

5996

L
A
V
I
D
A
E
S
P
I
R
I
T
U
A
L
P
E
R
I
O
D
I
C
A
L
J
U
L
Y
-
A
U
G
U
S
T
1
9
6
2
L
X
X

V februarju je v Sloveniji zima po navadi je mraz, da kar „škriplje“; hiše, polja, gozdovi in travniki pa so pokriti z belim snegom. Močni snežni zameti so zlasti po gorah, kjer planinske kočje komaj štrle iz snega.

O, predpusť, ti čas presneti!

Predpusť in pusť — najbolj muhasti čas vsega leta. Že Prešernov Učenec se jezi nanj, na ta „čas presneti“, ker ga je zapeljal, da je pognal materine desetice in za precej časa obesil uk na klin, najbolj pa, ker mu je omožil njegovo dekle. A je muhavost tega časa globlja: tedaj udarita v človeku najbolj druga ob drugo njegova žeja po uživanju in božja volja o odpovedi.

V čem je pravzaprav problem in kakšna rešitev?

Stvarnik sam je položil v naravo hrepenenje po uživanju, predvsem za ohranitev posameznih življenj in za ohranitev človeškega rodu. A to hrepenenje je bilo po božjem načrtu povsem podrejeno razumu, ki je bil pa tudi povsem podrejen božji volji. Tako v uživanju ni bilo ničesar proti Bogu.

Prišel je vmes človekov upor: prvi greh. In posledica: ravnotežje med človekovimi silami se je podrlo. Nižje sile niso več povsem podrejene razumu. Hočejo uživanje tudi proti zahtevam pameti, proti božji volji. To pa je greh. In greh je edino resnično zlo.

Vendar vprašanje ni tako preprosto. Ni rešitev v tem: greha ne, vse ostalo pa ja. Najprej že zato ne, ker je zelo težko potegniti mejo med dovoljenim in nedovoljenim in ostajati v mejah prvega. Potem pa zlasti zato ne, ker dovoljeno uživanje v sedanjem stanju človekove narave često naravnost vodi v nedovoljeno. „Hitro si bo privoščil nedovoljeno, kdor si je privoščil vse dovoljeno“ (sv. Klemen Aleksandrijski).

Rešitev je torej v odpovedi tudi dovoljenemu: ne ker bi bilo dovoljeno greh, ampak zato, da ne bi zabredli v nedovoljeno. Greh je tolikšno zlo, da je vredno postaviti pregrade daleč pred njim.

Je pa še nekaj drugega: uživanje je le eno človekovih udejstvovanj in celo med zadnjimi. Človek ima celo vrsto višjih sil, ki naj bi jih uporabil bolj kot to, pač po tem, kako visoka je vsaka od njih: nadnaravne sile, razum, volja, estetski smisel... Postaviti zadnje v vrednostni lestvici kot prvo, ni vredno človeka.

Človeku se že sama beseda „odpoved“ upira. Saj je razumljivo: groza pred trpljenjem je zanj prav tako značilna kot žeja po uživanju. A je odpoved za zvestobo Kristusu nujna. In tu je spor: ista stvar je nujna in je težka. Veličina je prav v tem: prepričati se o nujnosti odpovedi in s tem prepričanjem vskladiti svoje ravnanje.

B. R.

Tradicija je na eni strani važen pozitiven činitelj v življenju poedincev in družbe, zato jo je treba spoštovati, sprejemati, gojiti; a na drugi strani nam ta zvestoba do izročnega ne sme zapirati oči pred novim

TRADICIJA IN NAPREDEK

Potreba tradicije nam bo takoj jasna, če samo pomislimo na razliko med človekom in živaljo. Živali imajo vsaka zase in v sebi, v svoji fizični naravi dano vse, kar potrebujejo za svoj razvoj. Človek tega nima: to, kar je nujno potrebno za njegov razvoj, — za to, da postane, kar po bistvu je: kulturno in družbeno bitje, prejme od zunaj, od drugod, od drugih, torej po tradiciji, najprej v družini in nato v družbi, v kateri se rodi. Dejansko vsak človek začne bivati v vrsti rodov, ki si drug drugemu izročajo naprej vedno bogatejše izsledke svojih spoznanj, sadove svojih izkušenj in svojega dela. Starejša generacija dejansko izroča slehernemu nenadomestljive in nujno potrebne dobrine, ki si jih sam ne more dati: izroča mu jezik in z njim veliko mero narodnega bogastva, značaja in čudi; iz okolja, ki v njem živi, se preliva vanj določen način mišljenja, čustvovanja, vrednotenja ter na tem sloveča zadržanja; vživlja se v svet navad in običajev in z njimi vsrkava duha, ki ga izražajo. Osnove svetovnega nazora, нравnega življenja, znanja in religije prejme od zunaj, po tradiciji, izročilu. To so vrednote neizrekljivega pomena, ki se od prvih življenjskih mesecev naprej vtiskajo v mlado dušo in se zaenkrat povečini potapljaajo v pod-

zavest; nato pa vse življenje vplivajo na človekovo ravnanje in zadržanje. V veliki meri določajo tudi — in to je druga dobrotā tradicije — notranjo duhovno zgradbo človeka to je dajejo mu osnovna življenska, svetovnonazorna in нравna načela in, na podlagi teh, neko določeno trdno notranjo držo. Ta trdnost je izredno važna za osebnostno rast in za izpolnjevanje življenskih nalog. Notranja moč v borbi za osebnostno izpopolnitev je odvisna od te osebne konstitucije, ta pa od duhovnega okolja prve mladosti, ki pa je vse določeno po tradiciji. Iztrganost iz tradicije in njenega okolja pa jemlje človeku notranjo orientacijo in trdnost; z lahkoto postane igrača tujih tokov, ki ga premetavajo zdaj sem zdaj tja in nevarnost je, da ga vrtinec požre. Prav iz begunskih krogov so za to žalostni vzgledi.

V TRADICIJI JE MODROST MNOGIH UDOV

Druga vrednost in pomembnost tradicije obstoji v tem, da živi in deluje v njej modrost in skušnja mnogih generacij naših prednikov. Zavračati tradicijo se pravi zavračati in zgublјati, puščati ob strani težko pridobljene resnice, mnoge preskušene navade in norme, veliko mero življenske modrosti —

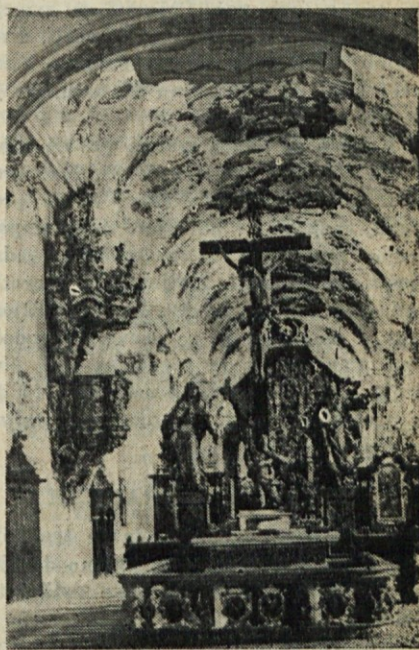
in to pomeni veliko škodo in tragiko obenem. Kdor ve, kako zelo težko se je poedincem dokopavati samostojno do resnice, bo visoko cenil tradicijo, ki mu posreduje v stoletjih pridobljeno in preskušeno resnico skoro brez napora in truda zanj.

Dalje je skušnja zadnjih stoletij pokazala, kam vodi načelo, da mora vsaka generacija in celo vsak poedinec začeti graditi svoje življenje, svoje nazore, itd., brez ozira na tradicijo in brez njene pomoči, začevši prav od začetka, brez podlage dotedanjih dognanj inkušenj. Najprej je volja do takšne in tolikšne samostojnosti mezasliššan napuh in prevzetnost brez primere. Drugič je takšna absolutna neodvisnost od preteklosti izuzija, neresnica. Nikogar ni, ki ga tradicija ne bi formirala. Ko jo zavrača, ne ve, ali noče vedeti, da živi v njem, saj sta ga njegova mladost in okolje polnilo z izročilom, kot smo videli. Tretjič je takšna nakana neizvedljiva in poskusi so propadli. Tako je n. pr. neka eksistencialna filozofija zatrdjevala, da je povsem nova, brez zveze s preteklostjo, filozofija pravic tega časa in za ta čas, za novi čas; a na eni strani ni težko pokazati, da ima tudi to modrovanje mnogo prednikov — nekateri so kazali še na sv. Avguština — in mnogo pogojev v preteklosti; na drugi strani pa je kot življenjska modrost, kar je hotela biti, popolnoma odpovedala. Namesto resnice, lepote in dobrote — je našla kot zadnji odgovor nesmisel in absurdnost vsega, gnus in obup nad vsem. In čeprav se je o eksistencializmu pred leti mnogo pisalo, se danes malo čuje o njem, skoro je zatopil in prav gotovo kot tak ne bo prešel v tradicijo, ki mu je bila tako zoprna. Petič in končno postaja danes pri zrelih ljudeh miselnost drugačna: posluževati se resničnih dognanj

in pravih vrednot preteklosti in tako organsko zidati, graditi naprej. Vsak ve, da tudi pozitivne znanosti in tehnika grade eno na drugem in končno na ti-sočletja starih in geometričnih in aritmetičnih teoremih in postulatih. To pa je: graditi na znanstveni tradiciji.

EDINSTVENA IZROČILA

Da je — in to pokaže novo, delno pozitivno stran tradicije — so izročila, ki so edinstvena, nenadomestljiva. Ni jih mogoče drugače osvojiti, se z njimi obogatiti, kot da jih črpamo iz preteklosti, po tradiciji preko rodov. Tako nam je bili dano za nas nujno izročilo: razodeta vera, krščanstvo, ki ni

Cerkev v cistercijanskem samostanu v Stamsu na Tirolskem, kjer so slovenski redovniki

človeška zamisel, marveč božja, in je tako v jedru odtegnjena človeški samovolji in „samostojnosti“. Evangelije prvega stoletja, stare in častitljive, sprejemamo kot za nas veljavno resnico in življensko pot. Tu ni mogoče govoriti o zastarelosti in o potrebi novega krščanstva. Kdor nima smisla in čuta za tradicijo, kdor jo celo sovraži, bo težje našel pot do Kristusa, do njegovega sveta in do njegve Cerkve. Še druge vrste stare vrednote, ne nujne, pa vendar dragocene, so nenadomestljive, le enkratne in ki jih ne gre izgubljati. So sicer stare, a imajo brezčasen pomen. Tako n. pr. Platon, Sv. Avguštin ali drug sekularen duh. Platon je le eden. V nobenem še tako bogatem času, se ne vrne več. Pojaviti se morejo enakovredni ljudje, morda še večji, a ne Platon; nihče ga ne nadomesti. Kdor torej hoče iti k staremu Platonu, ga je za vedno izgubil.

Končno se danes mnogo govori o bistveni človeški zgodovinskosti. Kot zgodovinsko bitje živj v času, ki ni pretrgan, razkosan v odrezane dele, ampak vedno sestavljen iz preteklosti, sedanjosti, prihodnosti. Življenje je nepretrgan, kontinuiran proces, kjer preteklost sega v sedanost in se prevali v bodočnost. Čas se ne da trgati in tudi življenje ne. Kdor živi danes, živi tudi iz preteklosti, t. j. iz bližnje ali daljne tradicije.

POVZETEK O TRADICIJI

Iz povedanega sledi, da je tradicija dragocena vrednota, torej imamo do nje, kot do vsake vrednote, neke dolžnosti. Katere?

Najprej smo dolžni tradicijo spoštovati, ker je delo modrosti in prizadevnosti mnogih generacij. Do tega spoštovanja imajo pravico.

Dolžni smo priznati s hvaležnostjo,

kar smo mi sami osebno iz preteklosti prejeli in kaj ji dolgujemo. Mnogo našega notranjega bogastva smo prejeli od nje v dar. Seveda izobražen in zrel človek, prava osebnost, se osamsovoji in živi bolj neodvisen od tradicije, po lastnem uvidu in polastnih odločitvah — vendar ve, kaj je predhodno od nje prejel in kaj pomeni tradicija drugim, posebno mladim, ki še niso dosegli osebne samostojnosti. Ti so dolžni hvaležno tradicijo sprejemati.

Naša naloga je nadalje braniti tradicijo pred napadi in ciničnim prepiranjem. Smešiti stare navade in običaje, stare nazore in vzgojna načela, ki so v jedru pravilna, le v načinu morda ne več primerna in podobna, je ob že tako splošnem preziru starega v literaturi, filmu in še drugod, naravnost zločinska za mladi rod, ki je v nevarnosti, da bo brez tradicije ostal brez opore, notranje prazen in predan vetrovom brez trdne točke. Če velja že na splošno, da so tradiciji sovražni časi; bili kaotični časi, velja to tudi v dobri meri za poedince.

Končno je naša naloga tradicijo ohranjati živo in jo izročati naprej, predvsem v družini in v še drugi vzgoji, posebno v mladinskih in verskih organizacijah, v vsaki na njenem področju.

KAJ PA NAPREDEK?

Drug del moje trditve se je glasil: „a na drugi strani nam ta zvestoba do izroččenega, do tega kar smo prejeli od prejšnjih generacij, ne sme zapirati oči pred razvojem in napredkom, pred novim.“

Še k temu nekaj besedi.

Najprej omenjam, da je mnogokrat nasprotovanju tradiciji vzrok in krivda napačno pojmovanje tradicije.

Napačno je prvič misliti, da spada vse staro, vse preteklo k tradiciji; torej,

kdor prizna tradicijo, mora zato priznati in ceniti vse, kar je kdaj bilo, pa naj bo še tako mrtvo, zmotno, ali krivo. Tradicija je prava, kadar vsebuje resnične vrednote, ki še danes veljajo. Tradicija je „še nepretekla preteklost“.

Drugič ne smemo misliti, da je tradicija nekaj statičnega, okamenelega, kar se nespremenjeno podaja iz roda v rod, ne da bi kaj odpadlo, ali se spremenilo, ali kaj novega dodalo. Je nekaj živega, vedno se pomlajajočega. Tradicija oplaja zgodovinsko dogajanje, to pa spet bogati tradicijo. Kako bogatejša je postala v teku desetletij naša narodna tradicija!

Pač pa se moramo zavedati, da nosi tradicija v sebi nevarnost, da postane prazna, brez duha, zastarele forme brez resnične vsebine. Tedaj tradicija ni le breme, balast, marveč rodi občutek lažnivosti, golega videza.

Tako vidimo, da mora biti z navezanostjo na tradicijo zvezana tudi odprtost, smisel za novo, za drugo in drugo. Jedro ostane isto, a oblike tradicije se morejo in morajo spreminjati. Tako je narodnost, narodna zavest tradicionalno jedro, ki more imeti različne oblike: v času narodovega zatiranja se bori, v svobodi se izživlja, v begunstvu ohranja; v času Zedinjenih Evropskih držav sodeluje in se poveže z drugimi, drugače kot v času borbe za narodno individualnost. Isto in enako je krščanstvo obe tisočletji po tem kar je božjega; menjajoče se, vedno novo je po tem, kar je človeškega. Zelo zanimiva je v tem oziru zgodovina krščanstva, Cerkve. S težavo se je iztrgalo iz objema judovske kulture in prešlo v grški-rimski svet, prevzelo njega kulturo in mnoge oblike; po babarskih Gotih se imenuje gotska umetnost, v kateri je krščanstvo izražalo svojo v nabo segajočo duhovnost. Tisoč let je krščanstvo mislilo brez Ari-

stotelovih kategorij, po Tomažu Akvianu se je teologija zavila v oblike aristotelskega mišljenja: katoliška tradicija je prevzela poganske oblike, a zčila vanje krščansko tradicijo, staro vino v nove mehove. Kako različne oblike je zavzela v mnogočem ista Cerkev na Zahodu in Vzhodu! Tudi današnja zapadna kultura ne spada k bistvu krščanske tradicije, čeprav je že dolgo z njo združena; danes vedno bolj vidimo, da je prav ta povezanost naravnost onemogočila mnogokje misijonsko delo in uspehe. Pij XII. je dejal, da ne gre vsiljevati tujim, n. pr. afriškim narodom zapadne kulture, marveč je treba tuje kulture pokristjaniti, kakor je v začetku pokristjanilo krščanstvo grško-rimsko kulturo. Na teh nekaj vzgledih je videti, kako more v bistvu ena tradicija zadobivati vedno nove in nove oblike, se javljati v tej ali oni zvezi — in tako ostaja živa, v zvezi s časom in krajem, s čimer se oživlja in spopolnjuje. Pravo spoštovanje in resnična zavzetost za tradicijo si prizadevata, da se v jedru ista tradicija, ista izročena vrednota oplaja z vedno novim, in tako združuje staro in novo, zadrževanje in napredek.

Seveda je v konkretnem in v praksi to težka naloga. Težko je najti zlato sredo med preveč in premalo, tako, da novo ne zaduši starega in staro ne zatre novega. A potrebna je zvestoba obeh: zdravi tradiciji in zdravemu napredku. Le v združitvi obeh je možno resnično in urejeno, prekipevajoče in zadržano življenje obenem. Zato pa je le v družbi in ob sodelovanju obojih, to je: starih in mladih, prava rešitev v tej napetosti. Eni poganjajo silo naprej, drugi modro zavirajo, tako da ne gre ne prepočasi ne prehitro naša skupna pot.

Dr. Ignacij Lenček

V življenju našega velikega misijonarja Baraga beremo, da je ob svojem obisku domovine pred krstnim kamnom v dobrniški cerkvi, kjer je bil krščen, pokleknil in celo uro zahvaljeval za milost krstnega prerojenja. Zakaj je to storil, lahko razberemo iz pričujočega članka

Zakrament prerojenja

Med sedmerimi zakramenti je na prvem mestu sveti krst. Je prvi zakrament, ker le po njem vstopamo v sveto Cerkev in se včlanjamo v Kristusa, ki je početnik in vir našega duhovnega življenja. Po svetem krstu in le po njem nam je odprta pot do ostalih zakramentov. V cerkvenem zakoniku se imenuje krst „vrata in temelj zakramentov“ (Kar 737).

V svetem pismu se sveti krst predstavlja kot novo, duhovno rojstvo za življenje milosti. V pismu do Tita piše sv. Pavel: „Ko se je razodela dobrotljivost in ljudomilost Boga, našega odrešenika, nas je odrešil, ne zaradi naših pravičnih del, ki smo jim mi storili, marveč po svojem usmiljenju v kopeli prerojenja in prenovljenja po Svetem Duhu, ki ga je na nas bogato razlil po Jezusu Kristusu, našem Zveličarju, da bi bili opravičeni z njegovo milostjo in bi po upanju postali dediči večnega življenja“ (3, 9-7).

Krst je prva, neizrečno velika in povsem nezaslužena milost, ki nam jo je Bog naklonil ob vstopu v to življenje. Veličino milosti svetega krsta bomo lažje in globlje razumeli, ako se zamisimo v usodo onih, ki jim je pot do krsta zaprta. V življenju našega velikega misijonarja Baraga beremo, da je ob svojem prvem obisku domovine pred krstnim kamnom v dobrniški cerkvi,

kjer je bil krščen, pokleknil in se celo uro ves zasolzen zahvaljeval za milost krstnega prerojenja ter obnavljal krstno obljubo.

Obnovimo v svojem spominu velike resnice o svetem krstu, zakaj v njem je začetek in temelj vsega krščanskega življenja.

USTANOVITEV SVETEGA KRSTA

Kristus, početnik Nove zaveze in ustanovitelj svete Cerkve, kateri je zapupal sedmere zakramente, je ustanovil sveti krst kot sveti obred, po katerem vstopajo ljudje v njegovo Cerkev. Važnost in nujnost svetega krsta je jasno razložil v svojem pogovoru z Nikodemom, ko je dejal: „Resnično, resnično povem ti: Ako se kdo znova ne rodi iz vode in Duha, ne more priti v božje kraljestvo“ (Jan 3, 2). Kot Odrešenik sveta, ki je vzel nase grehe vsega človeštva, je prejel v Jordanu Janezov krst pokore. Ob tej priliki je posvetil vodo, glavno stvarino svetega krsta, razodetje svete Trojice, pa je že naznačilo storilo, s katerim se bo sveti krst delil. Apostoli so po Gospodovem naročilu krščevali že pred njegovim trpljenjem; Jezus sam pa ni krščeval (prim. Jan 4, 2). Mnogi mislijo, da je bil ta krst, ki so ga Apostoli delili, že pravi zakrament; drugi pa so mnenja, da so pred Jezusovo odrešilno smrtjo, iz ka-

tere ima svetj krst svojo nadnaravno moč, delili kakor Janez Krstnik le krst pokore. Po svojem vstajenju pa Gospod apostolom in njih naslednikom za vse čase slovesno naroča: „Pojdite in učite vse narode; krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha“ (Mt 28, 19). „Pojdite po vsem svetu in označujte evangelij vsemu stvarstvu. Kdor bo veroval in bo krščen, bo zveličan, kdor pa ne bo veroval, bo pogubljen“ (Mr 16, 15-16).

Po Gospodovem vnebohodu, na binokšno nedeljo, začno apostoli izvrševati njegovo naročilo in od tedaj naprej krstna voda več ne neha teči.

SKRIVNOSTNA VLOGA VODE

Voda je vir življenja in sredstvo za očiščevanje. To dvojno vlogo nam sveto pismo na mnogih primerih pona-zoruje.

Ko je Bog ustvaril v začetku nebo in zemljo, je bila zemlja pusta in prazna, vsa v temi in pokrita z brezdanjim vodovjem. Nad vodami pa je vel božji Duh, začetnik življenja in reda. Prva živa bitja ustvari Bog v vodah (prim. 1 Mojz 1). Tako Bog že v začetku razodene, da bo voda ze vse čase vir življenja. Mogočnost božjega Duha nad vodovjem pa že kaže skrivnostno moč krstne vode, ki je po vplivu Svetega Duha element duhovnega prerojenja in posvečenja.

V raju je izvirala reka, ki se je delila v štiri veletoke, ki so se razlivali po zemlji. Sveti očetje vidijo v tej reki podobo svetega krsta, čigar voda se tudi razliva po vsem svetu in krščenim vernikom v duhovnem oziru vrača srečo izgubljenega raja. V tem smislu govori sveti Gregor iz Nise katehumenom, ki se pripravljajo na krst: „Zunaj raja ste, z Adamom, našim prvim očetom, delite bridkost izgnanstva; zdaj pa se

odpirajo vrata, vstopite tja, od koder ste bili izgnani in ne mudite se!“

Ob vesoljnem potopu vodovje pere in očiščuje zemljo, oskrunjeno z grehi in hudobijo. Pravični Noe in njegova družina se rešijo v ladji. Vode vesoljnega potopa so izvršile božjo sodbo nad grešnim človeštvom, Noetu in njegovim pa so bile v rešenje in je on postal početnik novega rodu, s katerim Bog sklene svojo zavezo. Sveti Peter pravi, da je krst uresničenje te podobe (prim. I, 3., 21). V vodi potopa je bil pokončan greh, iz nje pa prihaja nov, kreposten, Bogu zvest rod. Isto se skrivnostno ponavlja pri svetem krstu.

Po naročilu preroka Elizeja se sedemkrat umiva v Jordanu sirski vojskovodja Naaman in je očiščen gob. Spet je to podoba svetega krsta, kjer se po oblišanju z vodo očistimo ne sicer telesnih, ampak dušnih madežev. Reka Jordan je pa tako že v naprej odlikovana pred drugimi rekami, ker je vanjo ob svojem krstu stopil Jezus, ustanovitelj krsta.

Ob izhodu iz Egipta gredo Izraelci skozi Rdeče morje, ki se jim na božje povelje razdeli in jim pusti suho pot. Za njimi ostane faraon, za njimi dežela

malikov in sužnosti. Proti Sinaju jih vodi Mojzes v varstvu oblačnega stebra, y katerem jih spremlja Bog. Na Sinaju jim Bog razglasi svojo postavo in sklene z njimi zavezo. Skozi puščavo romajo nato štirideset let, čudežno prekoračijo Jordan in dosepejo v obljubljenno deželo, ki jo z božjo pomočjo pod voditeljem Jozuetom zasedejo. Tudi tu je voda orodje božjih sodb, ki reši Izraelce in pogubi Egipčane. Za Izraelce pa je prehod skozi vodo začetek novega življenja v svobodi in prijateljstvu z Bogom, ki jih v puščavi hrani z mano in napaja z vodo iz skale ter jih pripelje v deželo, po kateri se cedita mleko in med. Kakor Judje nekoč se zdaj kristjani po krstni vodi rešujemo satana in njegove grešne sužnosti ter sklepamo z Bogom zavezo prijateljstva. On nas po krstu vodi skozi življenje, nas hrani z nebeško mano svetega Rešnjega Telesa in poji s svojo milostjo, dokler nas ne pripelje v resnično obljubljenno deželo, ki so nebesa. Odšli so Judje iz Egipta na Veliko moč, ko so prej jedli velikonočno jagnje, ki je najlepša Kristusova predpodoba. Vsa skrivnostna, očiščujoča in posvečujoča moč krstne vode prihaja iz Kristusovega trpljenja in vstajenja. Zato Cerkev prav na velikonočno vigilijo blagoslavlja s slovesnimi obredi krstno vodo, krščuje nove kristjane in obnavlja s krščansko občino krstno obljubo.

Pomenljivo izraža skrivnostno vlogo vode v božjih načrtih glede človeškega rodu molitev, s katero Cerkev blagoslavlja vodo, ki naj nam služi v obrambo zoper napade hudobnih duhov in v odvrnitev slehernega dušnega in telesnega zla. Takole tam moli duhovnik: „O Bog, ti si v zveličanje človeškega rodu vse največje skrivnosti osnoval na tvari vode...“ V slovesnem blagoslovu krstne vode se Cerkev v svojih moli-

OBRED KRSTA OTROK

Obred slovesnega krsta otrok se izvrši deloma pred vati v cerkev, deloma pred krstno kapelo, deloma v krstni kapeli.

PRED VRATI V CERKEV:

1. Prvo vprašanje: „N.N. kaj želiš od Cerkve božje?“ — „Vero!“ „Kaj ti da vera?“ — „Večno življenje.“

2. Duhovnik zaroti hudobnega duha, naj se umakne sv. Duhu.

3. Znamenje križa na čelu in na prsih.

4. Duhovnik položi roko na krščena. — Jezus ga vzame v last.

5. Dá mu blagoslovljeno sol v usta. — Sol pomeni modrost; obenem je v tem tudi misel: kakor sol varuje živila pred kvarjenjem, naj vera varuje pred grehom.

6. Ponovno zaroti hudobnega duha, naj se umakne; križ.

PRED KRSTNO KAPELO:

1. Vera in očenaš.

2. Krstitelj zaroti hudobnega duha. Krščenec je tempelj sv. Duha.

3. Krstitelj se dotakne otrokovih ušes in ust in reče: „Efatá — Odprite se“, kar pomeni, da morajo biti krščenci čuti pripravljene služiti Bogu.

4. Krščenec se odpove hudemu

tvah sklicuje na predpode in čudeže, ki so se po vodi zgodili in se v svetem spoštovanju spominja zlasti vode, ki je na križu pritekla iz prebodene Kristusove strani... V krstno vodo potaplja velikonočno svečo, ki je podoba vstalega Kristusa in vliva vanjo krstno olje in sveto krizmo, da bi bila ta voda vsem, ki se iz nje nadnaravno prero-

duhu. „Ali se odpoveš...“ — „Se odpovem!“

5. Duhovnik mazili krščenca s krstnim oljem.

V KRSTNI KAPELI

1. Krščenec še enkrat izpove vero.

2. Sedaj duhovnik trikrat oblije otrokovo glavo s krstno vodo v obliki križa in obenem govori:

„Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.“

3. Maziljenec s krizmo; zdaj ima novi kristjan delež Kristusovega kraljestva in duhovniškega dostojanstva.

4. Dajo mu belo krstno obleko, ki pomeni življenje milosti, katero mora neomadeževano varovati do sodbe.

5. Nato mu dajo še prižgano svečo, ki tudi pomeni luč vere in milosti, katera ne sme ugasniti do prihoda Jezusovega — do smrti.

KRST V SILI

Če je nekrščen otrok v smrtni nevarnosti in ni časa, da bi poklicali duhovnika, lahko krsti kdorkoli. Če ni blagoslovljene, je dobra tudi navadna voda. To izlijemo na otrokovo glavo in obenem rečemo: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.“ Krst v sili je treba takoj javiti župniku.

bezni, ampak po naravi otroci jeze, uči sveti Pavel prim. Ef 2, 3). Ta izvirni madež je po krstu popolnoma opran in naša podožnost hudobnemu duhu končana.

Odraslim, ki so zagrešili tudi že osebne grehe, krst izbriše tudi te, vse in popolnoma in z njimi tudi vse kazni, večne in časne, ki bi jih bili s svojimi grehi zaslužili. Krst je tako popolno očiščenje in odpuščanje vseh dolgov. Ne v otrocih ne v odraslih ni po krstu ničesa več, kar bi vzbujalo božjo nevoljo. Kdor umrje v krstni nedolžnosti, mu je vstop v nebeško kraljestvo takoj odprt. Zato so včasih odlašali krst na zrela leta ali celo na zadnjo uro, česar pa Cerkev zaradi nevarnosti, da bi ta prišla nenadoma in zaradi izostanka milosti, ki jih krst prinese, ne odobrava. Kadar pa Cerkev pokopava krščene nedolžne otoke, se ob njih pogrebu bolj veselji kot žaluje in poje hvalnice Bogu, ki vsem po krstu prerojenim otrokom, ki se selijo s sveta, brez kake njihove zasluge da večno življenje.

Izbris izvirnega greha in pri odraslih še odpuščanje vseh osebnih grehov in grešnih kazni, to je prvi čudoviti učinek svetega krsta. Vendar pa ostane tudi še po krstu v naši naravi grešno poželenje, ki ga podedujemo od Adama in Eve. Grešno poželenje samo zase ni greh, pa je lahko njegov vir. To nam po božji uredbi ostane v spomin na padec prvih staršev in v ta namen, da se v življenju zoper njega borimo in si tako služimo krono večne slave, ki bo tem lepša, čim hujša je bila borba.

Omenjeni učinki krsta pa so le delni. Krst ni samo očiščenje in odpuščanje naših grehov in njihovih posledic, ampak je zakrament resničnega novega nadnaravnega rojstva, ki prinese našim dušam nadnaravno, božje življenje posvečujoče milosti. Po njej postanemo božji

dijo, v večno življenje. Slovesni krst z vsemi krstnimi obredi se zato sme podeliti samo s krstno vodo.

UČINKI SVETEGA KRSTA

Sveti krst izbriše v naših dušah na prvem mestu izvirni greh, ki ga vsi podedujemo od Adama in Eve. Ob vstopu na svet nismo otroci božje lju-

otroci in dediči nebes. Sveti Avguštin lep_o pravi: „Kakor se po prvem človeku rodimo v grehu in v duhovni smrti, tako se v krstu, po Jezusu Kristusu, prerodimo v pravičnosti in svetosti, s pravico do večnega življenja.“ Posinovljeni božji otroci postanejo bratje Kristusovi in udje njegovega skrivnostnega telesa, ki je Cerkev. Z vstopom v Cerkev prejmemo pravico do vseh duhovnih zakladov, ki jih Cerkev poseduje in deli: do ostalih zakramentov, do sadov svete maše, do vseh njenih molitev, blagoslovov in odpustkov, do vsega njenega neizčrpnega duhovnega bogastva. Sveti Avguštin je o tem novokrščenecem takole navdušeno govoril: „Glejte, bratje, kako velike, neizmerne so krstne milosti: ne samo prosti ste, ampak tudi sveti; ne samo sveti, ampak tudi otroci; ne samo otroci, ampak tudi dediči; ne samo dediči, ampak tudi bratje in sodediči Kristusovi; ne samo bratje in sodediči, ampak tudi tempel Svetega Duha in Kristusovi udje. Mnogi mislijo — dodaja —, da nebeška milost ne obstoja v drugem kot v odpuščanju naših grehov, jaz pa sem vam tukaj naštej kar sedem stopenj časti, ki nam jih krst podeli.“

Še nekaj nam krst da, kar mu med svetimi zakramenti zagotavlja posebno mesto, nam pa je v posebno čast in moč: je to neizbrisno znamenje kristjana, ki nam ga krst v dušo vtisne. Vsi krščeni s_o s tem znamenjem za večne čase zaznamovani. Tudi odpadniki nosijo to znamenje neizbrisno v svoji duši. Ako se ne spreobrnejo, jim bo v večnosti namesto v večno slavo, v večno sramoto in muko. Po nauku Cerkve je to znamenje krsta kakor nekakšno posvečenje za Kristusovo službo. Po njem s_o vsi kristjani deležni Kristusovega duhovništva in njegove kraljevske časti. Sveti Peter o tem piše verni-

kom: „Vi ste izvoljen rod, kraljevo duhovstvo, svet narod, odkupljeno ljudstvo, da bi oznanjali slavna dela njega, ki vas je poklical iz teme v svojo čudovito luč“ (I, 2, 9). Po krstnem znamenju je vsak vernik v tem oziru duhovnik, da je dolžan Bogu darovati daritev svojega življenja in delati za čast božjo. Tudi kraljevske časti in oblasti Kristusove s_o kristjani deležni, ko z bogoljubnim življenjem vladaajo nad svetom in bodo enkrat v nebesih s Kristusom na veke kraljevali. Duhovniki in kralji vsi kristjani — to je nepopisna čast in sreča svetega krsta.

POTREBA SVETEGA KRSTA

Sveti krst je prvi, pa tudi najpotrebnejši zakrament, ker je za zveličanje neobhodno potreben. Iz besed, ki jih je Jezus govoril Nikodemu, sledi, da se brez krsta ni mogoče zveličati. Sveta Cerkev to od vseh začetkov uči in tridentinski zbor glede tega pravi: „Ako bi kdo trdil, da je krst svoboden, to je, da ni potreben za zveličanje, bodi izobčen.“

Ker je krst nujna pot v večno življenje, je Bog v svoji dobroti za njegovo stvar izbral najpreprostejši, povsod dosegljiv naravni element, vodo. In kakor je stvar krsta preprosta in lahko dosegljiva, tako je preprosto in enostavno tudi krstno besedilo: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.“ Najpreprostejši človek si to lahko zapomni.

Tudi delivec krsta je v sili lahko vsak človek, tudi krivoverec in celo nevernik, da le ima namen storiti to, kar dela sveta Cerkev. Krst, pravilno in s pravim namenom izvršen, ima vedno svojo moč, ki mu prihaja od Kristusa. „Kdorkoli tudi krsti, krst je vedno Kristusov,“ pravi sveti Avguštin.

Ker je krst za zveličanje neobhodno potreben, je Bog tako uredil, da krst

z vodo, kadar ga ni mogoče prejeti, lahko nadomesti krst želja ali krst krvi. Krst želja prejme tisti, ki si ga, četudi le nezavestno želi, to je, ki ima namen, izpolniti vse, kar Bog od njega pričakuje; vključen je v dejanju popolne ljubezni do Boga. Krst krvi pa je mučeniška smrt za Kristusovo vero. O tem je Kristus dejal: „Kdor izgubi svote življenje zaradi mene, ga bo našel“ (Mt. 10, 39).

Ker je Jezusova beseda glede potrebe svetega krsta tako jasna, zato se Cerkev v vseh časih z vso vnemo trudi, da bi ga posredovala čim več ljudem na svetu. Vse njeno misijonsko prizadevanje je v to usmerjeno. Glede otrok krščanskih roditeljev pa v svojem zakonu ukazuje, da jih je treba krstiti čim preje. Ta dolžnost veže krščanske starše pod smrtnim grehom. V slučaju sile naj se krsti ob katerem koli času na katerem koli kraju. Prav bi bilo zato, da bi vsak odrasli vernik poznal krstni obred v sili, ki obstoji v tem, da se otroku ali tudi odraslemu krščencu vlije na glavo naravna voda, med oblivanjem pa isti, ki krščuje, izgovori krstno besedilo: „Krstim te v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha.“

Pri vsej nujnosti svetega krsta pa teologi s svetim Tomažom poudarjajo, da Bog v svoji ljubezni in usmiljenju ni vezan na zakramente in je njegova vezanost na ta, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice (1 Tim 2, 4).

Ko smo v septemberski številki lanskega leta razmišljali o številu zveličanih, smo se tolažili z razodetjem, danim svetemu Janezu, ki je videl v nebesih zveličane iz vseh narodov in rodov in jezikov v tolikem številu, da jih nihče ne more prešteti. Tam je bilo tudi omenjeno mnenje mnogih novejših teologov, ki mislijo, da se otroci, ki umrjejo brez svetega krsta, po posebni

božji dobroti zveličajo, ker „ni volja nebeškega Očeta, da bi se pogubil kateri teh malih“ (Mt d8, 14).

+

Naj bodo te misli o svetem krstu, kakor začete, tudi zaključene z nad vsak dvom vzvišeno resnico, da je krst neizmerna, nepopisna, nezaslužena milost božja. Ta velik; zakrament našega prerojenja — je tudi zakrament našega izvoljenja, izraz posebne božje ljubezni do naših neumrjooih duš.

Pogosto se zahvalimo troedinemu Bogu za milosti svetega krsta in prizadevajmo si, da bo naše življenje vedno v skladu s častjo našega krščanskega imena in poklica.

V hvaležnem spominu hranimo svoje krščanske starše, ki so nam milost svetega krsta omogočili; botre, ki so nas h krstnem kamnu ponesli in duhovnika, ki nas je krstil. Škof Slomšek si je iz te hvaležnosti h krstnemu imenu privzel še ime svojega krstnega botra: Anton Martin.

Radi tudi molimo za spreobrnjenje nevernikov in podpirajmo misijonarje, ki jih pripravljajo na svetj krst.

ALOJZIJ KOŠMERLJ

*Kdor je krščen rad in z veseljem
spolnjuje zapovedi*

Pregled vesoljnih cerkvenih zborov

Vesoljni cerkveni zbori so važni mejniki v zgodovini Cerkve. Primerjamo jih lahko merilnim kamnom ob cesti in kažiopotom, ki označujejo potnikom pravo smer. Vesoljni cerkveni zbori, ki jih sklicuje papež, obravnavajo zadeve vere in cerkvene discipline. Veljavnost dobijo, ko jih potrdi sveti oče. Poleg apostolskega koncila leta 49 je bilo doslej že dvajset vesoljnih cerkvenih zborov. Po določbah, ki so jih izdali, so vsi važni in pomembni. Tu jih omenjamo po vrsti s kratko označbo njihove glavne vsebine.

1. L. 325 v Niceji je obsodil Arijevo krivo vero, ki je tajila Kristusovo božanstvo. Cerkevni zbor je jasno opredelil verski nauk, da je božji Sin z Očetom enega bistva, torej pravi Bog.

2. L. 381 v Carigradu je obsodil krivo vero Makedonija, ki je tajil božanstvo tretje božje osebe.

3. L. 431 v Efezu je branil Marijino božje materinstvo. Obsodil je krivoverca Nestorija, ki je učil, da je Marija rodila samo človeka Kristusa, ne

pa tudi Boga ter da je Jezus v Mariji samo prebival kot v svetišču. Cerkevni zbor je slovesno razglasil resnico, da je Jezus Kristus združeval v eni osebi dvojno naravo, božjo in človeško.

4. L. 451 v Kalcedonu je obsodil krivo vero monofizitov, ki so učili, da sta bili v Kristusu božja in človeška narava zlitii v eno samo naravo. Cerkevni zbor je potrdil nauk svete Cerkve, da je bil Kristus popoln Bog in popoln človek.

5. L. 553 v Carigradu je obsodil zablode Origena in na novo potrdil vse prejšnje odločbe zoper krive vere.

6. L. 681 v Carigradu je pretresal vprašanje, ali je imel učlovečeni božji Sin eno ali dve volji (božjo in človeško). Potrdil je nauk svete Cerkve o dvojni volji v Kristusu.

7. L. 787 v Niceji je obsodil uničevanje svetih podob. Določil je, da je dovoljeno častiti podobe Kristusa, božje Matere in svetnikov, pri čemer je jasno naglasil razliko med češčenjem sve-

tih podob in med bogočastjem, ki gre Bogu samemu.

8. L. 870 v Carigradu se je pečal z razkolom, ki ga je povzročil Fotij. Razrešil je Fotija kot nezakonitega carigrajskega patriarha ter ga izobčil iz Cerkve.

9. L. 1123 v Lateranu je potrdil Wormski konkordat in obsodil vmešavanje vladarjev v zadeve nameščenja škofov. S tem je bil končan nesrečni prepir za investituro, ki je povzročil nemalo zla v Cerkvi.

10. L. 1139 v Lateranu je odpravil zmedo, ki je nastala zaradi protipapeža Anakleta II. Poostril je tudi predpise o celibatu za klerike in menihe.

11. L. 1179 v Lateranu je določil, da je potrebna pri volitvi papeža za veljavnost dvetretjinska večina. Obsodil je tudi krivo vero Patarenov.

12. L. 1215 v Lateranu je obsodil krivo vero Albižanov in uzakonil dolžnosti vsakoletnega prejema svete spovedi in svetega obhajila.

13. L. 1245 v Lijonu je odstavil cesarja Friderika II., ki je pregnal papeža Inocencija IV. iz Italija. S tem je priklopela borba med papežem in cesarji do vrhunca ter je bil uvod v propadanje cesarske moči.

14. L. 1274 v Lijonu je vpeljal konklave pri volitvi papeža. Na tem cerkvenem zboru je bila dosežena tudi zopetna združitev od Rima ločene grške Cerkve, ki ja pa bila žal le začasna.

15. L. 1312 v Vieni je sklenil ukiniti red templarjev, ki je bil ustanovljen za varstvo romarjev v svete kraje ter za obrambo Svete dežele.

16. L. 1414/1418 v Konštanci je načel dolgoletno borbo za reformo v Cerkvi. Obsodil je tudi praškega bogoslovnega profesorja Jana Husa kot krivoverca.

17. L. 1442 v Florenci. Dosegel je

že drugo združitev 'razkolnih Grkov, Armencev in Jakobitov, ki pa je trajala zopet le nekaj časa.

18. L. 1512/1517 v Lateranu se je ponovno pečal z reformo v Cerkvi, a perečih vprašanj ni rešil. Določbe zboru so ostale na papirju. Že nekaj mesecev po končanem cerkvenem zboru je Martin Luter nabil svojih 95 stavkov na cerkvena vrata v Wittembergu, s čimer se je začela doba reformacije in zapadnega razkola.

19. L. 1545/1563 v Tridentu. Ta cerkveni zbor je bil sklican zato, da bi napravil konec razkolu. a brez uspeha. Prepada je zazijal še globlje. Kot odgovor na protestantske krive nauke je ta cerkveni zbor jasno opredelil katoliški nauk o svetem pismu, izvirem grehu, zakramenih in odpustkih. Določbe tridentinskega cerkvenega zbora imajo zaradi svoje važnosti pomen in veljavo še danes.

20. L. 1870 v Vatikanu. Sklicala ga je papež Pij IX. predvsem zato, da bi zajezil tok pogubnih struj 19. stoletja ter da bi postavil jasna in vzvišena krščanska načela. Po drugi strani naj bi pa poudaril nezmotno učiteljstvo svete Cerkve, ki so ga protestanti zanikali. Po burnih sejah je cerkveni zbor določno opredelil prvenstvo rimskega papeža in razglasil nauk o papeževi nezmotljivosti. Zaradi nemško-francoske vojne je moral cerkveni zbor svoje delo prekiniti. Celotni nauk o Cerkvi, ki naj bi ga ta cerkveni zbor obdelal in določil, zato ni mogel biti objavljen. —

Vesoljni cerkveni zbor, ki ga je sklicala sedanji sv. oče, je po vrstnem redu 21. in se imenuje II. vatikanski cerkveni zbor. Po izjavah vodilnih cerkvenih krogov, razpravlja poleg splošnih zadev cerkvene discipline in bogoslužja tudi o možnosti zblížanja z ločenimi Cerkvami tako na Vzhodu kot na Zahodu.

Cerkveno učiteljstvo ne prepoveduje, da se nauk o razvoju razpravlja po strokovnjakih, v kolikor se omejuje na raziskovanje človeškega telesa iz snovi, žive ali nežive. Razlogi za eno ali drugo mnenje pa se morajo presojati s primerno resnostjo in z voljo, da se sprejme razsodba Cerkve, če bi zadevo razrešila

ALI SE JE ČLOVEK RAZVIL IZ OPICE?

Vsi, ki se bavijo s študijem zemlje, priznavajo, da se je v njej vršil nek razvoj. V raznih dobah so odkrili očitne znake razvoja rastlin in živali. Tudi je vedno bolj jasno, da je bil pri človeku od njegovega nastopa do danes nek razvoj. Človeški rod se danes deli v več ras. A razlike niso tako velike, da bi prestopile meje ene naravne vrste. Mnogi znaki kažeja, da se je ves človeški rod razvil iz enega začetka. Vse rase so, če se med seboj mešajo rodovitne. Kulture vseh narodov kažejo na skupen izvor, tako nekateri pojmi, ki jih imajo vsi ljudje, dalje mnogi izdelki. Jeziki, ki jih ljudje sedaj govore, so se razvili iz manj številnih jezikov; ti pa zopet kažejo na skupen izvor.

ČLOVEŠKI OKOSTNJAKI

Večje težave delajo človeški okostnjaki, kolikor so jih do danes odkrili. Delijo jih v dve veliki skupini, od katerih prva obsega tipe, ki so bolj primitivni in so podobni opicam. Imenujejo jih pitekoide. V drugo skupino spadajo tisti, ki so bolj ali manj podobni sedanjemu človeku. Obojni izhajajo nekako iz istega časa, to je približno pol milijona let od tega. Nekateri mislijo, da se je druga vrsta razvila iz prve. So pa tudi, ki zagovarjajo mnenje, da

sta se obe vrsti razvili iz prednikov, ki jih imenujejo primata.

Kaj so bili ti primati, iz katerih naj bi se po eni strani razvile opice, ki so podobne človeku, po drugi strani pa človek? Ali so bile morda samo živali? So, ki tako zatrjujejo, in pravijo, da je to znanstven nauk, da je tako dognala znanost.

Kaj je doslej znanost dognala o postanku človeka, kaj prvi filozofija in kaj uči vera?

Nekateri naravnost zatrjujejo da ima človek svoje prednike v živalih, v vretenčarjih; ti so se razvili iz amfibij, dvoživk, ki prebivajo deloma na suhem, deloma v vodah, in te dvoživke izhajajo iz rib, ki imajo kosti. Prve ribe te vrste naj bi se pojavile v vodah zemlje pred 500 milijoni leti. Nekateri so sestavili od tistih rib naprej sklenjeno vrsto okostnjakov vse tja do bitja, ki naj bi nastopilo pred 500 tisoč leti še kot napol človek in napol opica. Iz te naj bi se razvil v 400 tisoč letih sedanji človek, ki naj bi potemtakem hodil po zemlji okrog 100.000 let.

TRDITVE MATERIALISTOV

Materialistični biologi ponavljajo hipotezo, da se je ves človek, po telesu in po duši, razvil iz živali. Prvi je začel tako učiti Lammak in za njim sta

isto ponavljala Darwin in Heckel. Temu nauku pa jemlje vrednost dejstvo, da za svoje trditve nimajo dokazov. Če kakšne dokaze navajajo, so to umetni, in zato brez vrednosti. Darwin je leta 1859 izdal knjigo: „O izvoru vrst“. Ob stoletnici so leta 1959 zopet izdali to knjigo. V uvodu tej izdaji pravi Thompson: „Darwin sam je priznal, da ideja evolucije ni zadovoljiva, dokler se ne dokaže. Doslej pa še nihče ni dokazal, kakor naj bi se izvršila, zato ne vem, če je v resnici bila. Rajši pravim, da za to še nimamo dokazov.“ Tu Thompson govori samo o razvoju višjih živali iz nižjih vrst, nič pa o razvoju človeka iz živali. Učenjak Wood Jones odločno zatrjuje, da odkritja okostnjakov, avstralopitekov, kakor jih imenujejo, nimajo nobene zveze z razvojem človeka. Pravi, da so to bile opice, ki niso bistveno različne od sedaj živečih opic. Tudi Piltownskega ali pekinškega človeka, o katerem so nekoč toliko pisali, so razkrinkali in dokazali, da je bila opica, morda prednik sedanjih bolj razvitih opic.

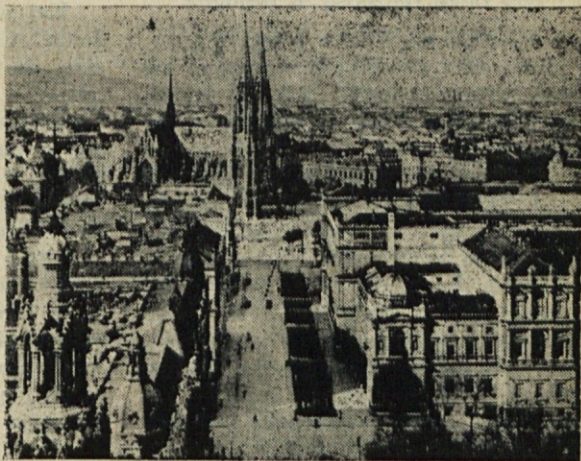
Vkljub vsemu napredku paleontolo-

gije, ki se je resnično zadnja desetletja zelo razvila, je ostalo nedokazano, da bi se vsa živa bitja razvijala v stotisoč in milijonih letih ena iz druge. Skupine rastlin in živali se kažejo od prvega pojava. Ni izkapanin, ki bi dokazovale, da so ene skupine izhajale iz drugih. Velike skupine živih bitij so nepretrgano iste, kakor daleč gremo nazaj, in prav nič ne kažejo na kakšen skupen izvor. Zaradi mnogih sličnosti človeškega telesa s telesom sedaj živečih opic ter sličnosti izkopanih človeških in opičjih okostnjakov, sedaj večini strokovnjakov, ki se bavijo s temi vprašanji, misli, da je za podlago človeškemu telesu služilo živalsko telo.

LE DOMNEVA

Seveda znanost more govoriti o postanku telesa, ne pa duše, ker znanost razvoja duše kot duhovnega bitja sploh ne more raziskovati. Tako postaja domneva, da naj bi se človek po telesu razvil iz opice, vedno bolj splošna. Še dolgo pa to ni dokazano. Če pa dokazov ni, ni mogoče govoriti, da je to znanstven nauk.

*Univerzitetna
cerkev
na Dunaju.
Vera in znanost
se namreč
dopolnjujeta.*

Na tako opombo boste takoj slišali ugovor: Kako je vendar mogoče kaj takega reči, da stvar še ni dokazana? Saj se po nekaterih deželah uči po vseh šolah, že v osnovni, kot nekako uradno sprejet nauk, da se je človek razvil iz opice, in v knjigah je ta razvoj nazorno razložen. Na ta ugovor je treba pojasniti, da iz tega, če je kakšna stranka sprejela to hipotezo in zatrjuje, da je znanstven nauk, še ne sledi, da se je to resnično zgodilo. Samo učenjaki morejo s pravimi, ne umetnimi dokazi izpričati, da je kakšen nauk, ki je prej veljal samo za hipotezo, domnevo, postal znanstven. So pa tu prav učenjaki, strokovnjaki v teh vprašanih, ki pravijo, da za sedaj ni mogoče reči drugega, kakor da smo previdni in pričakujemo novih dokazov, ker dosedanji še ne zadostujejo, da bi delali take zaključke.

Vedeti je treba še to, da znanosti nikdar ne bodo mogle dokazati, da je Bog pri postanku človeka neposredno posegal vmes, ker to presega izkustveni svet. Znanosti bi mogle ugotoviti dejstvo, da se je na zemlji pojavilo razumno bitje, ne bodo pa mogle dognati, kako se je to zgodilo. O tem moreta kaj reči samo filozofija in teologija.

PAMET IN VERA PRAVITA

Kaj pravi človeško modrovanje, kaj pravi zdrava pamet? Zdrava pamet, opirajoč se na načelo vzročnosti, izključuje razvojni nauk, po katerem naj bi se človek po telesu in po duši razvil iz živali. Izključuje pa tudi tisti evoluzionizem, po katerem, naj bi se človeško telo razvilo iz živalskega brez izrecnega posega Boga. Človekova duša je bistveno višja od vsake živali, ker nima samo čutnega, ampak tudi umsko življenje. Pa tudi človeško telo je višje od vsakega živalskega telesa. Sedaj ni nobene živali, ki bi imela enako telo, kakor ga ima človek, in tudi v izkopani-

nah niso odkrili nobenega živalskega okostnjaka, ki bi bil enak človeškemu. Zdrava pamet mora zaključiti: kakor za dušo, tako se zahteva tudi za telo poseben božji poseg za stvarjenje človeka.

Ko je enkrat to jasno, potem morda slovje samo ne more razrešiti vprašanja, kaj se je v resnici zgodilo: če je bilo človeško telo ustvarjeno iz nič, je bilo narejeno iz neživih stvari ali je bilo izpremenjeno kakšno živalsko v človeško telo. Možni so vsi trije načini. V vseh je Bog prvi vzrok telesu prvega človeka, medtem ko je snov, mrtva ali živa, orodje v njegovih rokah. Prav nič ni v nasprotju z načeli zdrave pameti, da bi Bog spremenil na karšenkoli način kakšno živalsko telo, da bi postalo sposobno za sprejem duhovne duše, ki bi bila neposredno ustvarjena. Tu ni nobenega nasprotja z načelom zadostnega razloga. Možno je, ni pa samo po sebi nujno. Mogel bi Bog vzeti tudi mrtvo snov za telo prvega človeka. Kako je v resnici bilo, je treba iskati rešitve v teologiji.

CERKEV NI DALA DOKONČNE IZJAVE

Kaj naj kristjan misli o tem vprašanju? Cerkveno učiteljstvo ima poslanstvo, da zmotljivo razlaga božje razodetje.

Določenega Cerkev v tej zadevi doslej ni izrekla. Ob raznih prilikah je po potrebi časov in razmer poudarjala nespremenljive resnice krščanskega nauka. Njene izjave si ne nasprotujejo. V novjšem času postaja bolj prizanesljiva domnevi o razvoju človeškega telesa iz živalskega. To pa ni v nasprotju s prejšnjimi izjavami, ker je samo obsojala materialistični radikalni evoluzionizem, ki je učil, da se je ves človek razvil iz živali.

DR. JOŽE PREŠEREN, Trst

BREZ BRADE IN DOLGIH LAS

Osrednji problem Kazancakijeve knjige „Kristus, znova križan“ je ta-le:

Vsako leto je župnik neke pravoslavne vasi razdelil med vernike že mesece pred veliko nočjo vloge posameznih svetopisemskih oseb, ki nastopajo v Krišovem trpljenju. Zadnje leto je dal vlogo Kristusa fantu, ki ga je imel za primernega. Fant se je začel pripravljati na vlogo zares: oddaljevati se od stvari in se bližati vedno bolj Bogu. V vas so prav tiste dni prišli begunci, pregnanci in se naselili na pobočju nad vasjo. Ljudje v vasi so se vznemljili zaradi te tuje navzočnosti in jeli preganjati pregnance. Fant, določen za Kristusa, se je, ker je hotel zares posnemati Kristusa, postavil na stran trpečih, kar pa je moral plačati z življenjem.

Fant si je zastavil nalogo: posnemati Kristusa. Posnemanje Kristusa. Ne gre za materialno posnemanje: brada, dolgi lasje, beraško življenje od kraja do kraja, tesarski poklic. A le mora biti tudi neko zunanje posnemanje: neka dostojanstvenst v vsem, zlasti pri stikih z Bogom, prijaznost, skromnost... Vendar je bistveno notranje posnemanje: misliti kot Kristus, ljubiti, kar Kristus ljubi.

To se pravi: povrednotiti vrednote, stehtati jih po božji tehtnici. Konkretno jih gledati pod tem, božjim kotom. Ljubiti kot Kristus: Boga, in ne samo na pol. Vsem srcem, vso dušo, vsem mišljenjem. Pa Cerkev in božjo besedo, prijatelje in sovražnike, dogodke in stvari, v kolikor so izraz božje volje in božja sled.

Posnemanje Kristusa ne more biti sad površnega branja evangelija. Le dolgo premišljevanje pod vodstvom milosti in navdihov svetega Duha more spremeniti človekovo mišljenje in čustvovanje, pa tudi zunanje izraze. Je človekovo prizadevanje za ideal in je božja luč in moč, ki spreminja od znotraj. Sv. Ignacij Lojolski prosi pri vseh premišljevanjih v drugi polovici duhovnih vaj le to milost: da bi spoznal, vzljubil in posnemal Kristusa. Sv. Pavel je pač največji posnemovalec Kristusa, saj ima vse, kar ni Kristus, za smeti. Niti nadloga niti stiska, ne smrt ne življenje ga ne bo ločilo od Kristusa. „Živim pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus.“

Je možno v življenju sploh kaj večjega kot posneti Kristusa?

br

V soboto, 24. novembra, je ljubljanski nadškof msgr. Anton Vovk govoril vsem Slovencem, doma in po svetu, po vatikanskem radiu. Njegov govor razodeva veliko ljubezen in skrb do cerkvenega zbora, ljubljanske nadškofije in njemu zaupanih vernikov. Spoznamo pa tudi silno bolezen, ki tare ljubljeno nadpastirja

Nadškof Vovk po vatikanskem radiu

V Rim sem prišel že 8. oktobra. Udeležujem se sej II. vatikanskega cerkvenega zbora. Mnogi me vprašujejo, če bom svojim dragim vernikom kaj spregovoril po radiu. Prav rad to storim. S tem bom zavrnil tudi domneve nekaterih, da se vsled bolezni že nahajam v rimski bolnišnici. Ker pa je čas v radiu odmerjen, zato sem to, kar vam želim spregovoriti, napisal. Prav zadnji čas me pa muči tudi bolezen na očeh. Zato sem naprosil svojega gospoda tajnika Franca Vrhunca, da bo, kar je v mojem imenu napisanega, prebral. (Do tu je po radiu govoril osebno prevzvišeni nadškof, nato pa je bral njegovo izjavo č. g. Vrhunec.)

MOJE POTOVANJE IN MOJA BOLEZEN

Razumljivo je, da pričakujete posebej besedo o koncilu, pa naj najprej prav po domače povem, kako je z mojo boleznijo, kako sem potoval v Rim, kakšni so bili moji vtisi ob začetku koncila in kaj od dosedanjih sej vesoljnega zbora pričakujemo.

Meseca januarja 1963 bo minilo 11 let, odkar so mi odkrili težko sladkorno bolezen. Kljub vsakodnevnim injekcijam insulina in številnim zdravilom,

se je bolezen od lanske jeseni močno poslabšala. Vsa ta leta sem opravljal vse škofovske posle in tudi naporna birmovanja so mi bila v veselje. Letos pa me je bolezen premagala. Še sem bil pri 49 birmovanjih in kanoničnih vizitacijah, a sodelovati sem mogel dobesedno le pri delitvi zakramenta sv. birme, vse drugo je opravljal gospod gen. vikar dr. Jože Pogačnik. Zelo sem hvaležen svojim vernikom, ker so mojo bolezen upoštevali, potrpežljivi z menoj in pri vsem tem bili še hvaležni in veseli, da je le škof prišel mednje. Velikokrat ponavljam: Kakor in dokler Bog hoče. V zaupanju v Boga res niti malo nisem dvomil, da se II. vatikanskega koncila udeležim, da si se je bolezen prav zadnji čas slabšala. Tudi bivanje v Rimu spremlja križ bolezni. Sveti oče je prav zadnji čas prosil in priporočil, naj trpeči darujejo svoje trpljenje in žrtve za uspeh koncila. Prav rad to storim, zraven pa svojo bolezen in svoje trpljenje darujem še posebej za svojo drago ljubljansko nadškofijo. Naj mi povedano ne bo štet, v hvalo, pač pa naj bo v znamenje vdanosti v voljo božjo. Ljubljanska nadškofija pa naj ve, da ima bolnega nadpastirja. Res, kakor in dokler Bog hoče.

V Rim sem potoval z avtomobilom, katerega so mi prav v letošnjem jubilejnem letu naše škofije poklonili ameriški Slovenci. Dvakrat sem potovanje prekinil in tako napor potovanja kar zmogel. Z menoj sta potovala g. gene-

ralni vikar dr. Jože Pogačnik in g. tajnik Franc Vrhunc, ki je vozil. Po tritedenskem bivanju v Rimu se je g. prelat vrnil domov, tajnik pa mi je v boleznih v pomoč. Odhod iz Ljubljane na prvi petek v oktobru zjutraj je bil naravnost ganljiv. Uro odhoda sem sporočil stolnemu kapitelju s prošnjo, naj bi z menoj v škofijski kapeli odmolili molitev za srečno pot. Prav zadnji čas pred odhodom me je pa kapitelj naprosil, naj bi bile te molitve in slovo v stolnici. Stolnica se je napolnila, g. stolni dekan in prelat J. Šimenc je spregovoril ganljive poslovilne besede in vsa cerkev je skupno zapela: Marija skozi življenje. Res, naj Marija vodi koncilne očete tudi na cerkvenem zboru.

PRIPRAVE NA KONCIL V LJUBLJANSKI ŠKOFIJI

Našo nadškofijo je izredno razgibala napoved II. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora januarja 1959. V vsako župnijo je prodril glas o važnosti koncila. Povsod so verniki veliko in skupno in zasebno molili za njegov uspeh. Letošnje poletje so bile po vseh dekanijah posebne pobožnosti, ki so bile številno obiskane in so bile res iskren izraz sočutja s Cerkvijo.

Rožnovensko nedeljo se je zbrala velika množica na Brezjah, da koncil priporoči še Materi, kateri izroča naš narod vse važne stvari. Stalna molitev Slovencev tudi sedaj spremlja dela koncila.

NA KONCILU

V Jugoslaviji je 27 nadškofov in škofov, ki so bili poklicani kot koncilski očetje na II. vatikanski cerkveni zbor. Za potno dovoljenje ni bilo težav. Vsi so prišli, razen treh, katere ovira starost in bolezen. Na začetek in potek koncila bomo imeli vsi udeleženci ne-

izbrisne spomine. Začetne procesije ob otvoritvi koncila dne 11. oktobra se zaradi bolezni nisem mogel udeležiti. Čakal sem na svojem mestu v cerkvi sv. Petra. Bolezen pa je bila trenutno pozabljena, ko sem videl in slišal sv. očeta in koncilne očete, množico vernikov, prekrasno razsvetljeno baziliko in poslušal lepo petje Sikstinske kapele. Otvoritev koncila je bila zares nad vse veličastna. Doslej sem se, hvala Bogu, mogel udeležiti še vseh sej. Poseben spomin in vtis pa mi je zapustil afriški škof jezuit Chichester, ki se je pričo mene mrtev zgrudil na tla, zadet od kapi. Lepa smrt ob pomembnem delu.

Od koncila pričakujejo vsi škofje in verniki veliko. Doslej smo razpravljali zlasti mnogo o bogoslužju. Tozadevno imamo Slovenci že marsikaj. Že leta 1932 smo dobili prevod rimskega obrednika. Dobili smo pravico, da duhovniki delijo zakramente v slovenskem jeziku; diakon in subdiakon pa moreta pri slovesni sveti maši peti po slovensko

Najnovejša fotografija nadškofa
Antona Vovka

Čas od svečnice do pepečnice je bil na Slovenskem predvsem čas za sklepanje porok. Pri tem so bili važni dogodki vabljenje svatov, kazanje ženinu starih žensk, pri moških sablje, pri nevesti darovi, slavnostni kruh, služba starešin in tet itd.

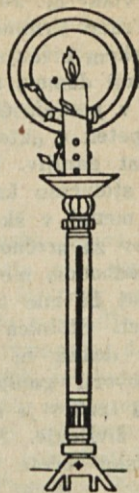
Svečnica

Svečnica je bila eden najlepših praznikov na Slovenskem. Ko je bil kot zapovedan praznik v začetku tega stoletja odpravljen, so se ga ljudje še vedno držali. Saj se ta dan vrši v cerkvi obred, ki je bil vsem zelo pri srcu, namreč blagoslovitev sveč. Na Svečnico blagoslovljene sveče so potem dajali umirajočim v roke, ko so zapuščali svet. Marsikje so jih prižigali tudi ob hudi uri. Blagoslovitev sveč je seveda cerkven obred, a v našem kraju so neko vlogo pripisovali poleg voščenim sve-

evangelij in berilo. Upam, da bo koncil v tem pogledu naklonil nam in vsem katoliškim narodom še marsikaj.

BLAGOSLOV VSEM SLOVENCEM

Porabim to priliko in se vsem dragim Slovencem lepo zahvaljujem za molitve, katere vršite zdaj v moji bolezn. Prav lepo pozdravljam sodelavce v škofijski pisarni, stolnj kapitelj, teološko fakulteto in vse svoje drage duhovnike in bogoslovce. Pozdravljam redovnike in redovnice in malosemenišnike v Pazinu in v Vipavi. Božji blagoslov in božji mir bodi vedno z nami. Blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta in Sina in Svetega Duha naj pride na vas in nad vami ostane. Amen.

DRŽIMO SE DOMAČEGA IZROČILA

čam tudi ledenim. Ob normalnem času je bilo te dni največ ledenih sveč, ki so viselo od streh. Če jih kakšno leto ni bilo, so ljudje tožili, da je tokrat čudna Svečnica, ker nikjer nobene sveče ni videti.

Samo približno je res, da Svečnica končuje božično dobo in da se zdaj pričena predpust. Vendar prav ta dan po večini na Slovenskem podrejo jaslice in kjer imajo božično drevesce, tudi to. V nekaterih krajih se šele na Svečnico popoldne pričenjajo spet veselice.

Bolj krajevnega kot splošno slovenskega značaja so svečarji, svečniški koledniki. Bodisi, da so to še božični ali svetotrikraljski koledniki, bodisi posebni, samo za Svečnico namenjeni, ki pojejo pesmi o Marijinem darovanju; večkrat so to kolednice, deklice. V železni kaplji na Koroškem hodijo otroci okrog

z majhnimi lesenimi cerkvicami, v katerih nosijo svečke in spustijo te cerkvice po vodi.

Ponekod na Štajerskem, pa tudi drugod po Sloveniji imajo običaj čučkanja, ko kanejo v mraku otrokom matere nekaj kapljic voska z zjutraj blagoslovljenih sveč na noge. Ponekod jim ovijajo tudi sveče okrog vratu. To je pač že blagoslov naslednjega dne, 3. svečana, tkzv.

Blažev žegen,

po katerega hodijo ljudje na sam nekdanji sopraznik, zelo pogosto v cerkev. Sv. Blaž je namreč priprošnjik zoper bolezni v grlu, pa tudi varuh živine.

Izmed svetniških godov, ki padejo redno že v predpustni čas, bi bilo omeniti sv. Valentina, 14. svečana. Sv. Valentin prinese namreč ključ od korenin. Svetnik, kot sv. Blaž, eden izmed štirinajstih priprošnjikov v sili, je zavetnik pred raznimi boleznimi, tako pred božjastjo, pred padavico, pred bolečinami v trebuhu, pa tudi pred živinsko kugo. Marsikje so njemu v čast in priprošnje razne sv. maše in procesije.

O predpust, ti čas presneti!

To so v glavnem trije tedni pred pepelnično sredo in to je bil včasih predvsem čas za sklepanje porok. Ne da v predpustu ne bi bilo časa tudi za druge stvari, toda zakoni so se po možnosti sklenili vsi v predpustu. Na slovenske ženitovanjske običaje je bil posebno pozoren Valvazor pred 280 leti, ki jih opisuje tako le:

Na Gorenjskem je najprej važno vabljenje svatov. Ženinove sorodnike vabi ženin z drugim, nevestine nevesta z družico. Nevesta in družica se pri

tem dostikrat vozita, dostikrat pa tudi jezdita na moški način (ne sede na konju). Ko pride na dan poroke ženin po nevesto, mu najprej pokažejo grdo starko, potem še več starih žensk, pri čemer padajo tudi nečedne besede. Med svati imata veliko vlogo starešina in „teta“; v svatovskem sprevodu vriskajo in vpijejo. Moški so vsi opasani s sabljami. Šopki svatov so okrašeni z zlato peno in kosmato svilo, so pa iz pušpana, med katerim se svetijo „biseri“ — oluščena ajdova zrna. (V našem kraju so bila takšna zrna na juhi za slovesne priložnosti.) Po cerkveni poroki so čez dan na gostiji na nevestinem domu, večerjajo pa pri ženinu. Velik pomen je imela pogača. Eno so spekli na ženinovem domu za nevesto in kdor jo je nevesti prinesel, je dobil od nje v dar faconetelj, „Teta“ je pa z nevestinega doma nesla v ženinovo hišo veliko pogačo ali presnec.

Podobno je bilo na Dolenjskem. Če je bila nevesta vdova, jo je spremljala pri vabljenju teta. Po stari ženski so na dan poroke pokazali ženinu teto, nato še družico in potem šele pravo nevesto. Starešina je imel poleg drugih še to nalogo, da je razrezal pogačo in tudi kolače, ki so jih prinesli svatje. Razni ženitveni običaji so bili to, da je eden godcev prodajal vola, kuharica je pa ponujala žlico, v katero so metali drobiž za napitnino.

V Beli krajini je ženin zaprosil za nevesto v petek (pač le bolj navidez), v nedeljo nato je bila pa poroka. V svatovskem sprevodu so nosil zastavo. Ženin je snel nevesti poročni venec s sabljo z glave. Ker je imela nevesta dve kiti, sta prvo poročno noč z ženinom vsak eno razpletala; če jo je ženin prej razpletel, je to pomenilo, da bo prvi otrok fant, sicer pa punčka.

Na Vipavskem se je „teta“ imenovala kloča, to je kokoš. Tam je bila znana že šranga, a mesto napete vrvi so kar ljudje zastavili pot, dokler se ni ženin poravnal z odškodnino. Če je bilo med nevestinim in ženinovim domom več vasi, je bilo treba v vsaki vasi plačati šrango. Do večerje so svatovali pri nevesti, kjer je prišel nazadnje na mizo presnec ali velika pogača, v katerega so zatikali svatje denar za nevesto. Na ženinovem domu so fantje nevesti zgradili vhod s sabljami. Ženinova mati je posadila nevesti v naročje fantička, ki se je imenoval kolenčič. Poročni venec je morala nevesta nositi tri dni na glavi, prvo noč je imela za vzglavje moške hlače. Za zajtrk po prvi poročni noči sta dobila novoporočenca jajčno jed. — Če je dekle preseglo trideset let, pa se še ni omožilo, so ji na pepelnico sredo privezali ploh, to so hišna ali sobna vrata, da jih je vlačila za seboj.

Na pravem Krasu so bili v Valvazorjevih časih moški grdi, dekleta pa zelo lepa. Dan pred poroko je poslal ženin na nevestin dom odposlanca po balo, za kar je dobil odposlanec od neveste v dar faconetelj. Na poročni dan so bili ob prihodu ženina na nevestin dom običaji podobni kot na Gorenjskem ali na Dolenjskem, vendar je bila že tretja pokazana ženska prava nevesta, ki ji je vrgel starešina okrog vratu brisačo, in jo potegnil k sebi. Po svatbi na nevestin domu je hodeč proti ženinovi hiši metala nevesta med ljudi kolačke. Ženinova mati jo je z ruto, vrženo okrog vratu, potegnila v kuhinjo, ji dala piti vino in ji postavila na kolena kolenčiča. Poročni venec ji je ženin snel s sabljo. Drugi dan se je svatba nadaljevala na ženinovem domu, tretji dan se je ženinovo sorodstvo gostilo pri ženinu, nevestino pa pri neve-

stinih ljudeh. Ženin in nevesta nista smela jesti z žlicami, da ne bi imel otrok preširokih ust. Dan po poroki sta šla novoporočenca k sv. maši, kjer se je brača za pokoj njunih prednikov. To jutro je nevesta jedla nad svinjskim koritom, da se ji ne bi pozneje ob nočeh nobena jed prignusila. Za jutrnino je dobila od ženina domačo žival, kjer jo je nekdo vodil trikrat okrog hiše. Šla je tudi k vaškemu vodnjaku, v katerega je vrgla nekaj denarja. Valvazor pravi, da je imel vsak teh običajev nek svoj pomen.

V slovenski Istri snubci niso dobili takoj očetovega pristanka, a če je imel privoljenje odkloniti, jim je poslal odposlanca, da se ne bi zastoj vračali. Starešina je imel pomočnika: nastalo. V svatovskem sprevedu je bil spredaj trobentač na volovski rog, sledil je zastavonoša. Ženinu so pokazali najprej več starih žensk. Valvazor pravi, da je bil pomen tega ta, naj bi stara senca napravila jutranjo zoro. Vse šopke svatom je razdelila nevesta, ki je navadno potem jedila v cerkev, tako kot moški. Moški so imeli vsi slabje. Po poroki je še v cerkvi skočila nevesta ženinu v lase in tudi vse druge navzoče ženske so ga lasale, česar se je ženin oprostil šele, ko se je prerinil iz cerkve na prosto. Pred cerkvijo je metala nevesta med ljudi kolake. Pri pojedini sta se zelo častila oba starešini. Med obedom so starši blagoslovili novoporočenca in njuno imetje. Starešina je vrgel kolač ženinu v glavo. Ženinova mati je zajela na novem domu nevesto z grdo cunjjo in ji potem posadila kolenčiča v naročje. V poročno spalnico so prinesli mladima pečeno kuro. Zjutraj je dobila nevesta metlo v roke, ženinova mati pa ji je sproti smetila. Nevesta je morala potem k vodi, a Valvazor pravi, da je ta vodni običaj staropoganski in ga ob-

soja kot tudi grdo govorjenje starcev na svatbi, ki da je nadostojno in starih ljudi nevredno. Če se je ženil vdovec ali možilo, vdova, sta bila deležna mačje muzike, dokler se vdovec ni odkupil, kar je bilo običajno tudi na Vipavskem in na Krasu.

Od teh slovenskih običajev so se razlikovali oni priseljenih pravoslavni Uskokov. Pri njih je bil zelo pogost rop neveste. Nevesta je morala biti čez obraz prekrita. Če je ženin ugotovil, da nevesta ni več devica, jo je smel še po poroki odsloviti.

Važni dogodki

Vidimo torej, da so bili važni dogodki vabljenje svetov, kazanje ženinu starih žensk, pri moških sablje, pri ne-

vesti darovi meženinu v obliki robčkov, slavnostni kruh, služba starešin in tet, ki sta nadomestovala starše, od katerih je imela večjo vlogo le ženinova mati, ko je vpeljavala v novi dom nevesto. Bolj na jugu Slovenije so bili važni še šranga, kolenčič, zastava in obred pri vodnjaku oz. studencu, ki pa je veljal že tedaj za staropoganski običaj. Zanimivo je jezdenje in povsod slavnostni kruh, presnec ali velika pogača. V bistvu so se ti izpričani stari običaji ohranili do zadnjih časov, predvsem pri premožnih kmetih. Odpadle so samo neke zastarele pritikline, postavim sablje in jezdenje, važna sta postala fantovščina in deključina, ki ju Valvasor še ne omenja. Zlasti zadnja je zelo pomembna zaradi resnosti, ki se kaže posebno v obrednih pesmih, s katerimi se poslavljajo prijateljice od ne-

V predpustnem času je sv. Matija, ki led razbija, če ga ni, ga pa naredi.

veste; te pesmi razodevajo skrb pred težkim dolžnostmi, ki nevesto čakajo.

Med najlepšimi so bili v zadnjem času običaji v Slovenskih goricah, v Prlekiji. Vabljenje na svatbo ali kot ji pravijo tam, na gostüvanje, opravijo pozavčini. To so nekaki ženinovi strežaji. Našarjeni so s pušeljci, imajo predpasnike, za klobukom razne pisane trakove, na palicah so jim privezani zvončki itd. Dasi so Prleki znani šaljivci in se pozavčini posebno odlikujejo s šegavostjo, je njihov pozdrav pri bodočih svatih vedno strogo krščanski in taka tudi razlaga njihovega prihoda. Seveda je v tem vinorodnem kraju dosti govorjenja o dobri kaplici. Količkaj premožen svat se s pozavčinom tudi pomeni, kaj bo osebno za gostüvanje daroval. Na predvečer svatbe ženin ne sme iti več k nevesti vasovat. Vsak novoporočenec ima svojega starešino, kranjska teta pa se tu imenuje starešinka. Zjutraj, ko pride ženin po nevesto imata največjo besedo njegov starešina in njegov pozavčin, ki tudi s šalami odklanjata starko, ki jo pokažejo pred nevesto. Med starko in nevesto pokažejo radi še kuharico in še kakšno drugo mlajšo žensko, postavim družico. Nevesta se ganljivo poslovi od staršev, ki jo blagoslovita. Ženinu in drugim pripne rožmarinovo vejico. V cerkev se peljejo in če je nevesta iz druge fare, potegnejo fantje čez cesto šrec (šrango). V cerkvi blagoslovi duhovnik steklenico vina, ki ga nato gostüvanjščarji popijejo. Novoporočenca v cerkvi pomolita pri krstnem kamnu. Pred vhomom v nevestino hišo poškropi nevestina mati mladoporočenca z blagoslovljeno vodo. Na svatbo pridejo rade tudi kakšne maskare, zunaj pa pojo fantje iz bližnjih hiš, pomelaji. Pozavčani strežejo pri mizi. Pred polnočjo se veselje razpoloženje prekine in

starešina prične poslavljati novoporočenca od samskega stanu. Dekleta zapójo poslovilno pesem, kot so pele že na deklíščini. Ženin sname nevesti poročni venec, kar spremljajo ženske z glasnim jokanjem. Na ženinovem domu ju sprejme ženinova mati s kolačem, nevesta pa pred njo poklekne. Obredni kruh, kolač, se tu imenuje bosman in pomeni most iz samskega v zakonski stan. Naslednja dva dni gredo zjutraj k maši, svatba pa se nadaljuje najrajši pri starešinah. — Kdor hoče imeti natančnejši popis priškega gostüvanja, naj prebere Kociprov roman Goričanec.

Pustni dnevi

v ožjem pomenu besede so pustna nedelja, ponedeljek in pustni torek. Napačno je smatrati vse, kar se te dneve uganja in v želodec pospravi, za slovenski narodni običaj, kajti predpust in pust sta znana po vsem krščanskem svetu in kot sami vidimo, ne le v starem (Evropa), ampak tudi v novem svetu (Amerika, seveda tudi drugi kontinenti). Etnografi radi poudarjajo, da je praznovanje pusta ostanek poganskih (rimskih) in posebej staroslovenskih običajev. Toda upoštevati moramo, da se je v sredi med dvema resnima časoma, med božično in velikonočno dobo čas razveseljevanja prilegal, posebno ker v Evropi takrat ni bilo več preveč mrzlo in še ne prevroče in je bilo časa dovolj. Maskiranje v tem pustnem času je splošen svetski pojav in če so na Slovenskem te dni najbolj v navadi maskare, je to v glavnem povzetek po sosednjih narodih in od tam so prevzete tudi zlorabe pustnih dni.

Vendar je na Slovenskem nekaj posebnosti, ki so očitno domačega izvora, naj so že staroslovenskega porekla ali so se pozneje oblikovale. Sem spadajo

razne živalske maske. Na Kranjskem je bila to brna, kozel, ki ima nekaj ptičjega na sebi, tudi kamela — klopotiča, na Koroškem zlasti šimlja, na štajerskem kamele, gambele ali škomrde. Pod oedejo ali rjuho se skrije eden ali več fantov, prednji drži nad oedejo leseno glavo dotične živali, včasih premakljivo. Te živalske maske so znane največ pod imenom ruse ali rüse in je marsikje razširjena vraža, da prinašajo srečo živini, male ruse posebno drobnici.

Zelo pomembna posebnost je pustno oranje v okolici Ptuja, in drugod na vzhodnem štajerskem. Nekaj fantov, šarasto oblečenih, pokritih z robci in šopki, vleče v več parih plug kot „konji“, ki jih vodi poseben gonjač. Plužnico pa drži kurent, ki je posebno nasharjen. Na kapi ima visoke roge, kot otko nosi kol z ježevo kožo, oblačilo pa je kožuh, prepasan s papirnatimi verigami. Za kurentom-oračem hodi sejalec, ki stresa iz sejače namesto semena pleve in pripoveduje razne norčije. V kóšu nosi iz slame in cunj narejeno babo. Pravijo, da orjejo po največkrat še s snegom pokritem dvorišču za „debelo repo“. Na dvorišču pred hišo pojejo lepe pesmi in ti orači so pri ljudeh zelo prikupljeni. Razen sejalca se tudi vedno dostojno obnašajo. Njihovo „delo“ je nekakšen ljudski obred. V tistih krajih je poglavitna maškara sploh kurent, ki nastopa tudi v drugih skupinah in samostojno.

Krajevnega značaja so še razni drugi obhodi maškar; na Koroškem hodi okrog pehtra-baba. Za slovenske razmere značilno je, da vse take maškare rade pobirajo darove, kot tudi koledniki, zeleni Jurij in drugi. Smatrajo se za nekake maskirane igralce, ki naj jih gledalci nagradijo.

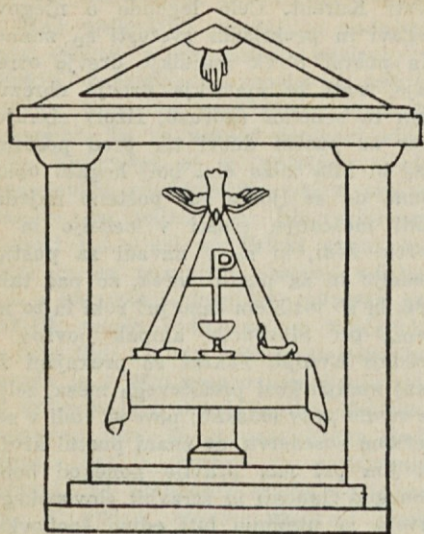
Pust velja še marsikje po krivem

za svetnika, večkrat prav pod imenom sveti Kurent. Celo legende o njegovi šegavi in prebrisanosti svetosti so znane. Na pustni torek marsikje drevje otre-sajo, tudi že marsikje drevje obrezujejo in semena (koruzo, fižol) zbirajo. Ker so pustni dnevi tik pred postom, naj bi bila miza čim bolj bogato obložena, da se ljudje res pošteno najedo, tudi meščanje, zlasti v nedeljo in v torek. Jedi, ki so v navadi za pustno nedeljo in za pustni torek, so pač takšne, ki so v tistem času pri roki in to ne samo pri Slovencih, ampak povsod v srednji Evropi. Takrat so prekajeni že vsaj manjši kosi prešičevega mesa, zelje je ravno prav skisano; povsod, tudi v severnem sosedstvu, so znani pustni krofi, ki jim pri nas pravijo ponekod hobi, ponekod flancati in štravbi; slovenskega izvora bi utegnili biti edino špehovka, podobno, a brez sladke začimbe napravljena kot potice. V vinskih — pa tudi drugih — krajih ne manjka pijače.

Na pustni torek popoldne, nekod tudi šele na pepelnico zjutraj, pokopavajo pusta, to je kot maškaro nagačeno figuró. Pravzaprav ga ne pokopavajo, ampak ga zažigajo, v vodo vržejo ali celo streljajo. Pač pa so v novejšem času dali zadevnemu sprevodu maškar marsikje videz krščanskega pogreba, kar je zgedalo kot norčevanje iz tako resnih cerkvenih obredov in je to naletelo na upravičen odpor cerkvenih krogov. Sploh moramo priznati, da je bilo v predpustnem času in v pustnih dneh marsikaj razuzdanega in celo pregrešnega in zato so se marsikje ta dan, v torek, vršile tudi zadostilne pobožnosti po cerkvah.

Kot pripravo na naslednji dan, na pepelnico, je ponekod običajno tudi že potresanje pepela po dvorišču ali poplju.

M. Marolt

ZAKAJ „PLAČUJEMO“ SV. MAŠO

?

Če si pozorno prebral naslov, dragi bravec, si opazil, da je „plačujemo“ med narekovajema. Pač ne slučajno. Naslov hoče s tem ponazoriti nepremišljeno govorjenje mnogih katoličanov. Hkrati pa hoče naslov že namigniti na odgovor, ki bi ga dal župnik verniku, ki bi tako-le vprašal: „Koliko stane? Koliko mi boste ‘zaračunali’ naročeno mašo?“ Vsak župnik bi nekako tako-le odgovoril: Naj bo tako pojmovanje in govorjenje o maši še tako zakoreninjeno in v navadi, s tem nikakor ni rečeno, da je pravilno in spodobno. Ravno nasprotno je res. S takim trgovskim izražanjem ponižamo najdražjo Kristusovo dediščino na raven snovnih izdelkov. Marsikdo vpraša: „Koliko je maša?“, kot bi rekel: „Koliko stane kilogram krompirja ali meter blaga. Tako izražanje ni samo neprimerno, ampak predvsem zmotno. Kdo bi si pač domišljjal pravilno oceniti Kristusovo odrešilno daritev s trgovskimi merili in ta-

rifami? To je ravno tako nemogoče in nešmiselno, kot če bi otrok v denarju hotel plačati staršem vso njihovo ljubezen in skrb.

Morda bi kdo rekel: „In vendar je navada, da se duhovniku nekaj dá za mašo.“ Tako je, prav ima. To je že silno stara navada, ki sega daleč nazaj. Razlika je le v tem, da v začetku ljudje niso dajali duhovnikom nekaj vinarjev, ampak so jih podpirali v „blagu“. To je bilo potem zanje ali pa za reveže, za katere so skrbeli. Toda nikdar niso tega pojmovali kot „plačo“ za mašo, kakor plačamo obrtnika za opravljeno delo. To, kar so dali duhovniku, je bilo nekako podobno kruhu in vinu, ki so ga verniki polagali na oltar pri darovanju (med mašo), le da so s temi posebnimi darovi (izven sv. maše) hoteli nekako opozoriti na poseben delež (milosti), ki jim gre pri „njihovi“ maši.

Mašna štipendija (kot se v cerkve-

nem jeziku imenuje podpora, ki jo izročimo duhovniku, ko naročimo mašo po določenem namenu) ni torej neko plačilo ali nagrada, marveč prava daritev od „nekaj našega“, ki gre končno tudi v božjo slavo. Ko naročaš mašo po svojem posebnem namenu, si predstavljaš, kot da bi tisti dan samo ti prinesel na oltar daritveni dar in se tudi sam daruj Bogu. Saj končno tvoj denar ni nič drugega kot Bogu poklonjen dar, ki pa potem služi za vzdrževanje duhovnikov in revežev. Navadno se revež manj brani sprejeti miloščino iz duhovnikovih rok kot od prijatelja. Pred sosedom nihče ne razkriva rad svoje bede!

Po drugi strani je tudi res, priznam, dragi bravec, da kar nekoliko odbija povezovati najsvetejšo skrivnost naše vere z ničvrednim denarjem — čeprav je to primerjanje napačno, je namreč prehod iz nadnaravnega v naravni red (saj poznamo pregovor: Denar, sveta vladar!).

Iz tega večkrat lahko nastane videz, kot da duhovniki trgujejo z mašami. A težave izginejo, če je pravilno pojmovanje na obeh straneh: pri vernikih in duhovnikih. In to hvala Bogu v večini primerov je. Ne morem si predstavljati duhovnika, ki bi takorekoč jemal z oltarja in metal v lastni žep, prav kot ostali „zasluženi“ denar; ki bi se ne za-

vedal, da je ta denar predvsem namenjen krščanski dobrotelosti, če ga ne potrebuje za lastno vzdrževanje. Trdno sem tudi prepričan, da je prav tako med verniki splošno mnenje, da za maše dani denar dobí nekako prav poseben verski značaj, je nekako posvečen. To se zlasti pokaže tedaj, če duhovnik odkloni mašno štipendijo. Vsak duhovnik ve iz lastne izkušnje, kaj ljudje, tudi manj bogati ali celo potrebni, pogosto odgovore na to: „Ne, ne, gospod, le vzemite, tudj jaz naj vsaj nekaj pridam k daritvi.“ Kot da bi s tem nehote izražali željo dati nekaj od svojega. Ali kateri duhovnik še ni čul ponudbe: „Sprejmite, prosim, naj bo pa v dobre namene ali za reveže.“

Nikdar ne bom pozabil preproste vdove, perice, ki na noben način ni dovolila, da bi jo duhovnik oprostil od mašne štipendije. Vztrajala je pri tem, da mora tudi sama „dati“ nekaj za „svojo“ mašo. Kljub temu da duhovnik ni sprejel denarja, je kasneje večkrat prihajala v župnišče, da bi „poravnala svoj dolg“. S kakšnim usmiljenjem je moral gledati Bog na namen, v katerega je uboga vdova hotela položiti tudi svoje srce in svojo daritev v Daritev njegovega Sina!

Priredil Jure Rode

PISMO KRALJA VSEH KRALJEV

Sv. Anton Puščavnik (+ 365), ki je samotaril v tebajski pustinji v Egiptu, je dobil nekoč lastnoročno pismo cesarja Konstantina Vélikega. Njegovi učenci so se sila začudili, da je cesar sam počastil svetega moža in mu poslal pismo. Sv. Anton pa odgovori: „Vi bi se morali še mnogo bolj čuditi, da je ljubi Bog sam, ki je Kralj vseh kraljev in Cesar vseh cesarjev, nam revnim zemljanom poslal pismo, namreč Sveto pismo.“

Jaz sem pot, resnica in življenje, ponavlja Gospod še danes. On je edina pot skozi naš čas in naš svet, edina resnica v duhovni zmedenosti in zlaganosti naših dni, edino življenje v času, ko nas od vseh strani ogroža smrt

KRISTUS

POT RESNICA IN ŽIVLJENJE

Ste že kdaj hodili po velikem gozdu brez poti? Ste že bili kdaj v gorah in izgubili pot? Ste že bili kdaj v debelem snegu brez vsake sledi? Morda ste ob taki priložnosti imeli samo eno željo: O, da bi vsaj spet našel pot, cesto, stezo, izhojeno gaz in tako mogel priti naprej! Brez poti človek tava sem in tja, ne pride do cilja, se lahko vedno bolj izgublja in končno opeša in izgubi vsako upanje. Pot je potrebna, da pridemo naprej, da pridemo do cilja.

Kristus sam pravi: Jaz sem pot. Ne samo: jaz poznam pot in vam jo pokažem, ampak: jaz sem pot.

KRISTUS JE POT

Kristus je najprej pot od Boga do sveta in do človeka in potem spet pot nazaj od ljudi do Boga. Sv. Janez pravi v začetku svojega evangelija: „Iz njegove (t. j. Kristusove) polnosti smo vsi prejeli, milost za milost. Zakaj postava je bila dana po Mojzesu, resnica je prišla po Jezusu Kristusu. Boga ni nikoli nihče videl. Edinorojeni sin, ki je v naročju Očetovem, on je povedal“ (Jan 1, 16-18). To je bilo mogoče le, kjer je Kristus sam Bog, pa je postal človek in med nami prebival: „In bese da je Mes^o postala in se med nami

naselila. In videli smo njeno slavo, slavo kakor edinorojenega od Očeta, polna milosti in resnice“ (Jan 1, 14). V Kristusu je prišel nekoč Bog k nam in še vedno znova prihaja v božji besedi, v sv. daritvi in v zakramentih. Kristus je pot, po kateri prihaja Bog k nam v sv. Cerkvi in v svojih duhovnikih, ki njegovo poslanstvo nadaljujejo med nami.

Toda Kristus ni samo pot, po kateri prihaja Bog k nam, ampak tudi pot, po kateri hodimo mi k Bogu. „Nihče ne pride k Očetu kakor po meni,“ pravi Gospod (Jan 14, 6). Kristus nam je razodel Očeta in pokazal pot, po kateri pridemo do njega. Ta pot je vera, v kateri spoznavamo pravega Boga. Toda nič nam ne bi bilo koristilo, če bi nam bil Kristus samo povedal, kako v veri pridemo k Očetu. Iz lastnih moči noben človek ne more priti do nadnaravne vere, ki ga pripelje do Boga in poveže z njim. Samo v Kristusu je možna ta vera. Ker nam je Kristus prinesel božje življenje, ker smo po njem in v njem postali božji otroci, smo zmožni nadnaravne vere, ki nas pripelje v božji svet in nekaj v večno življenje. Pri zadnji večerji je Kristus dejal: „Brez mene ne morete nič sto-

riti“ (Jan 15, 5). On je naša pot, a hkrati tudi naša moč, da moremo hoditi po tej poti.

Na poseben način bo Kristus naša pot ob naši zadnji uri, ko bomo nastopili svojo zadnjo pot v večnost. Bog nam daj milost, da bi mogli v tej odločilni uri prejeti zadnjo popotnico, Kristusovo telo v sv. obhajilu, in da bi v moči te popotnice srečno prišli do svojega zadnjega cilja.

Preden pa bomo sami ob zadnji uri nastopili to pot v večnost, moramo v življenju iskati stika z Bogom v molitvi in v dobrih delih. Če bi Kristus ne bil tudi tu naša pot, bi naše molitve in naša dobra dela nikdar ne prišla do Boga. Zato sv. Cerkev pri sv. maši zaključuje vsako molitev z besedami: po Kristusu, Gospodu našem. Samo po njem smemo upati, da Bog sliši in usliši naše molitve, samo po njem, v njem in z njim moremo dati Bogu vso čast in slavo, kakor moli duhovnik ob koncu opravila pri sv. maši.

POT DO BLIŽNJEGA

Ne samo, da je Kristus naša pot k Očetu in skozi ta svet v večno življenje, ampak tudi naša pot do bližnjega. V priliki o dobrem pastirju pravi Gospod: Jaz sem vrata in kdor ne stopi skozi mene, je tat in ropar (prim. Jan 10, -9). Vrata so konec poti in nas povedejo neposredno k cilju. Če danes ljudje tako težko najdejo pot drug do drugega, če se večkrat tako slabo razumejo, že zakonci med seboj, bratje in sestre, otroci in starši, če je tako malo iskrenosti, dobrohotnosti, ljubezni do bližnjega, če so si ljudje med seboj večkrat kot roparji in tatovi, ali ne prihaja to razmerje od tod, ker zanje ni Kristus pot do bližnjega? Kdor Kristusa, njegov nauk, njegove zapovedi in njegovo milost zavrže in

izloči iz sožitja med ljudmi, bodisi v zasebnem, bodisi v javnem življenju, ta ne bo našel pravega stika in odnosa do bližnjega. V Kristusu Jezusu pa — tako pravi sv. Pavel — ni več ne Juda ne Grka, ampak so vsi eno (Gal 3, 28).

Za vsakega kristjana, ki je v zakramentu sv. krsta postal otrok božji, je Kristus postal pot. A koliko jih, žal, pozneje to pot zapusti in izgubi, nekateri isto zavestno, drugi skoraj nepazno, tretji iz lahkomišelnosti, četrte zapelje kakšen vodnik in spet drugi obupajo nad to potjo, da bi jih res pripeljala do cilja. Sv. Cerkev nam vedno znova ponavlja, da je Kristus naša edina pot. Toda danes je dosti drugih učni-

I. Bukovec: Kruh za življenje sveta

teljev, ki glasneje in vsiljiveje oznanjajo druge poti in skušajo ljudi prešlepti, da bi zapustili pravo pot — Kristusa in hodili po njihovih poteh. Včasih jih naravnost silijo, da zapuste pot življenja in gredo po poti pogube. V današnjem svetu ima človek večkrat vtis, da ima Kristusova beseda o prostorni poti, ki drži v pogubo (Mt 7, 13), svojo posebno veljavo.

Nam je Bog dal milost, da smo še ostali na pravi poti in se še držimo Kristusa. Kako neizmerno velika je ta milost, bomo spoznali šele ob svoji smrti uri, ko se bodo vse druge poti izkazale kot napačne. Morda smo se tudi sami že tu in tam oddaljili od prave poti, a v kesanju, v zakramentu sv. pokore spet našli pot nazaj k Očetu, kot izgubljeni sin, ki ga je vabljenost sveta omamila, da je odšel v tujino, a končno vendar še nazaj našel pot k Očetu. Daj Bog, da bi tudi ob tej veliki noči veliko izgubljenih našlo spet pot domov in da bi mi vsi vedno bolj jasno spoznavali, vedno trdneje verovali in se vedno zvesteje držali resnice, da je Kristus naša edina pot.

KRISTUS JE RESNICA

Jaz sem resnica, pravi Gospod naprej. Ne samo, jaz poznam in oznanjam in učim resnico, ampak jas sem resnica. Resnica je vedno samo ena. Ali je stvar res taka, kakor trdimo, ali pa ni. Če je, smo našli resnico, če ni, je trditev zmotna, ali celo lažnjiva. Danes se ponuja toliko učiteljev in znanilcev resnice! Nihče o sebi ne trdi, da je on resnica, a vsak o svojem nauku trdi, da je resničen, da je edino resničen, ali pa vsaj, da je tudi resničen. Človeku se je večkrat težko najti v tej zmedii in v tem nasprotju raznih takoiimenovanih resnic.

Sredi med temi krivimi učitelji in

kričači pa stoji Kristus in oznanja že dva tisoč let: „Edeu je vaš učitelj, Kristus“ (Mt 23, 8). „Jaz sem zato prišel na svet, da izpričam resnico“ (Jan 18, 37). „Jaz sem resnica“ (Jan 14, 6). Težko nam je doumeti vso daljnosežnost in ves pomen teh besed. Iz lastne izkušnje vemo, kako velikega in odločilnega pomena je resnica za življenje. Resnica je temelj, na katerega je mogoče zgraditi življenje, je luč, v kateri presojava svet, dogodke, ljudi in sami sebe. Zmota je največja nevarnost za življenje, zmotljivost človekova najhujša bolezen in laž vir vsega zla. Zato Kristus imenuje hudobnega duha lažnika in očeta laži (Jan 8, 45). O Bogu pa pravi sv. Jakob, da je Oče luči in da v njem ni nobene sence menjave (Jak 1, 17). Kristus pa je učlovečeni Bog in zato lahko o sebi trdi: Jaz sem resnica.

Ta nezaslišana trditev pomeni, da je Kristus odgovor na vsa vprašanja in rešitev iz vseh negotovosti in dvomov, ki morijo človeka. Največji duhovi, znanstveniki in misleci vseh stoletij iščejo resnico in po dolgem iskanju in velikem trudu se jim posreči najti zrnce resnice. Šele po dolgem in skupnem iskanju 20 stoletij se je človeškemu duhu nekoliko odkrila resnica v svetu, o človeku in o Bogu. A to spoznanje resnice je bilo in je še vedno pomešano s tolikimi zmotami in zadeva na vedno nove skrivnosti in globine, pred katerimi človeški duh obstane. Zato so bili tudi največji duhovi tako skromni in tako globoko prepričani, da je tega, česar ne vedo, še veliko več kakor pa njim poznanih resnic.

Kristus pa pravi: Jaz sem resnica. Tako kakor jaz pravim, je, in ni nič drugače. Jaz sem čista in popolna resnica, brez vsake zmote, jaz sem edina resnica. V litanijah Srca Jezusovega

molimo: Srce Jezusovo, v katerem so vsi zakladi modrosti in vednosti, usmili se nas! To je prava molitev: usmili se nas. Jezus naj se nas usmili in nam pomaga, da bi njega, večno resnico, vedno bolj spoznali, njega kot edino resnico vedno bolj priznavali in vedno bolj iz njega živeli.

KOMU SE RAZODEVA?

Že resnico, ki je skrita v stvareh, človeški duh tako težko odkrije. Resnico pa, ki je Kristus, more spoznati le tisti, komur se Kristus sam razodene in komur se po njem Oče razodene. Tisti pa, ki se jim Kristus razodene, navadno niso učenjaki in modrijani tega sveta, ampak majhni in preprosti na tem svetu, kot pravi Gospod: „Slavim te, Oče, Gospod nebes in zemlje, da si prikril to modrim in razumnim in razodel malim“ (Mt 11, 25). Zato sv. Pavel tudi tako ostro sodi o učnosti tega sveta, ki ni odsev božje resnice in se noče podrediti Kristusu: „Modrost tega sveta je nespamet pri Bogu“ (1 Kor 3, 19). Zato je zanj Kristus edino, kar hoče spoznati: „Sklenil sem bil namreč nič drugega vedeti med vami ko Jezusa Kristusa, in to križanega“ (1 Kor 2, 2). Vse drugo mu je nič: „Da, vse imam za izgubo zaradi vzvišenosti spoznanja Kristusa Jezusa, mojega Gospoda, zaradi katerega sem vse zavrgel in imam vse za smeti, da pridobim Kristusa“ (Fil 3, 8). Kjer se tisti, ki danes v svetu iščejo, odkrivajo in oznanjajo resnico, postavljajo proti Kristusu in se mu nočejo podrediti, kjer njihova resnica ni odsev božje resnice, tam za vernega kristjana tudi danes ne ostanе drugega, kakor da se jasno odloči za Kristusa — resnico proti modrosti tega sveta, kajti taka modrost ni resnica, ampak zmota ali pa celo zavestna laž. Božja

volja pa je, da človek tudi sam v študiju, v znanosti, pri raziskovanju in v lastnem razmišljanju najde resnico. Zato znanost, če je res prava, pa naj bo katere koli vrste, ne more voditi proč od Boga, ampak samo bliže k Bogu, globlje v večno resnico, bliže h Kristusu, ki je edina resnica.

Resnica je vedno nekaj trdega, neizprosnega, zahtevnega, izključenega. Od človeka zahteva, da jo prizna, da se ji ukloni, podredi, da vse drugo, kar stoji z njo v nasprotju, odkloni in zavrne. Kristus pravi, da veliko ljudi bolj ljubi zmoto kakor pa resnico, ker so njihova dela slaba (Jan 3, 11). Če bi priznali resnico, bi bila resnica kakor luč, v kateri bi se pokazalo njihovo slabo življenje. Če bi bili dosledni in bi resnico hoteli sprejeti, bi morali svoje življenje spremeniti. Tega pa ne marajo. Ali je torej kaj čudnega, da toliko ljudi noče priznati Kristusa kot resnico! Priznali bi ga, če bi to za njihovo življenje ne imelo nobenih posledic. Ker pa bi se morali spreobrniti,

beže pred resnico, večkrat morda bolj podzavestno, in si iščejo učiteljev po lastnih željah, ki jim oznanjajo to, kar je zanje prijetno. Kristus — naša resnica, usmili se njih, in usmili se nas!

Kristus pa ni samo resnica, ki bi jo z razumom spoznali. Gospod od nas zahteva to, da resnico živimo, da jo v življenju uresničimo. Kdor ne dela resnice, ni v luči in ni iz Boga, pravi Kristus (prim. Jan 3, 20-21). In spet je Kristus tisti, ki nam da milost, da moremo resnico najti in po njej živeti. Kristus ni samo resnica, ki se ji je treba ukloniti, ampak tudi resnica, ki nas privlači, da se njemu, večni resnici, radi uklonimo. „Moj jarem je sladak in moje breme je lahko,“ nam zatrjuje Gospod (Mt 11, 30). Včasih je sicer vera v te besede težka, ker se pokvarjena človeška narava božji resnici upira, ker človek večkrat bolj ljubi temo kakor pa luč. A gotovo vsak kristjan doživlja tudi trenutke, ko globoko občuti resničnost Jezusovih besed, da resnica človeka osvobodi (Jan 8, 32), da mu da luči in življenja.

KRISTUS JE ŽIVLJENJE

Še tretjo besedo našega Odrešenika hočemo kratko razmišljati: Jaz sem življenje. Tolikokrat hočejo nasprotniki krščanstva Kristusa in njegov nauk prikazati kot nasprotnika, sovražnika, uničevalca življenja. Ravno v imenu življenja nekaterih kličejo na boj proti Cerkvi in krščanstvu. Ravno ker hočejo živeti, beže pred Kristusom, kakor da bi Kristus zanje pomenil umiranje in smrt. A Gospod pravi sam o sebi, da je prišel na svet, da bi ljudje imeli življenje in da bi ga imeli v izobilju (Jan 10, 10). Vedno znova govori o življenju, oznanja življenje, pravi o sebi, da daje življenje, da je kruh za življenje sveta

(prim. Jan 6, 48-58), skratka, da je on sam življenje. Kako velik mora biti to-rej nesporazum, da tisti, ki iščejo življenje, ki hočejo čim bogatejše in polnejše in daljše življenje, odklanjajo Kristusa, ki pravi o sebi: Jaz sem življenje.

Nesporazum prihaja od tod, ker ljudje v svetu, če govore o življenju, nekaj drugega mislijo kot pa Kristus. Zanje je življenje največkrat čutno uživanje in izživljanje, čimbolj brez vsakih n-ravnih zakonov in prepovedi, čimbolj brez-obzirno in pestro, kakor pravi sv. Pavel: sovražniki križa so, njihov Bog je trebuh in njihov konec poguba (Filipljanom 3, 18-19). To ni pravo življenje. Večkrat ti ljudje že sami začutijo, ko kljub vsemu uživanju niso srečni in zadovoljni, ampak občutijo notranji gnus nad vsem in trpe pod nesmiselnostjo takega življenja. Življenje teh ljudi je prazno in dolgočasno in večkrat vstaja v njih srcih hrepenenje po nekem drugem, boljšem, lepšem in globljem življenju, ki bi bilo kaj drugega kakor pa pot v nič in v smrt.

A BOŽJE ŽIVLJENJE

Ko Kristus pravi o sebi: Jaz sem življenje, misli na božje življenje, ki nam ga je on prinesel, ki se tu na zemlji začenja v veri in milosti in ki bo v večnosti doseglo svojo polnost v neskončni sreči in veselju. Kristus nam oznanja veliko resnico, da naša zadnja usoda ni trpljenje in smrt, ampak sreča in življenje. Če nam lastna izkušnja kaže, je zemeljsko življenje le pot v smrt, da je smrt najbolj gotova in neizogibna, s čimer mora človek računati, in da je z vsakim dnevom bliže smrti, nam pravi naš Odrešenik, da je to samo zunanji videz in da je telesna smrt le vstop v večno življenje. „Tvojim vernim življenje ne bo odvzeto,

ampak le spremenjeno,“ molimo v pred-
glasju črne maše. To je ena velikih in
tolažilnih resnic, ki jih oznanja kr-
ščanstvo in ki jih ne more oznanjati
nobena druga verska skupina. Kristus
je s svojo smrtjo na križu premagal
smrt in sam vstopil v večno življenje
in tudi nam prinesel to življenje, ka-
kor molimo v spevu velikonočnega praz-
nika: „Smrt in življenje sta se se bo-
rila v čudovitem dvoboju, Gospod živ-
ljenja je umrl, kraljuje živ.“ Velika
noč ni praznik trpljenja in smrti, če-
prav se s spoštovanjem in hvaležno-
stjo spominjamo tudi tega, ampak
praznik vstajenja in življenja. Ker je
Kristus vstal in živi, bomo vstali in
živeeli tudi mi, kakor piše sv. Pavel:
„Kakor namreč v Adamu vsi umirajo,
tako bodo v Kristusu vsi oživeeli“ (1
Kor 15, 22).

NUJNI POGOJI

A za to velja nekaj pogojev. Prvi
je, da smo pripravljeni s Kristusom
umreti grehu in iti z njim v novo živ-
ljenje. Sv. krst je taka smrt in vsta-
jenje s Kristusom, kakor piše sv. Pa-
vel (prim. Rim 6, 7-8). Zato pa mo-
ramo živeti iz krsta, to je vedno zno-
va odmirati grehu v iskrenem kesanju,
v dobri spovedi in v trdnem sklepu za
novo življenje. Čim tesneje je kdo po-
vezan s Kristusom, tem bolj je Gospod
zanj življenje. Kdor z njim ni povezan,
je kakor mladika, ki jo odlomijo od
trte. Posuši se, vržejo jo v ogenj in
zgori (prim. Jan 15, 6).

Drugi pogoj je, da jemo kruh živ-
ljenja. Kristus zelo jasno in ostro po-
udarja, da kdor ne uživa njega in ne
jé kruha življenja, ne more živeti z
njim (prim. Jan 6, 53-58). Zato sveta
Cerkev ravno v velikonočnem času za-
hleva prejem. sv. obhajila. Seveda se

ne bo nihče, komur je večno življenje
res kaj mar, omejil samo na velikonoč-
no obhajilo, ampak bo čimvečkrat pre-
jema! kruh življenja.

Tretji pogoj pa je, da gojimo božje
življene in skrbim_o zanj. Vsako živ-
ljenje je treba gojiti, zanj skrbeti, ga
varovati. Kaj človek vse stori za svoje
telesno življenje, da ga obvaruje, ga
vedno bolj razvija in utrdi! Kako ma-
lo pa kristjani večkrat store za božje
življenje v sebi, kako zelo ga zanemar-
jajo, lahkomišljen_o pozabljajo, stavlja-
jo v nevarnost ali celo samj uničijo!
Kristus se nikomur ne vsiljuje kot živ-
ljenje. Vsakomur hoče biti življenje, a
kdor ga odklanja, si sam piše sodbo
in izreka nad seboj smrtno obsodbo.

Zadnji in splošni pogoj pa je vera.
Kdor veruje, gre v življenj_{ae} (Jan 5,
24). V velikoduhovniški molitvi pravi
Gospod: „To pa je večno življenje, da
poznajo Tebe, edinega pravega Boga
in katerega si poslal, Jezusa Kristusa
(Jan 17, 3).

ŠE DANES ISTO

Jaz sem pot, resnica in življenje,
ponavlja Gospod še danes. On je edina
pot skozi naš čas in naš svet, edina
resnica v duhovni zmedenosti in zlagan-
nosti naših dni, edino življenje v času,
ko nas od vseh strani ogroža smrt. O
veliki noči nam. naš Odrešenik posebno
glasno ponavlja to resnico, ne samo v
besedah, ampak tudi v svojem trpljenju,
v svoji smrti in s svojim vstajenjem.
Naš odgovor naj bo globoka vera: Ve-
rujem in priznavam, Gospod, da si Ti
moja edina pot, moja edina resnica in
moje edino življenje. Naš odgovor naj
bo iskrena prošnja: Gospod, bodi Ti
vedno bolj in bolj moja pot, resnica
in življenje!

DR. ALOJZIJ ŠUŠTAR, švica

POTA DO BOGA

Svet se že od svojega početka giblje in to gibanje mora biti povzročeno od nekega gibala, motorja. In ker ni mogoča neskončna vrsta gibal, ki bi druga drugo gibala, nujno pridemo do nekega prvega gibala, večnega in nujnega, ki giblje vsa ostala telesa. To prvo gibalo imenujemo *Boga*.

Del fizike, ki se imenuje mehanika, trdi, da se materija ne more gibati sama. No, pa za to trditev ni treba niti mehanike. Sami vemo, da se voz n. pr. sam ne bo premaknil, pa čakajmo celo večnost. Od nekod mora priti sila, ki ga požene, pa naj bo to konj, para, plin, elektrika.

Telesa v vesolju se gibljejo: zemeljska krogla, katere obod meri „samo“ 40.000 km, se zavrti okrog sebe v enem dnevu in okrog sonca v enem letu. Pomislite, koliko konj bi bilo treba, da bi to maso zapeljalo okrog sonca. In če upoštevamo še dejstvo, da potuje okrog sonca s hitrostjo 32 km na sekundo. In vesolje je nasičeno s takimi kroglicami, ki se premikajo vsaka v svoji smeri, ne da bi trčile.

Od kod pride ta silna sila? Nekateri odgovarjajo, da pride to gibanje od nekega gibala, ki samo dobiva gibanje spet od drugega gibala itd. Tako da je neskončna vrsta gibal, motorjev, katerih vsak dobiva gibalno silo od drugega. Recimo, da je res napeljana neka nevidna transmisija na zemljo od neznanega motorja in da tisti motor dobiva gonilno silo od drugega in ta drugi spet od drugega. Je prav isto pri vlakcu: mislimo si neizmerno dolgo vrsto železniških voz. Zadnji voz prejme gibanje od predzadnjega, predzadnji od predpredzadnjega itd. A naskončna vrsta samih vrst se ne bo nikdar premaknila, če ne bo stroja spre-daj. Ali podoben primer: v tovarni je lahko čudovita množica koles in kolesc, katerih vsako je zvezano po transmisiji z drugim kolesom. A če ni stroja, ki požene prvo kolo, se ne bo nobeno od neskončne vrste koles zavrtelo.

Bolj kot mislimo, nam ne preostane drugega, kot priznati, da je v začetku nujno bitje, ki ima samo v sebi to gonilno silo in ki je neskončno. To prvo bitje imenujemo *Boga*.

Ali moremo Boga spomnavati?

Da, že z naravnim razumom, predvsem pa s pomočjo razodetja.

Kaj moremo reči o Bogu?

O Bogu laže dopovedujemo kaj ni, kot kaj je. Pravimo n. pr. „Ni lep na tak način kot... Je lepši kot...“ Božje lastnosti in odlike izrazimo predvsem z zanikanjem vsake nepopolnosti.

Na svetu bomo glede spoznanja Boga zaviti vedno v gosto meglo nepoznanja in neznanja.

KAJ NAM POVE O BOGU ŽIVLJENJE NA ZEMLJI?

Pamet znanost in izkušnja nam pravi, da je nekdo moral dati bitjem na zemlji življenje.

Fizične in naravne znanosti nam povedo, da je bil čas, ko ni bilo življenja na zemlji. Odkod je torej prišlo? Pamet nam pove, da življenje — vegetativno pri rastlinah, čutno pri živalih in umsko pri človeku — ni moglo vznikniti iz materije. Nihče namreč ne more dati tega, česar nima. In materija nima življenja. Kako naj bi iz skale pognala rastlina, se izoblikoval slon ali človek?

Ateisti pri tem vprašanju zaidejo v slepo ulico: ali je življenje na zemlji samo nastalo ali pa je nek vzrok, različen od sveta, dal materiji življenje. Sprva so govorili o spontanem rojstvu t. j., da se je življenje iz materije samo rodilo. Po Pasteurjevih poizkusih pa ni resnega znanstvenika, ki bi to trdil. Resnična znanost je postavila načelo, da se živo neke vrste rodi le iz živega iste vrste ali iz njega zametka, jajca, semena: iz mačke mačka, iz kokoši kokoš, iz človeka človek.

A različnih vrst živih bitij je cela množica. Kako so nastali prvi predstavniki vsake vrste: prvi lev, prvi vrabec, prvi krokodil? Lahko gremo od rodu do rodu v nedogled, a nujno pridemo do prvega stvarnika vseh živih bitij. Je kakor z verigo, ki bi visela z neba. Kdo bi rekel, da je neskončno število obročkov, ki so drug na drugega pripeti. Že res, a če prvi obroč ni pripet nikamor, tudi cela veriga ne more viseti z neba.

Tu se spomnim tiste stare storije o kokoši in jajcu.

„Kaj je bilo prej: kokoš ali jajce?“ so vprašali ateista.

Ateist je obmolčal. Tako naprej ni mogoče iti. Priznati pa, da je moral nekdo ustvariti ali kokoš ali jajce, pa tudi ni hotel, dasi je edin, pametno.

Res je vseeno, kaj je bilo prej, dejstvo je, da je eno ali drugo nastalo po prvem praviru življenja, ki je Bog. Tako nam življenje na zemlji jasno govori o bivanju božjem.

Kadar se vprašujemo: „Le zakaj neki je Bog to in ono naredil tako in ne drugače, zakaj dopusti to in ono?“, grešimo z neke vrste malikovalstvom, ker ponižamo Boga, Stvarnika, na nizko raven človeka, stvari. Bog je skrivnost, je neizrekljiv. Ko bi ga doumeli, bi prenehal biti Bog.

Na vprašanje: „Kaj je Bog?“, smo vedno prisiljeni odgovoriti:

„Ne vemo.“ Boga ne moremo obrazložiti, ne utemeljiti razloge, ki ga nagibajo k temu in takemu ravnanju, dalje zakaj ne prepreči tega in onega. In končno: „Zakaj Bog dopušča zlo na svetu?“ — Ne vemo!

Pomen materinega jezika

Važen faktor za ohranitev narodnosti je gojitev narodnega jezika. Iz pomena jezika za narodnost in pa iz zgodovinske skušnje vemo, da z jezikom dejansko narodnost stoji in pada. „Podlaga narodnosti je narodni jezik,“ trdi Mahnič. Pomen jezika za narodnost je poudaril tudi dr. I. Prijatelj: „Glavni elementi narodnosti: način mišljenja, verovanja, čustev, običajev, kulturne samoodločbe, vse to dobiva izraz in stalno posodo v jeziku.“ Tako vključuje dolžnost ohranjevati narodnost, in šele drugotno morda v praktični koristi, ki jo morda imamo od nje.

Kako moli narava?

Vsakikrat, ko jo človek občuduje in se po njej povzpne do Boga, Stvarnika.

Kaj je bogoslužje?

Je uradna, javna molitev Cerkve. Ta molitev je predvsem častilna, namenjena Bogu, ne toliko našim potrebam in prošnjam.

Kateri so pripomočki za bogoslužje?

Na kratko: vsa narava. Vse, kar ni slabo, je lahko posvečeno, blagoslovljeno, spremenjeno v sredstvo molitve. Liturgični blagoslovi vtisnejo poseben značaj in jim dajo poseben smisel in cilj. Tako n. pr. vemo, da je velika razlika med navadno in blagoslovljeno vo-

do. Raba tujega jezika v službi, okolju itd., ne sme ubijati v nas materinščine in nas dovesti do zane-marjenja narodnega jezika, ki o njem topló pravi J. Krek, da je „zvezan z mojim srcem, zvezan z vsakim dihljajem mojim, z najlepšimi spomini mojega življenja. V tem jeziku sem prvič pozdravil svojo mater, zvezan je s trenutki veselimi in žalostnimi mojega življenja“.

Dolžnost gojiti jezik vključuje rabo primernih sredstev v to. Tu je danó široko polje možnosti, pa tudi nalog. Ljubezen do jezika in volja gojiti ga, človeka nagibati, da ga govori doma, da išče povezanosti z ljudmi svojega naroda, bere časopise, revije, knjige, se udeležuje domačih prireditev in zabav, in veliko mu je na tem, da se njegovi otroci z dobrim poznanjem in rabo domačega jezika navzamejo narodovega čustveno-duhovnega bogastva, ki ga jezik nosi in posreduje.

Jezik je nadalje poglobitveni nosilec in posredovalec kulturnih dobrin. S propadanjem jezika propada narodna kultura in s propadanjem kulture propada jezik. Iz tega je razvidno, kako odločilnega pomena je, posebno v tujini, vedno novo in živo kulturno delovanje in ustvarjanje ter sprejemanje ustvarjenega. To pa še bolj, ker je kultura sama v sebi močan tvorni element narodne povezanosti in zavesti. Dokler bo zanimanje za lastno kulturno delo v tujini živo, bo tudi narodnost mogla biti živa in zdrava.

I. L.

AVDIENCA PRI GOSPODU BOGU

Bilo je v jubilejnem letu 1950. Z romarskim vlakom sem prispel v Rim. Ko sem drugi dan po prihodu hodil po rimskih ulicah, sem srečal starega znanca iz domačega kraja, ki ga pa že več let nisem videl. Po prisrčnem pozdravu sem ga vprašal, če je tudi on prispel v Rim z romarskim vlakom. Pomehljivo mi je odvrnil: „Ne, tako pobožen pa že dolgo časa nisem več.“ Potem je še priznal, da že več let ne hodi v cerkev, da ga je privedla sem želja videti edinstvene umetnine in seznaniti se z bogato zgodovino tega mesta.

Pa sem mu spet dejal: „Toda baziliko sv. Petra in druga svetišča si boš pa vendarle tudi ogledal?“

„Le iz umetnostnega in zgodovinskega vidika,“ je odvrnil. Nadaljeval sem: „Mar ne želiš videti sv. očeta?“

„Pri taki avdienci bi bil vsekakor rad zraven, da bi nekaj videl, to odkrit, priznam. Ali bi me mogel vzeti s seboj?“ je rojak še poizvedoval.

Povabil sem ga, naj pride drugi dan ob desetih na trg sv. Petra.

In res! Drugi dan me je točno ob

desetih čakal v črni obleki pred baziliko. Z občudovanjem je ogledoval prekrasne papeške dvorane in umetnine v njih. Ko smo pričakovali sv. očeta, me je prosil, naj ga opozorim, kaj je treba storiti, ko pride sv. oče. Ko se je poglavar sv. Cerkve bližal, smo vsi navzoči pokleknili. Papež je pristopil k vsakemu romarju in porudil roko za poljub ribiškega prstana. Ko se je približal nama, sem opazil, da je postal moj sosed nemiren. Ko pa se je sv. oče ustavil ob njem, mu je s svetlo resnobo, a poln dobrote pogledal v oči in ga vprašal: „Ali ima vaša duša tudi kako korist od tega obiska?“

Ogovorjeni je zastokal: „Do sedaj še ne, sveti oče.“ Papež mu na to ni več odgovoril, ampak le dvignil je svojo roko v očetovski opomin in se obrnil k drugemu romarju.

Sv. oče je svoje vprašanje tako tiho zastavil, da sem ga komaj slišal jaz in sosed na drugi strani. Ker papež le malo katerega romarja nagovoril, so zaradi te odlike mojega prijatelja drugi navzoči skoro zavidali. Vprašali so ga, kaj mu je sv. oče dejal. On pa je le kratko odvrnil: „To je bila le zasebna zadeva.“

Pozneje sva se z znancom na trgu sv. Petra poslovila. Pred odhodom pa me je še vprašal: „Povej mi, ali bi tu mogel opraviti sv. spoved?“ Pokazal sem mu spovednice v prečni ladji bazilike. Brez kake opazke je krenil tja.

Ko sva se pozneje spet srečala, je pogovor takoj napeljal na avdienco pri papežu Piju XII., rekoč: „Sv. oče mi je videl globoko v dušo in mi zastavil vprašanje, ki je bilo odločilno za vse moje nadaljnje življenje. Odšel sem namreč od avdiencie pri njem v avdienco k našemu Gospodu Bogu in od tedaj sem postal popolnoma drug človek.“

Quo vadis?

241.

Toda reda še vendar ni bilo. Požar je naredil konec vsaki oblasti. Vojakov ni bilo zadosti, zato ni bilo moči brzdati tolpe, ki se je bila natepla v prestolnico z vseh strani sveta. Dogajale so se reči, kakor si jih ni moči misliti! Vsako noč so bili poboji in umori, vsako noč so posiloma ugrabljali ženske in otroke. Vsako jutro je obrežje Tibere bilo polno utopljenecv, katerih ni nihče pokopaval. Trohneli so na soncu in kmalu so se začele po taborih pogorelcev oglašati kužne bolezni.

242.

Mesto je pa še vedno gorelo. Šele šesti dan, ko je požar dosegel širono praznoto na griču Eskvilinu, je ogenj začel pojenjavati. Samo požgane hiše so se tu pa tam podirale ter metale v višavo silen plamen ter morje isker.

Od štirinajstih rimskih mestnih okrajev so ostali samo še štirje. Vse drugo je bilo eno samo velikansko, sivo pogorišče, iz katerega so štrleli samo neštivilni dimniki, podobni kamenitim nagrobnikom na pokopališču. Pod njimi

je bilo videti tolpe ljudi, ki so iskali po pepelu dragocenosti ali morda kosti svojih dragih, ki so zgoreli.

243.

Toda vse to pomirjenje je bilo navidezno. Nesreča, ki je doletela Rim in državo, je bila za večino treznih in pametnih ljudi prevelika in prehuda, med tem je začel vreti, zlasti ko se je razvedelo, da hoče cesar namesto Rima pozidati novo mesto, ki ga bo imenoval Neropolis. Nezadovoljnost je rasla s slehernim dnem. Navzlic Tigelinovemu prilizovanju in lažem dvorjanov se se je Neron začel bati, kaj če izgubi še naklonjenost ljudstva, ki je že itak bil v boju s senatom in plemstvom. In kaj, če bi prišlo do vstaje?

Neron je iskal izhoda in mislil na različna sredstva. Hotel je poklicati nekaj legij iz Azije. Posvetoval se je s tem in onim, toda edini uspeh vsega razmišljanja in iskanja je bil, da se ga

polašča vedno hujši strah pred ljudsko jezo in sodbo. Pogosto je tarnal kakor dete.

244.

Ko je bilo stanje veno hujše in nevarnejše, je cesar naposled v Tiberijevo palača, ki je bila edina ostala cela, sklical posvet svojih zaupnikov. Petronij je predlagal, naj bi odšli na pot v Grčijo, Egipt in Azijo. Toda drugi, zlasti Tigelin, so se temu predlogu upirali, češ da bi se takoj po cesarjevem odhodu začela v Rimu domača vojna. Kdo ve, če ne bi katerega Avgustovega potomca oklicali za cesarja. Vojska bi prestopila na njegovo stran in... že zdaj se slišijo glasovi, naj bi bil cesar ta ali oni...

„Nenasitljivi in nehvaležni so ljudje! Imajo žita in oglja, da si lahko pečejo kruh. Česa torej hočejo še več?“ je spraševal Neron.

„Maščevanja!“ je odgovoril Tigelin.

245.

Ta beseda je Neronu vzbudila odrešilno misel. Dejal je:

„Da, maščevanje zahteva žrtev!“

V duhu je že iskal žrtev, ki bi mogla pomiriti razjarjeni Rim. Čez čas je vstal, naperil prst proti Tigelinu in rekel:

„Tigelin, ti si zažgal Rim!“

Vsi so onemeli, zakaj iz cesarjevega glasu so spoznali, da se Neron zdaj ne šali in da je nastopila ura strahu in groze. Toda Tigelina resnica, ki mu jo je vrgel cesar v obraz, ni strla. Prihulil se je kakor pes, ki hoče ugrizniti, in počasi dejal:

„Zažgal sem Rim, prejasni... a na tvojo zapoved!“

Gledala sta se kakor dva zla duhova, potem je Tigelin strupeno pristavil:

„Ljudstvo se upira, prejasni. Mar hočeš, naj se začno puntati še preto-rijanci?“

246.

Vsem navzočim je občutek groze stisnil srce. Tigelin je bil vrhovni poveljnik pretorijancev, cesarske telesne straže, in njegove besede so zvenele kakor grožnja. Neron je razumel in lice mu je pokrila bledica.

Tigelin se je priklonil ter odšel z mirnim, zaničljivim obrazom.

Neron se je potem obrnil k Petroniju, naj bi mu on svetoval. Petronij je vedel, kaj bi ljudstvo potešilo, naj Neron imenuje njega za prefekta pretorijancev in izroči Tigelina ljudski jezi, pa bo v enem dnevu mir. Toda kaj takega bi pomenilo delo, napore, za to pa je bil Petronij prelen. Ni se mu ljubilo in rekel je samo, naj cesar odpo-

tuje v Grčijo ter pozabi na Rim in njegove skrbi. Nerona je ta nasvet razočaral.

247.

Tedaj je v dvorano prišla cesarica Popeja, za njo pa Tigelin. Oči vseh navzočih so se obrnile vanj, zakaj še nikdar ni noben vladar tako samozavestno jezdil v zmagoslavnem sprevedu, kakor je zdaj on stopil pred cesarja ter začel počasi govoriti:

„Cezar, našel sem žrtve, ki jih ljudstvo hoče zaradi maščevanja. Ali si kdaj slišal, kdo je bil Kristus, ki ga je dal Poncij Pilat križati? Ali veš, kdo so kristjani? Ali ti nisem pravil o njihovih hudodelstvih in o njihovih prerokovanjih, da bo ogenj pokončal svet? To so sovražniki človeškega rodu, Rima in tvoji sovražniki. Ljudstvo godrnja nad tabo zaradi požara, toda naj se njegov sum obrne drugam! Daj mu kristjane za žrtev!“

248.

Neron je v začetku poslušal začudeno, potem se mu je obraz začel spreminjati. Delal se je razburjenega, potem je vstal, vrgel togo z ramen, da mu je padla k nogam, potem pa stegnil roki kvišku in nekaj časa tako molče stal. Potem je po igralsko spregovoril:

„O nesmrtni bogovi, kaj je nesrečno mesto storilo tem okrutnejšem, da so ga tako neusmiljeno uničili?“

„Sovražijo človeški rod in tebe!“ je dejala cesarica.

Dvorjani so začeli stegovati roke in klicati:

„Kaznuj požigalce! Bogovi zahtevajo maščevanje!“

249.

Cesar je sedel, sklonil glavo na prsi in premišljeval. Potem je stisnil čelo z rokami ter začel:

„Kakšne kazni in kakšne muke bi bile primerne za tak zločin?... Upam, da me bodo navdihnili bogovi in z njihovo pomočjo bom pripravil ljudstvu tako maščevalne igre, da se me bo še čez stoletja spominjalo.“

250.

Petroniju se je zmračilo čelo. Spomnil se je, kakšna nevarnost grozi Ligiji, Viniciju in nešteto nedolžnim ljudem, o katerih je vedel, da so nedolžni. Vedel je, da tvega glavo, če bo oporekal cesarjevemu sklepu, toda ni se menil za to in je spregovoril:

„Torej ste le našli žrtve. Lahko jih pošljete pred zverj. Goljufajte ljudstvo, a ne goljufajte sami sebe. Obsodite kristjane na muke, a ne govorite sami sebi, da so oni zažgali Rim. Ti, cesar, bodi v resnici kralj in bog, toda pomni,

da bodo bodoči rodovi izrekli sodbo tudi o tebi. Varuj se, da bi dejali: Neron je zažgal Rim, ker je poezijo ljubil tako, da ji je žrtvoval domovino, toda kot strahopeten cesar se je temu velikemu dejanju odpovedal in zvrnil odgovornost na nedolžne!“

251.

Po Petronijevih besedah je nastopil molk. Popeja in vsi navzoči so strmeli v Nerona kakor v mavrico. Cesar je začel dvigati ustnice skoraj do nosa, kakor vedno, kadar ni vedel, kaj naj stori. Tedaj je stopil naprej Tigelin in dejal:

„Gospod, dovoli, da odidem. Moja ušesa ne morejo slišati, da te kdo imenuje požigalca in strahopetnega cesarja!“

„Igra je izgubljena!“ je šinilo Petroniju po glavi. Toda zaničljivo je pogledal Tigelina ter rekel:

„Tigelin, ti si glumač. Hliniš neizmerno ljubezen do cesarja, prejle pa si mu grozil s pretorijanci, kakor smo vsi razumeli!“

252.

Vsi so osupnili, zakaj nihče ni pričakoval, da bo Petronij tvegaj kaj takega. Zmaga je bila njegova — pa le trenutek, zakaj tedaj je planila pred cesarja Popeja in vzkliknila:

„Gospod, kako moreš dovoliti, da kdo kaj takega o tebi samo misli, kaj šele da si drzne to povedati na glas in vpričo tebe!“

„Kaznuj predrzneža!“ so začeli klicati dvorjani, ki so v trenutku zasluhtili, da bo Neron odnehal cesarici. Neron je svoje kratkovidne oči uprl v Petronija, rekoč:

„Tako torej mi povračaš naklonjenost, ki sem ti jo vedno izkazoval?“

253.

V atriju se je dvignil šum. Vsi so se začeli umikati od Petronija, celo najzvestejši njegovi prijatelji, tako so se bali, da ne bi cesarjeva jeza padla tudi nanje. Kmalu je stal Petronij čisto sam na levi strani atrija. Smehljal se je, gladil gube svoje toge in čakal, kaj bo storil cesar. Ta je spregovoril:

„Vi bi radi, da bi ga kaznoval, toda Petronij je moj prijatelj. Dasi mi je ranil srce, naj ve, da ima to srce za prijatelje samo — odpuščanje.“

„Izgubil sem igro. Po meni je!“ je šinilo Petroniju po glavi.

A medtem je cesar vstal in posvet je bil končan.

254.

Neron in Tigelin sta odšla v Popejino palačo, kjer sta čakala dva judovska duhovna, mlad pisar in pa — Hilon. Rabina sta ob pogledu na cesarja prebledela od razburjenja, dvignila roke ter začela Nerona pozdravljati. Cesar je vprašal:

„Vi dolžite kristjane, da so zažgali Rim?“

„Mi jih samo obtožujemo, da so sovražniki človeškega rodu in da so že zdavnaj grozili mestu in svetu z ognjem. Drugo ti bo povedal ta mož, čigar usta ne lažejo, ker je po žilah njegove matere tekla kri izvoljenega ljudstva.“

255.

Neron se je obrnil k Hilonu, rekoč:

„Kdo si ti?“

„Tvoj oboževalec, plameneči!“

Neron, ki mu je vzdevek „plameneči“ zelo ugajal, se je nasmehnil in dejal:

„Všeč si mi. A povej, kaj veš o kristjanih!“

„Gospod brani me pred mojimi sovražniki!“

Cesarica, ki je bila že nepotrpežljiva, je stopila k Hilonu in rekla:

„Pripoveduj o kristjanih!“

Zdaj je Hilon začel:

256.

„Ko sem v mladosti iskal resnice, sem mislil, da jo bom dobil pri kristjanih. Zvedel sem, da časte nekega Kristusa, ki jim je obljubil, da bo pokončal vse druge ljudi ter jim dal zemljo v last. Zato kristjani sovražijo ljudi, zastrupljajo studence, preklinjajo bogove. Kristus jim je obljubil, da bo spet prišel na svet, ko bo Rim uničil ogenj, ter jim tedaj dal oblast nad svetom. Zato so zažgali Rim... Med kristjani, za katere vem, kje se v Rimu shajajo, sem spoznal njihovega velikega duhovna, spoznal njegovega namestnika Pavla, videl sem zdravnika Glavka, kako je ubijal otroke. Te mu je prinašala Ligija, zaročenka plemenitega Vinicija, ki je urekla tvojo hčerko, božanstveni Vinicij se je pokristjanil...“

„Morda tudi Petronij? je naglo vprašal Tigelin.“

Toda Neron se je pri tej misli začel smejeti:

„Petronij kristjan! Petronij sovražnik življenja! Ne bodite vendar bebcii!“

257.

Cesarica se je bala, da ne bi Neron zaradi tega začel dvomiti sploh o vseh Hilonovih trditvah. Sovražila je Vinicija, ker jo je odbil zaradi Ligije, a še bolj je sovražila to. Vedela je, da more v vsem Rimu samo Ligija tekmovati z njo v lepoti. Sklenila je, da jo bo pogubila. Planila je k cesarju, se ga oklenila in ga začela rotiti:

„Gospod, maščuj najinega otroka!“

Pridružil se ji je še Hilon, ki je govoril:

„Hitite, če ne se bo Vinicij skril. Pokazal vam bom hišo, kjer je Ligija skrita zdaj po požaru. Vse bom izdal, samo hitite!“

In Neron je zapovedal, naj Tigelin pošlje pretorijance po Ligijo in njene prijatelje kristjane.

258.

Petronij se je od cesarja dal naglo zanesti domov, da bi povedal Viniciju, kaj mu grozi. Sužnji so hitro hodili z nosilnico med podrtinami, pogorišči in ožganimi zidovi, med katerimi je ostala nedotaknjena samo Petronijeva hiša, ki so jo na treh straneh obdajali vrtovi. Vinicij ga je čakal pred hišo. Ne da bi stopil iz nosilnice, mu je Petroni na kratko povedal vse. Naročil mu je, naj vzame nekaj svojih krščanskih sužnjev in naj Ligijo reši, če ne gre drugače, tudi s silo.

Vinicij ga je poslušal z namršenimi obrvmi, potem je planil, da stori, kakor mu je naročal prijatelj.

Zakaj Cerkev tako odločno odklanja omejevanje rojstev? Zakaj zahteva celo pod smrtnim grehom od poročenih, da imajo veliko otrok? Pa je že večji greh imeti otroke, ki jih kdo ne more preživeti. Sicer je pa omejevanje družine nujno potrebno, ker prebivalstvo na svetu mnogo bolj narasča, kot pridelovanje živil. Bolje je imeti manj otrok, pa te boljše, kot veliko otrok, pa slabe. Zato je geslo modernega napredka: „Imeti manj otrok, pa te boljše.“

Odgovori na stare ugovore

Katoliška Cerkev prepoveduje omejevanje rojstev zato, ker je ta zabloda nemoralna in ker je greh proti naravi, ki ga objojata peta in šesta božja zapoved. Četudi ni noben cerkveni zbor glede tega ničesar odločil, je vendar božje izročilo svete Cerkve od dobe katehizacij popolnoma jasno. Odlok Svečane oficija z dne 21. marca 1851 je obsodil ta zmotni nauk, ker ga tudi prepoveduje naravno pravo. Drugi temu podoben odlok, izdan dve leti potem (10. aprila 1853), pa odklanja ta nauk, ker je že sam po sebi slab. Katoliška etika in moralka nista nikoli prenašali takega početja. Zakonska dolžnost je pravno natančno določena pravica, ki veže oba poročenca enako, do smrti. Odreči sme poročena oseba to dolžnost le iz upravičenih in važnih razlogov. Tak razlog bi bil n. pr., če bi bila druga zakonska oseba zelo pijana, brez zdravega razuma, v resni

nevarnosti za zdravje ali življenje. Vendar pa se smeta zakonska po skupnem dogovoru odpovedati tej pravici in živeti zdržno ali vse življenje ali pa samo določen čas (1Kor 7, 5).

RAZLAGA

Mnogo nekatoličanov kar ne more razumeti stališča, ki ga ima Cerkev v tej zadevi. Mislijo, da so vsi katoliški zakonci dolžni imeti toliko otrok, kolikor največ jih morejo. Pa ni tako. Zakonski morejo in smejo zdržno živeti, če nočejo imeti otrok. To, kar Cerkev vedno prepoveduje in bo prepovedovala je omejevanje rojstev z umetnimi sredstvi, pa naj bodo kemična, mehanična ali katerikoli druga. Prepovedovanje spočetij je proti naravi. Zato ruši red v stvarstvu. Poleg tega preprečuje, da naravna človeška dejanja za množitev in ohranitev človeškega rodu ne dosežejo svojega namena ali

cilja. Nasprotuje tudi prirojenim nag-njenjem človeštva in vodi do prestop-kov pri uporabi tistih dejanj, ki zahte-vajo bolj kot vsaka druga od ljudi, da imajo sebe v oblasti in da jih rabijo zmerno.

Prvi in neposredni cilj zakona je rodna otrok. Kadar se zakonsko de-janje izvrši tako, da je nemogoče do-seči glavni namen zakona, je to de-ja nje nenravno in obenem nenaravno. Naslade v zakonu so upravičene in brez greha samo tedaj, kadar potomstvo ne trpi škode. Kadar torej zakonski iščejo samo naslad in beže pred vsemi žrtva-mi, ki so s tem združene, zlasti če nočejo prevzeti nase odgovornosti očetovstva, oziroma materinstva, tedaj je njihovo zakonsko dejanje strašen in zanje zelo poniževalen greh. Tisti zakonci, ki na-menoma preprečujejo spočetje, se ne morejo izogniti resnih očitkov vesti, ki spremljajo te grehe. Zdi se, da je Bog sam v srca vseh ljudi položil odpor in strah pred zločinom, ki je danes tako razširjen. Tisti, ki nimajo vere, se kaj radi posmehujejo tem očitkom. Imajo jih za zastarelo praznovetje. Katoli-čani pa gledajo nanje čisto drugače. Zanje je zakon zakrament, ki ga je Kristus postavil. Ta zakrament deli po-ročenim milosti, da otroke rode in vzga-jajo za nebesa. Zakonske dolžnosti so resne in težke. Toda Bog je zvest. Za-to da vsakemu toliko milosti, kolikor jih potrebuje, da more prav spolnjevati svoje dolžnosti.

NI PREVEČ LJUDI

Izgovor, da prebivalstvo preveč ra-ste, nima nobene podlage. Nasprotno! Narodi in države imajo danes že toli-ko poljskih pridelkov in industrijsko izdelkov, da jih ljudje ne morejo pora-biti. Treba je le, da jih dajo na raz-

polago tistim, ki jih nimajo dovolj. Le-roy-Beaulieu trdi, da ni prav nobene nevarnosti, da bi zmanjkało hrane, tu-di tedaj ne, če bi se prebivalstvo na svetu potrojilo. Treba je le zaloge pri-delkov bolj pravično in modro razde-liti. Zato množitev prebivalstva nika-kor ni razlog za omejevanje rojstev.

Izgovarjajo se tudi na revščino. Ve-mo, da imajo veliko otrok navadno rev-ne, delavske družine in družine sred-njega sloja. Ne nagibljejo torej de-narni dohodki in stroški staršev k ome-jevanju rojstev, ampak zloba, neukrot-ljiva želja po mesenih nasladah in iz-redna verska brezbriznost. Tudi ne dr-ži trditev, da so matere, ki imajo mno-go otrok, obsojene le na kratko življe-nje in da so ob rojstvu vsakega otro-ka v nevarnosti, da ga izgube. Vča-sih se to res zgodi, redno pa ne. Na-sprotno! Statistike dokazujejo, da dol-gost življenja mater ni odvisna od šte-vila otrok, ki so jih imele. Ne otroci ampak revščina, nepoučenost in po-manjkanje primerne zdravniške oskrbe so največkrat vzroki bolezní in smrti mater. Narava se skrbno drži svoje poti. Zato se maščuje nad tistim, ki dela proti njej in ga plačuje prav z istim ali pa še s slabšim denarjem.

NE SLUŽI OKREPITVI RODU

Prav nihče tudi ne verjame, da bi omejevanje rojstev moglo služiti okre-pitvi rodu. To početje namreč prinaša s seboj nerodovitnost in najrazličnejše bolezni. Zdravnica Mary Sharlied je na-pisala v angleški zdravniški reviji čla-nek, kjer pravi: „Po več ko 40. letih skušenj sem se prepričala, da umetno preprečevanje spočetij škoduje živčevju žene... Žena, ki to izvršuje, ni samo nerodovitna, ampak trpi zaradi živčnih bolezni in je tudi splošno slabega zdrav-

ja.“ Preprečevanje spočetij tudi ruši mir, srečo in neločljivost zakonske zveze. Družina z večjim številom otrok utrjuje ljubezen staršev, ki so dolžni skrbeti za življenje in vzgojo otrok. Kadar v družini ni otrok, je manj vzrokov za ločitev. Vendar pa se loči več tistih ki jih nimajo. Poleg tega so dobre družine, ki ima veliko otrok, neprecenljive. Otroci se v njej ne vzgajajo k mehkuznosti in razvajenosti; v njej ne more vsak delati, kar bi hotel, ampak so vsi člani prisiljeni, da se vadijo v zelo dragocenih krepostih: v ljubezni, v redu, v potrpežljivosti in v stalni nesebičnosti. Otroka, ki je edinec v družini, pa vzgajajo danes k mehkuznosti in ga na vse načine razvajajo. Zato je pozneje egoist, sebičnež, brez koristi za človeško družbo.

ZMOTNO NAČELO

Načelo: „Manj otrok, pa te boljše“ se daje že v svojem temelju. Ne vzgajajo družine z enim ali dvema otrokoma boljše člana človeške družbe, ampak družine, ki imajo veliko otrok. Eugene-

tični laboratorij na vseučilišču v Londonu ima statistike, ki dokazujejo, da so najboljši potomci staršev šele tretji, četrti otrok in otroci, ki za temi slede; dočim prva dva navadno podedujeta telesne in duhovne napake staršev. Najbolj smešno pa je to, da govore, da bodo človeški rod izboljšali tisti, ki kar morejo delajo na to, da bi ga uničili. Nerodovitnost so vedno smatrali za prekletstvo. Najhujše posledice pa prinašata tista nerodovitnost, ki jo umetno povzročé. Civilizacija zahteva od moža in žene, da sta oče in mati zdravih, postavnih in močnih otrok, da se tako človeški rod množi, ne zmanjšuje. Katoličani gledamo z zadoščenjem na to, da le katoliška Cerkev danes, ko skoraj vse druge verske ločine popuščajo in odobravajo omejevanje rojstev, trdno stoji na stališču, ki ga določa božji nauk in nespravljivo obojso vse zmoté, ki temu nauku nasprotujejo. Ko se bo svet zavedel, kako pogubne so te zmoté za človeški rod, bo vzel klobuk z glave in priznal: Vatikan je imej prav.

Priredil Gregor Mali

ZA KAJ BOMO TA MESEC MOLILI?

Splošni molitveni namen: Molimo, da bi vsi, ki sodelujejo pri vesoljnem zboru, z ljubeznijo in razumevanjem iskali tisto, ki vodi k skupnemu blagru Cerkve.

Matijanski molitveni namen: Molimo, da bi voditelji novih afriških držav spoznali, da Kristusova Cerkev vodi narode k duhovnemu in časnemu napredku.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Molimo, da bi versko-nravna obnova, ki jo namerava izvesti sedanji vesoljni cerkveni zbor, zajela tudi Slovence v domovini in po svetu.

Med številnimi ženskimi kongregacijami po svetu zavzemajo častno mesto tudi slovenske šolske sestre, ki zahvaljujejo početek Antonu Martinu Slomšku; njihovo število je naraslo do 1250; delujejo v Jugoslaviji, na Primorskem in Koroškem, v ZDA, Južni Ameriki in Afriki

V ZGODOVINA ŠOLSKIH SESTER

Kongregacija šolskih sester III. reda sv. Frančiška je bila uradno priznana kot papeško pravna ustanova z odlokom, ki ga je izdala sveta Kongregacija za redovnike, 9. maja 1922, št. 2393/18.

Po apostolskem pismu papeža Pija XI. z dne 4. oktobra 1927., izdanem v „Acta Ap. Sedd.“ 3. novembra 1927 l. XIX, str. 361—367 z naslovom „Rerum condicio“, je potrjeno Vodilo III. reda serafinskega očeta sv. Frančiška. To vodilo je tudi podlaga redovnih pravil Kongregacije šolskih sester, saj je kongregacija priključena I. redu sv. Frančiška tako, da so sestre deležne vseh odpustkov, ki so jih papeži podelili I. in II. frančiškanskemu redu.

Kongregacija šolskih sester III. reda sv. Frančiška ima kot družba s pravnega stališča vse sestavne dele, ki so za njeno oblikovanje potrebne. Poleg tega ima svojo pomembno in večkrat dramatično zgodovino.

ANTON M. SLOMŠEK — POČETNIK KONGREGACIJE

Šolske sestre zahvaljujejo početek svoje redovne družbe svetniškemu mariborskemu škofu, Antonu Martinu Slomšku. Akoravno on neposredno ni dal življenja družbi, vendar se njemu pripisuje ta zasluga, ker je on prvi imel

željo in namen ustanoviti v svoji škofiji redovno družbo, ki bi se posvetila vzgoji ženske mladine. Ker ni imel potrebnih sredstev in možnosti, je naprosil svojega prijatelja, graškega škofa Zwergerja, naj mu odstopi nekaj redovnic iz katere koli kongregacije njegove škofije. Zaradi prerane smrti, žal ni mogel videti uresničenja svojih plemenitih želja. Umrli je v duhu svetosti 24. septembra 1862. A njegova molitev ni ostala brezplodna. Njegov naslednik škof Jakob Maksimilijan Stepišnik, je po nasvetu kanonika Franca Kosarja, ki je bil zaupnik blagopokojnega škofa Slomška, pripravil okolje za sprejem bodočih redovnic.

Dne 15. oktobra 1864 so prišle v mariborsko škofijo težko pričakovane redovnice. Dospale so štiri in so pripadle dale šolskim sestram z materino hišo v Eggenbergu pri Gradcu. Prevzele so vzgojo v deliškem domu, kj ga je že bilo pripravilo Društvo katoliških gospa. Z velikim veseljem in požrtvovalnostjo so se posvetile vzgojnemu delu in število gojenk je od dne do dne raslo.

Ko je graški škof Zwerger videl lepe uspehe in naraščaj poslanih sester, je z odlokom dne 3. junija 1869, na vigilijo presv. Srca Jezusovega, dovolil, da po-

stane mariborski samostan popolnoma samostojen in neodvisen od materine hiše v Eggenbergu. Mariborski škof je nato 13. septembra 1869 proglasil samostan za materino hišo in imenoval sestro M. Margerito Pucher, prednico hiše, za prvo vrhovno predstojnico nove ustanove.

Z leti je število sester hitro raslo. Poživiljal jih je globoki redovni duh in vestno izpolnjevanje pravil in predpisov. Stremele so doseči dvojni namen kongregacije: lastno posvečenje, pouk in vzgojo mladine ter strežbo pri bolnikih, v kolikor okoliščine to zahtevajo.

RAZŠIRITEV KONGREGACIJE

Kmalu so bile sestre poklicane v najvažnejša narodna središča Slovenije, Hrvaške in Srbije, da uresničijo svoje poslanstvo med mladino. Družba se je razrastla po celi Jugoslaviji. A njihovo delo se ni ustavilo samo v mejah domovine. Gnane po božjem nagibu, ki ga sv. Pavel označi z geslom „Ljubezen do Kristusa nas priganja“, so kmalu prekoračile meje domovine, da ponesejo Kristusa še drugim dušam.

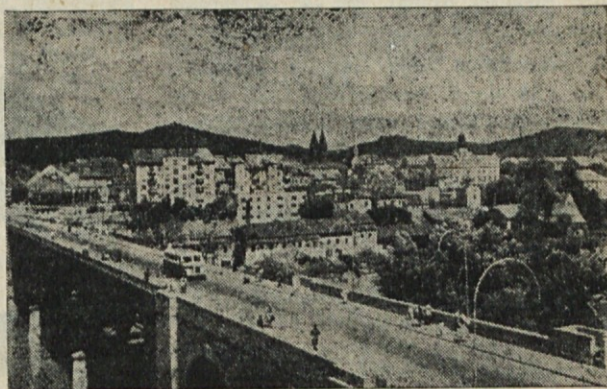
Leta 1908 je vrhovno vodstvo ustre-

glo č. p. Benignu Snoj O. F. M. in poslalo prve sestre v Afriko. Sestre še dandanes vršijo svoj apostolat med dekleti v Aleksandriji in v Kairu.

Po dolgih prošnjah msgr. Davorina Krmpotiča je vrhovna predstojnica leta 1909 poslala sestre pionirke s s. prednico Bonaventuro Kunst v Severno Ameriko. Ustalele so se najprej v Kansas City, v državi Kansas. S časom so prevzele šole tudi v bližnjih državah: Illinois, Wisconsin, Pennsylvania, Ohio, Indiana ter določile za provincialno središče Lemont, v bližini Chicaga.

Dobrih dvajset let za tem so se šolske sestre napotile tudi v daljno Južno Ameriko. Po prizadevanju preč. p. Leonarda Ruskovića so sestre pionirke na čelu sestre Marijane Lončar odplule proti Argentini. Dospale so v San Lorenzo, v bližini Rosaria, province Santa Fe 1931. leta. Provincialno središče je dobilo svoj sedež v Rosariu. Z velikimi žrtvami in težavami so se sestre posvetile misijonskemu delu med indijanskimi plemeni v argentinskem in paraguayskem Chacu. V kratkem času so ustanovile šole v najvažnejših središčih Argentine, Paragvaya in Urugvaya.

Dne 15. oktobra 1864 so prišle v Maribor prve redovnice — slovenske šolske sestre, ki danes delujejo po vsem svetu.

Četudi so sestre dospеле v razne kraje, bi vendar misijonsko delo ostalo nepopolno, če se ne bi zasadile korenine v zemljo, ki je bila vir oznanjevanja evangeljske Resnice, v zemljo, kjer se je rodila Luč, ki po besedah apostola sv. Janeza „razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet“. Potrebno je bilo pripluti do Genezareškega jezera, iti na Kalvarijo, kjer se je bilo dovršilo delo našega odrešenja. Leta 1955 so se z velikim veseljem odpeljale prve sestre pod vodstvom s. M. Renate Seničar v Jeruzalem, da prevzamejo delokrog gospodinstva pri Belih patrih. Da je po devetdesetih letih svoje ustanovitve kongregacija prevzela daljše podjetje ne več iz zibelke družbe, ampak iz Rima, središča krščanstva, je vzrok premestitev generalnega središča, premestitev, ki jo je Bog pripravil v svoji ljubezni, pa četudi po tragičnih zunanjih dogodkih, na katere se hočemo v opisu naše zgodovine še vrniti.

PREDSTOJNICE

V veselih in žalostnih dneh je bila kongregacija vedno pod vodstvom pobožnih in razumnih predstojnic. Prva vrhovna predstojnica je bila, kakor smo že omenili, č. m. M. Margerita Pucher, ki je vodila kongregacijo od 13. septembra 1869, letnica ustanovitve, pa do 8. septembra 1881 in se lahko smatra kot naša ustanoviteljica. Tekom let so ji sledile:

Č. m. Nepomucena Ziggal od 14. septembra 1881 do 8. septembra 1887.

Č. m. M. Angelina Križanič od 8. septembra 1887 do 8. septembra 1896. Pod njenim vodstvom se je odprla podružnica na Koroškem.

Č. m. M. Stanislava Voh od 8. septembra 1896 do 8. septembra 1914. Ona

se je odlikovala posebno v ustanavljanju šol in vzgoji mladine. Poslala je tudi prve sestre v Severno Ameriko in Afriko.

Č. m. M. Lidvina Purgaj od 8. septembra 1914 pa do 3. januarja 1923, ki je prenovila našo kongregacijo s tem, da ji je z velikimi žrtvami pripravila lastne konstitucije. Sveta Kongregacija za redovnike je dne 9. maja 1922, št. 2393/18 konstitucije odobrila s pohvalnim dekretom. Za lažje vodstvo kongregacije je č. mati videla potrebo, razdeliti jo v province. Sveta Kongregacija je z odlokom 6. septembra 1922, št. 5876 dovolila razdelitev kongregacije v slovensko, hrvatsko, italijansko in severno-ameriško provinco.

3. januarja 1923 je bila ponovno izvoljena č. m. Angelina Križanič in je vodila čolnič naše kongregacije do 18. julija 1935. Pod njenim vodstvom sta

bili ustanovljeni še dve provinci: provinca sv. Družine v Mostaru in provinca sv. Jožefa v Južni Ameriki. Prvo je priznala sveta Kongregacija z odlokom 26. avgusta 1932 št. 4646, drugo pa 15. julija 1935 št. 4380/35. Č. m. Angelina je tudi izposlovala končno veljavno potrditev konstitucij po papežu Piju XI. z odlokom 3. jan. 1931.

18. julija 1935 je bila izvoljena za č. mater M. Terezija Hanželič in je izvrševala službe vrhovnega vodstva do 18. avgusta 1956.

MATERNA HIŠA V RIMU

Najdaljša in najbolj razburkana doba je bila torej pod vodstvom č. m. M. Terezije Hanželič. S prihodom druge svetovne vojne je kongregacija pretrpela veliko škode od strani nacistov. Najhujši udarec je bila izguba materine hiše v Mariboru, poleg katere je bil v največjem razmahu zavod z učiteljiščem, gospodinjsko, srednjo in osnovno šolo. Od leta 1939 pa do 1945 so sestre z drugo svetovno vojno izgubile vse podružnice, šole in bolnišnice. Veliko sester je bilo prisiljenih, zateči se k sorodnikom, znancem in celo tujim ljudem. Č. mati je uvidela, da v takih razmerah ni mogoče ohraniti vrhovnega središča v Jugoslaviji in po navdihih Svetega Duha se je leta 1941 podala v Rim in bila sprejeta od blagopokojnega

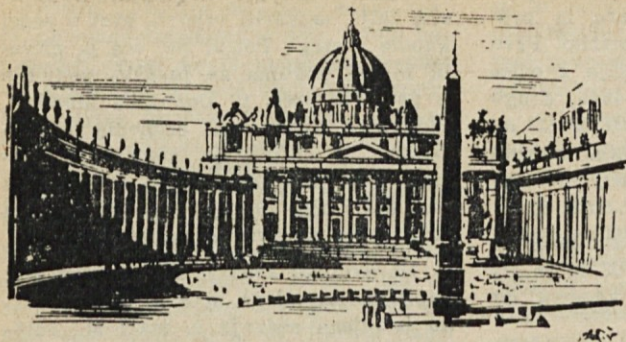
svetega očeta Pija XII. Njemu je izrazila željo, ustvariti vrhovni svet v senci kupole svetega Petra. Sv. oče je privolil in dal poguma za junaško podjetje. S pomočjo preč. p. Dominika Mandiča, tedanjega vrhovnega ekonoma frančiškanov in definitorja slovanskih provinc, je č. mati dobila hišo v Rimu na Via dei Colli 10, kjer je bil do leta 1956 sedež vrhovnega sveta.

18. avgusta 1956 je bila z vrhovnim kapitljem izvoljena in leta 1962 ponovno izvoljena sedanja č. mati M. Terezija Vidan, ki vodi kongregacijo iz generalnega središča v Via dei Colli della Farnesina 140.

Rim, središče krščanstva, je postal tudi središče Kongregacije šolskih sester III. reda sv. Frančiška. Od tu ima č. mati lažjo zvezo z mnogimi podružnicami, razkropljenimi po celem svetu in ki so na drugi strani spet povezane v provincialnih središčih. Danes šteje kongregacija 8 provinc: 4 v Jugoslaviji, 1 v Združenih državah Amerike, 1 v Južni Ameriki, 1 v Italiji in 1 v Avstriji. Sestre vršijo svoje delo na raznih področjih življenja: pri vzgoji in učenju v nižjih in višjih šolah, v sirotiščih, pri postrežbi bolnikov, pri vodstvu gospodinjstva v semeniščih in župniščih in pri raznih drugih delih ljubezni do bližnjega. Število sester z objubami je narasto do 1250, medtem ko je novink 68.

Devištvu se je vse čase in povsod prisojalo spoštovanje, čast in odlika. Ta krepost je postavljena kot vidna svetilka na prag nove zaveze, saj se pesti deviška zastava v rokah najsvetejših oseb Jezusa, Marije in Jožefa.

O sv. Neži pravi sv. Maksim Turinski: „Dala je prednost devištvu pred življenjem; pregnala je zemeljsko ljubezen z nebeško ljubeznijo iz srca; oprijela se je zmagovalnega znamenja križa Kristusovega in se borila junaško in zmagujoče proti nasladnosti...“

GLAS IZ RIMA

GLAVNA NALOGA CERKVENEGA ZBORA

Resnica ostane vedno, vse drugo premine in izgine. Izgubi se kot megla pred soncem. Varovati se moramo zmot. Katoliška Cerkev se jim je vedno uprla. Večkrat jih je obsodila z največjo strogostjo. V naših dneh pa dá Cerkev prednost usmiljenju pred strogostjo. Tistim, ki so v zmoti, hoče preje dokazati in pokazati vrednost svojega svetega nauka in vere, kot pa jih obsoditi. Življenje nam je pokazalo, da sila in naglica ne rodita uspehov. Zato je treba širiti mir, edinost in bratsko ljubezen med ljudmi. Vesoljni cerkveni zbor si bo veliko prizadeval za edinost krščanske družine človeštva. Zato bo Cerkev širila resnico kot vedno in obdana od božje svetlobe bo dala luč vsem rodovom na zemlji. (Sv. oče Janez XXIII. ob začetku vesoljnega zbora.)

DA BI BILI VSI ENO!

Bog nas vodi take kot smo in z vsem kar imamo, z vsem bogastvom in napakami. Vsi se moramo tega zavedati in biti pripravljeni izpolnjevati Njegovo voljo. Pri tem ga pa prosimo,

da bi vsi, ki verujejo, bili eno, da bi se že uresničila med nami Kristusova molitev pri zadnji večerji. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru opazovalcem drugih krščanskih veroizpovedi na vesoljnem zboru dne 13. 10. 1962.)

CERKEV PODPIRA ZNANOST

Katoliška Cerkev z velikim veseljem podpira raziskavanja, ki pomagajo k boljšemu poznanju človeka in vesoljstva. S tem izvršuje poslanstvo, ki sta ga v raju prejela Adam in Eva. Vsa ta človeška prizadevanja morajo biti namenjena v čast božjo, ker Bog je stvarnik vsega in tudi najvišji zakonodajalec. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru članom papeške akademije znanosti, 5. 10. 1962.)

CERKEV ČAKA Z ZAUPANJEM

Cerkev gleda in čaka z zaupanjem bodočnost. Verniki in njihovi dušni pastirji so združeni v nadnaravnem hrepenenju. Potrebno pa je veliko moliti, posebej, da bo vesoljni cerkveni zbor prinesel veliko sadov in blagoslova, ki je veliko jamstvo za bodočnost. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v splošni avdienci, 17. 10. 1962.)

ŽIVIMO V VELIKIH ČASIH!

Veliki so današnji časi, posebej sveti pa so še za katoliško Cerkev. V teh dneh se na vesoljnem cerkvenem zboru sprejemajo velike odločitve, ki bodo tudi svete. Zato se je po svetu veliko molilo in ta molitev se še nadaljuje, da Sveti Duh pošlje svojo luč vsem in to po posredništvu božje Matere Marije. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v splošni avdienci ob obisku cerkve sv. Avgušтина v Rimu, 14. 10. 1962.)

MIR IN BRATSTVO MED NARODI

Katoliška Cerkev želi predvsem in vedno, da zavladata mir in bratstvo med narodi. Za te cilje vedno dela in se trudi. Zato v današnjih težkih dneh opozarja tiste, ki imajo odločujočo oblast, na njihovo veliko odgovornost. Naj si položijo roko na prsi in poslušajo krik in prošnje množic, ki prosijo za mir in mir. Zato se morajo sprejeti medsebojni razgovori, uporabiti vsa modrost in previdnost. Le to bo priključilo tudi nebeški blagoslov. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru 25. 10. 1962.)

SV. KAREL BOROMEJSKI, VZOR ŠKOFOV

Bil je mož velike modrosti. Dal nam je vsem velik zgled življenja, ki tudi tekom časa ne izgubi na vrednosti. Zavedal se je, kot pravi sv. oče, da mora pastir po imenu klicati vsako izmed svojih ovac, gre pred njimi, one mu sledijo. Je pripravljen dati življenje za nje, zaveda pa se, da je še veliko ovac, ki niso v njegovi čredi, in mora tudi te pridobiti. Pastir išče stika z vsako dušo, da tako pripravi pot za luč krščanske vere, ki more prevevati vse družbeno življenje. Temu velikemu skofu priporočajmo tudi zadeve vesoljnega cerkvenega zbora. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru na god sv. Karla in ob če-

trti obletnici svojega kronanja, 4. 11. 1962.)

ZEMLJA IN NEBO HVALIJO STVARNIKA

Vse vesoljstvo mora hvaliti Boga. Zato ga prosimo, da nam pošlje svoje usmiljenje, da odpre naša srca dostopna Njegovim zapovedim ter nas napolni z milostjo in mirom. Pri tej molitvi vedno vztrajajmo in nikoli ne obrnimo naših oči od Križa. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru vernikom v lateranski baziliki, 8. 10. 1962.)

VERA IN MEDSEBOJNA LJUBEZEN

V dneh vesoljnega cerkvenega zbora živimo v močni veri in ljubezni. Cerkev, ustanova božja, ki hoče biti luč človeštvu, ima besedo, ki jo potrebujejo ljudje našega časa. Z odločnostjo, dušni pastirji združeni z apostolskim sedežem sv. Petra, opozarjajo človeštvo, da so duhovne dobrine trajne vrednosti, si prizadevajo za bolj pravično ureditev družbe, da bodo mogli vsi otroci božji, odrešeni s Kristusovo krvjo, živeti v medsebojni ljubezni, medsebojnem spoštovanju pravil in dolžnosti. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru portugalskim romarjem, 24. 10. 1962.)

KRALJESTVO RESNICE, LJUBEZNI IN MIRU!

Po vsem svetu se kažejo znaki velikih prizadevanj za obnovo, za boljše notranje življenje človeštva, da človeštvo začne živeti res pravo nadnaravno življenje. To nam dokazujejo številni sestanki in kongresi. Potrebno je, da se vsi trudimo za lastno obnovo in tako pomagamo, da luč Kristusova prodre na vsa področja udejstvovanja. S tem bomo dosegli kraljestvo resnice, milosti, ljubezni in miru. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru, 28. 10. 1962.)

CERKEV V JUGOSLAVIJI

Nadškofija	Nadškof	Število vernikov	Število župnij	Duhovnikov
Ljubljanska	† Anton Vovk	590.000	281	430
Zagrebska	† Franjo Šeper	1.900.000	391	693
Beograjska	† Josip Ujčić	50.000	13	27
Zadrška	† Mate Garković	125.000	104	78
Sarajevska	† Marko Alaupović	300.000	105	229
Barska	† Aleksander Tokić	23.000	19	15

škofija	škof	Število vernikov	Število župnij	Duhovnikov
Mariborska	† Maks Držečnik	660.000	268	400
Banja Luka	† Alfred Pichler	103.000	37	67
Djakovska	† Stjepan Bäuerlein	460.000	132	199
Dubrovnika	† Paveļ Butovac	71.000	59	86
Hvarska	† Miha Pušić	37.000	45	69
Kotorska	† Gracije Ivanović	9.000	29	27
Krška	† Josip Srebrnič	37.000	51	75
Križevska	† Gabriel Bukatko	57.000	50	65
Mostarska	† Peter Čule	195.000	61	118
Poreško-puljska	† Dragotin Nežić	180.000	144	89
Senjska	† Viktor Burić	250.000	143	202
Splitska	† Franc Franić	283.000	153	247
Šibeniška	† Josip Arnerić	140.000	58	101

Administratura	Upravitelj	Število vernikov	Število župnij	Duhovnikov
Goriška	Mihael Toroš	115.000	142	122
Tržaško-koprška	Albin Kjuder	100.000	63	63
Bačka	Matiša Zvehanović	400.000	107	110
Banat	† Josip Ujčić	113.000	52	37

Primorske vesti

VELIK USPEH SKUPNE SLOVENSKE LISTE V TRSTU

V začetku novembra so bile v Trstu občinske volitve. Slovenci so nastopili s Skupno slovensko listo in dosegli lep uspeh. Od leta 1958 so napredovali za 2000 glasov. To je tudi bila edina slovenska lista, ki se je predstavila na volitvah. Precejšen del naših volivcev pa je kljub temu izdalo slovenski jezik in volilo na komunističnih in socialističnih italijanskih listah. Zadostovalo bi le še 500 do 600 glasov, da bi slovenska lista dobila dva svetovalca. Tako ima v občinskem svetu samo enega in sicer dr. Teofila Simčiča.

KULTURNI VEČER V KATOLIŠKEM DOMU

V Katoliškem domu v Gorici smo imeli v torek, 20. novembra spet lep kulturni večer. Č. g. Vinko Zaletel s Koroške, sedaj že svetovno znan, nam je prikazal in z lepo besedo razložil življenje svetniškega škofa Slomška. Vmes smo slišali nekaj lepih Slomškovihih pesmi. V drugem delu pa smo videli lepe barvne slike večnega Rima in pa otvoritev koncila. Zadnji del pa je bil še posebej posvečen nam goriškim Slovencem. S toplo, razumevajočo besedo je g. predavatelj prikazal zadnje slike nepozabnega prof. Mirka Fileja. Slike njegovega pogreba in petje njegovega zbora.

CECILIJANKA 1962 V GORICI

Zopet smo doživeli v našem Katoliškem domu čisti dan veselja. Deset pevskih zborov sončne Goriške se je predstavilo slovenskemu občinstvu z lepimi

pesmimi. Na sporedu so bile izključno narodne pesmi starejših in tudi sodobnejših skladateljev. Cecilijanka je bila posvečena spominu velikega škofa Antona Martina Slomška in pa neumornemu kulturnemu delavcu in zglednemu duhovniku prof. Mirku Fileju. Nastopili so zbori iz števerjana, Štandreža, Jazbin, zbor dekliske Marijine družbe iz Gorice, zbor iz štamvra, Doberdoba, Sovodenj, oktet „Planika“ in kot zadnji goriški zbor „Lojze Bratuž“. Zlasti je občinstvo z burnim ploskanjem nagradilo pesem „Kolo“ Vasilija Mirka, ki jo je mojstrsko zapel zbor „Lojze Bratuž“. Združeni zbori so kot zadnji zapeli Gregorčičevo Zvezda. Bil je res krasen prizor, ko je na odru nastopilo nad 200 mladih pevcev in s tem izpričalo, da v Gorici še živi slovenska pesem in še živi zavedna mladina, ki to pesem ljubi in zanjo žrtvuje ves svoj prosti čas. Cecilijanko je letos organizirala Zveza slovenskih kat. društev na Goriškem.

CERKVENI ZBORI NA TRŽAŠKEM RADIU

Cerkvenim pevskim zborom širom Goriške in Tržaške je sedaj dana lepa možnost, da se lahko izkažejo preko tržaškega radia širnemu občinstvu. Vsako nedeljo opoldne se nam v rubriki „Slovenska nabožna pesem“ predstavi po en cerkveni zbor. Slišalji smo tako že lepo vrsto cerkvenih zborov Tržaške in Goriške, primerjali pesem enega in drugega in ugotovili, da so vsi na višini, da lahko nastopijo na radiu. Prijeten oddih je to za vse radijske poslušavce, ki so že naveličani modernih spačenih popevk in glasbe. Slovenski tržaški radio pa ima velikansko število poslušalcev tudi onstran meje, ki so slovenske nabožne pesmi še posebej veseli.

OD DOMA

PRI MARIJI POMAGAJ NA BREZJAH

Leto za letom se v poletnih mesecih zbira vedno večje število romarjev na Brezjah iz vseh predelov Slovenije. Posebno veliko število romarjev je ob nedeljah in praznikih. Za lansko rožnovensko nedeljo je bilo določeno, da se zaključijo svečanosti ob 500-letnici ljubljanske škofije in da zbrani verniki naj goreče molijo za uspeh drugega vatiškanskega cerkvenega zbora.

Posebno zborovanje

Oznaniilo o posebnem praznovanju rožnovenske nedelje je privabilo na Brezje izredno veliko število romarjev in Marijinih častilcev. Romarska cerkev je bila že v zgodnjih popoldanskih urah polna pobožnih Marijinih častilcev. Veliko število jih je oblegalo spovednice, kjer so spovedniki ves popoldan delili zakramenti božjega usmiljenja. Molitev in pesem sta se menjavali do večerne ure, ko je opravil prvo večerno mašo p. Boehm, D. J. Pred zbrano množico je stopil nato p. dr. Roman Tominec, župnik iz Bežigrada v Ljubljani. Mnogo vernikov ni moglo več v prepolno cerkev; zato so pridigi sledili po zvočniku na samostanskem dvorišču. V svojem izklesanem govoru je p. Roman posebej poudaril, kako je Marija čuvala in vodila slovensko ljudstvo skozi minula stoletja, da je ostalo zvesto sveti veri in posebej pospeševalo krščansko življenje.

Verniki so z veliko zbranostjo poslušali govornika in se po končani pridigi razvrstili s prižganimi svečami v veličastno procesijo, ki se je razvila po cerkvenem prostoru pred cerkvijo. V

njej so nosili Marijino podobo, tisto, ki je bila v času okupacije na mestu originalne Marije Pomagaj. Duhovščina je pela lavretanske litanije; mogočno petje vseh udeležencev je odmevalo daleč, daleč po širnih poljanah. Procesijo je vodil p. Marijan Valenčak, frančiškanski provincial, ki je po vrnitvi v cerkev opravil večerno sveto mašo, med katero je zopet mogočno odmevala cerkvena ljudska pesem. Vsi očitvidci procesije so edini v tem, da se je procesije udeležilo okoli tri tisoč ljudi. Nepozaben prizor je bil, ko je število lučic kazalo pot, kjer se je vila procesija.

V nedeljo ob sedmih so se zbrali predvsem verniki iz župnij radovljiške dekanije, ki je na rožnovensko nedeljo obhajala slovesnost 500-letnega jubileja ljubljanske škofije. Na prižnico je stopil dekan Anton Petrič.

Po občuteni pridigi je bila slovesna sveta maša, med katero je pel pevski zbor iz Breznice dovršeno in izredno lepo. Množice pa so še prihajale. Znova se je napolnila velika cerkev, prostor

na samostanskem dvorišču je bil zase-
den do zadnjega kotička. Brezjanski
zvonovi so s siovesnim pritrkavanjem
vabili k pozni službi božji, ki se je za-
čela ob desetih, ko je vsem zbranim
vernikom od blizu in daleč govoril v
cerkvi in po zvočniku stolni kanonik
Jakob Šolar iz Ljubljane. V štirideset-
minutnem govoru je razvijal misli ob
500-letnici ustanovitve ljubljanske ško-
fije, pred začetkom II. vatikanskega
zбора in o pomenu molitve rožnega
venca v oktobru. Nato je opravil peto
sveto mašo, med katero je zbrana mno-
žica navdušeno pela ljudske pesmi v
cerkvi in tudi zunaj nje, kjer je bila ob
zidu samostana postavljena lična kape-
lica z Marijino podobo, ki je bila prejš-
nji večer v procesiji. Nad oltarjem je
blestei pomemben napis: Varuj in vodi
nas vse dni.

ŽALOSTNA MATI BOŽJA NA STRMICI NAD SODRAŽICO

Leta 1842 je razsajala po sodraški
župniji kuga, že je umrlo nad 100 ljudi,
ko so se prestrašeni farani zaobljubili,
da bodo zgradili Žalostni Materi božji
cerkvico, če bo kuga ponehala. Res je
kuga ponehala in obljuba je bila izpol-
njena.

V letih 1842—1848 je zrasla lepa
cerkvica, zidalj so jo italijanski moj-
stri, ki so ji naredili bogat stukaturni
strop in iz mavca okrašene vence. Sta-
ri zapiski pravijo, da „so ljubljanski
malar g. Goldenstein izobrazili prelepo
sliko Žalostne matere božje“ za to cer-
kev. Slika meri 11 m² in je res zelo
razgibano in lepo delo. Sodražanj in
okoličani so v to cerkev radi hodili ča-
stit Žalostno Mater božjo. Ko pa je bila
stara ravno 100 let, so se v njej na-
selili italijanski okupatorji, ki so jo —
češ „po nesreči“ — tudi zažgali, da je
pogorel zvonik in je bil uničen ves no-

tranji inventar, razen slike, ki je bila
rešena. 20 let je cerkvica razpadala in
je bila tik pred popolnim uničenjem.
S pomočjo gorečih častilcev Žalostne
Matere božje doma in v Ameriki pa je
bila lanj in letos popolnoma obnovlje-
na, arhitekt ing. Valentinčič pa ji je
dal za krono prelep novi zvonik.

Dne 16. septembra 1962 je bila cer-
kev znova izročena bogoslužju. Obred je
izvršil, pridigal in maševal g. general-
ni vikar prelat dr. J. Pogačnik ob nav-
zočnosti 12 duhovnikov. Prisoten je bil
tudi veliki prijatelj Slovencev, g. svet-
nik Tensundern iz Vestfalije. Cerkvica
na Strmici spet sprejema častilce ža-
lostne matere božje, ki z veseljem pri-
hajajo, saj se v njej tako lahko moli.

STOLETNIKA ŽUPNIJE ŠT. JOŠT NAD VRHNIKO

Župnija št. Jošt nad Vrhniko je
na žegnansko nedeljo, 14. oktobra 1962,
obhajala stoletnico župnije, 280-letnico
duhovnije in obnovo sv. misijona po
stanovih. Stanovsko obnovo sta z uspe-
hom vodila p. Pavel Berden in p. Vital
Vider. Ob 10 dopoldne je bila v žup-
nijski cerkvi proslava stoletnice s pri-
digo p. Berdena in peto mašo z asisten-
co, popoldne pa je po pridigi vodil Ma-
rijino procesijo kanonik dr. A. Čepon
ob asistenci dekana Pečnika in sosed-
nih župnikov.

Št. Jošt je spadal prvotno pod pra-
faro št. Vid nad Ljubljano, ki je bila
ustanovljena l. 1085. Zaradi prevelike
oddaljenosti od farne cerkve se je pa
v št. Joštu začelo gibanje za postavi-
tev lastnega dušnopastirskega sredi-
šča. Štiri soseske s št. Joštom na čelu
so zaprosile škofa Rabatta, naj se v
št. Joštu nastavi stalni kaplan-kurat, ki
bo vršil dušnopastirsko službo pod vod-
stvom polhovgrajskih župnikov in vo-
dil matične knjige. Pogoji za samo-

stojno kaplanijo so bili izpolnjeni. Ljubljanski kapitelj je ustanovitev vikariata dovolil leta 1682.

Tako je bila ustanovljena v št. Joštu dušnopastirska postojanka, ki je bila velikega pomena za ves široki okoliš hribovitih predelov polhovgrajske župnije, pa tudi za sedanje župnije Horjul in Podlipo ter Črni vrh, ki tedaj še niso imele lastnih duhovnikov. Seveda so bili šentjoški vikarji le pomočniki polhovgrajskih župnikov. Šele leta 1853 so polhovgrajski župniki izgubili svoje dolžnosti in pravice na področju šentjoškega vikariata.

Prvi župnijski vikar (kaplan) Pavel Bartolis je prišel v št. Jošt 4. nov. 1682. V letih 1682-1853 se je zvrstilo v št. Joštu 26 vikarjev. Ti so opravljali dušnopastirsko službo, vodili matične knjige najprej v latinskem potem pa v nemškem jeziku, doživljali z ljudstvom vesele in žalostne čase. 26. vikar Ignacij Podobnik je postal prvi samostojni župnik v št. Joštu. 24. oktobra 1862 je namreč ljubljanski knezof škof Jernej Vidmar povzdignil vikariat v samostojno župnijo.

V sto letih od ustanovitve župnije pa do naših dni je v št. Joštu delovalo več vzornih duhovnikov, ki so se vneto trudili za poglobitev verskega življenja v župniji in za lepoto farne in podružničnih cerkva. Velike zasluge za prenovitev in oplešavo farne cerkve ima župnik Anton Hočevar (1874-1893). Župnik Gustav Schiffrer je obnovil župnišče in po potresu l. 1895 poškodovane cerkve. Župnik Franc Lakmajer (1898-1908), po rodu čeh, znanj čebelarški pisatelj, je razgibal versko življenje z duhovnimi vajami po stanovih in z l. 1902 ustanovljeno mladeniško in dekliško Marijino družbo. Josip Nagode je deloval v št. Joštu kar 34 let (1908-1942). Sedaj župnikuje Janko Oblak.

MED NAMI V ARGENTINI

ŽEGNANJE V SLOVENSKI HIŠI

V nedeljo, 25. novembra je bilo v Slovenski hiši v Buenos Airesu žegnanje. Vsakoletno žegnanje je spomin na blagoslovitve prostorov v Slovenski hiši, katero je leta 1956, zadnjo nedeljo v novembru, izvršil rajni gospod škof dr. Gregorij Rožman.

Žegnanje se je po stari navadi pričelo s sveto mašo, katero je za vse žive in mrtve dobrotnike Slovenske hiše daroval g. direktor Anton Orehar. Po sv. maši so nekateri rojaki ostali na kosilu; številni pa so prihiteli na slavlje v popoldanskih urah.

Na sporedu popoldanskih slavnosti so bili nastopi otrok iz slovenskih šolskih tečajev, govor g. direktorja Antona Oreharja, prizor naših študentov iz Adrogueja ter prijetno razvedrilo ob dobri postrežbi in prijetni glasi.

Otroci šolskega tečaja iz Buenos Airesa, ki ga vodi ga. Marjana Batagelj, so prikazali pomladansko rajanje in nastop po napevu „Poslušam kovača“. Mirko Kunčič, naš znani mladinski pisatelj je napisal deklamacijo „Slovenska hiša“; izvajali so jo otroci iz Hurlinghama pod vodstvom gdč. Katiče Kovač. Otroci iz šolskega tečaja v Ramos Mejii, kjer poučuje gdč. Anica Šemrov, so izvajali rajalno točko „Kralj Matjaž in Alenčica“. Otroci iz San Martina, kjer poučuje gdč. Katica Kovač so nastopili s Kunčičevem šaljivim prizorom „Urška in špelca“. Kunčičev „Matjažek šteje“ so podali otroci iz San Justa pod vodstvom gdč. Angelce Klanšek. Zatam pa so nastopili otroci iz Morona, kjer poučuje gdč. Mija Markež, prikazali so, kako zidarji grade Slovensko hišo.

Po nastopu otrok je stopil na oder g. direktor Anton Orehar. Vsem zbranim je izročil pozdrave rojakov iz Evrope, med katerimi se je nekaj mesecev mudil, se zahvalil za sodelovanje pri gradnji, podal poročilo o gradnji dvorane ter vse spomnil na važnost Slovenske hiše in krajevnih domov ter organizacij in listov v izseljenskem življenju.

Za konec pa so študentje iz Adroguaja podali vrsto šaljivih točk, ki so vzbudile obilo dobre volje in smeha.

PRVO SVETO OBHAJILO

Na praznik Brezmadežne je v kapeli sester dominikank v Ramos Mejii 85 slovenskih otrok — 41 dečkov in 44 deklie — prejelo prvo sv. obhajilo. Čeprav je bil deževen dan, je vendar vse pomembno slavje prav lepo poteklo. Ob 8. uri so se zbrali prvobhajanci s svojimi starši, botri, bratci in sestricami iz Buenos Airesa, Ramos Mejie, San Justa, San Martina, Morona, Carapachaya, Hurlingham in Floride.

Sv. mašo je opravil g. direktor Anton Orehar. Pred sv. obhajilom je na

vse ravzoče imel lep govor, ki je povezal praznik Brezmadežne in prvo sv. obhajilo. Na koro pa so letos peli otroci iz San Justa pod vodstvom gđc. Angelece Klanšek; pri harmoniju je bil g. Rudi Bras.

Po cerkveni slavnosti so se prvo obhajanci, polni svetega veselja, fotografirali, nato so jim dobre gospe pripravile dober zajterk. G. direktor pa je vsem prvobhajancem razdelil lepe slovenske spominske podobe.

PRIHOD SVETEGA MIKLAVŽA

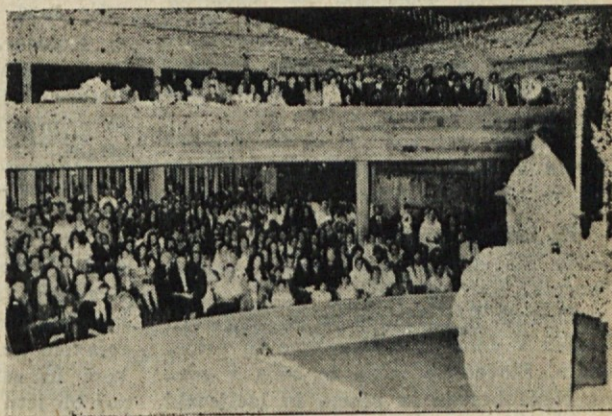
Sveti Miklavž je med rojaki in zlasti med otroci zelo priljubljen svetnik. To pričajo številne prireditve njemu na čast.

Letos je obiskal rojake v Mendози, Miramaru, Slovenski vasi, Moronu, Ramos Mejii, San Justu, San Martinu, Carapachayu, Floridi in San Fernandu,

Pridne otroke je seveda po stari navadi obdaroval, poredne pa nekoliko kaznoval.

DUHOVNE VAJE

Kot že vrsto let, tako so bile tudi pretekli advent duhovne vaje za žene in

*Polnočnica
v novi
in prostrani
dvorani
v Slovenski hiši
v Buenos Airesu*

može. Oboje so bile v prostranem zavodu svetega Vincencija v Villa Devoto, Buenos Aires. Žene so jih imele 15. in 16. decembra; možje pa 22. in 23. decembra. Žena je bilo ravno 100; mož pa 105. Oboje je letos uspešno vodil g. Ciril Milavec, vrhniški dekan in tu v Argentini župnik sv. Marte v Moronu.

IZSELJENSKA NEDELJA

Prva nedelja v decembru je posvečena izseljencem vsega sveta.

V Buenos Airesu je bila dopoldne po T. V. sv. maša z govorom. Sv. maši so prisostvovali zastopniki posameznih narodov v narodnih nošah, med katerimi so bili tudi Slovenci.

Popoldne je bila v velikem jezuitskem zavodu „El Salvador“ proslava za vse izseljenske skupine. Obsegala je dva dela: verskega in kulturnega. Sv. mašo je daroval apostolski nuncij nadškof Mozzoni. Asistirala sta mu slovenski in hrvaški direktor dušnega pastirstva: g. Anton Orehar in g. Rade.

V kulturnem delu so nastopili Slovenci, španci, Nemci, Madžari, Litvanci, Japonci in Poljaki ter Argentinci. Slovence je lepo predstavil pevski zbor „Gallus“ pod vodstvom dr. Savellija.

Udeležba posameznih narodnosti ni bila ravno dobra. V bodoče moramo tudi Slovenci tej proslavi posvetiti več važnosti.

NOVA KNJIGA: ZBORNİK-KOLEDAR ZA LETO 1963

Za božične praznike ja založba Svoobodne Slovenije izdala dvajseto knjigo: Zbornik. Kalendar 1963.

Zbornik je razdeljen na pet poglavij: Pogled v domovino, Razprave in pričevanja, Slovensko dekle in žena v svetu, Naša beseda in pesem in Izseljenski letopis.

Problem domovine sta osvetlila Ivan Avsenek in Lev Detela. Razprav in pričevanj je sedem. Vse se nanašajo na Slovenijo in Jugoslavijo: Žekarjevo pričevanje II. pokaže strahoto modernega mučenja — dokument prve vrste!

Anketa o slovenskem dekletu in ženi, katero je zbrala Anica Kralj je vsekakor zanimiva. Spomni na te in one reči, nudi napotke in rešitve, pokaže nova pota.

Naša beseda in pesem zastopajo naši pisatelji in pesniki iz vseh delov sveta. Nekatera dela imajo trajno vrednost.

V Zborniku je prava mojstrovina članek: Rendezvous na vseмирskem vrtljaku Janka Hafnerja.

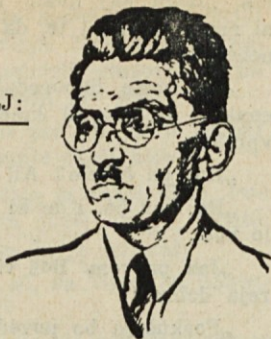
Izseljenski letopis oz. bolje: letopis opisuje koncil, petsto let ljubljanske škofije, srečanje z Balantičem, škofove zavode, Slovence na Primorskem, Koroškem, v Avstraliji, v Venezueli, v Kanadi, v Franciji, v Angliji; piše o Finžgarju ter o Slovencih na mednarodnih prireditvah.

Beličič, Velikonja in Mauser podajajo tri poglede v bodočnost. Novak pa nas seznanja z novimi knjigami, ki so izšle med nami.

Kalendar-Zbornik so uredili: Miloš Stare, Joško Krošelj, Pavle Fajdiga in Slavimir Batagelj. Ovitek in opremo je pripravil Jure Vombergar. Ima 288 strani.

Kalendar-Zbornik je gotovo lepa knjiga Slovencev v tujini. Človek bi si sicer v njej želel še več razgleda po svetu, nekaj tudi vesti o Slovencih v Argentini, a kljub temu je močan dokument slovenske moči v svetu. Vsem rojakom ga toplo priporočamo. Urednikom in založbi čestitamo z željo, da naj ob letu zopet pripravijo nov in bogat Zbornik-Kalendar.

IVAN PREGELJ:

„Spodobi se ne,“ je rekla mehko.
„Pa se,“ je odvrnil, stegnil roko po-
njeni in vprašal:

„Kako ti je ime?“

„Meni“ je vprašala zmedeno in na-
to povedala:

„Pa mi reci Katrica.“

„Katicica,“ je stisnil voznik njeno
roko. „Popelješ se z menoj...“

Ko je sedla z mladim voznikom na
voz in se odpeljala, je zamrmrala krč-
marica za njo:

„Na božjo pot ne gre in moža nima
in še lagala se je...“

II. NAJDENČEK

Šempeterski župnik Rogelj je bil
vstal, se prekrižal in segel z rokami
v vodo, da bi se umil. Pri tem se je
župnik nehote moral zasmejati. Spom-
nil se je svojih sanj.

„Beštja, ali je to komu podobno,
da sanjam take norčavosti. Da sem bil
Abraham, moj ljubi Bog, oča Abraham,
in mi je bila v šotoru priletna Sara in
je sam Gospod k meni namenil po-
slanca svojega rekoč: Glej sina boš do-
bil. Ne, od Boga jih nisem sanjal teh
sanj; iz hudiča norčavega pač, iz hu-
diča.“

Župnik si je vrgel pri teh mislih
vode v obraz, da ga je zaskalelo in se
je domislil svoje bolezní na očeh, ki
mu je že tretje leto trdovratno naga-
jala. Zradi očesne bolezní se je bil od-
rekel oskrbníštvu viteške komende, ki
mu je neslo prej letnih štirideset dob-
rih goldinarjev. Ob občutju bolečine v
očeh, je župnik pozabil jutranjo ved-
rost iz sanj in je vzdihnil vdano in po-
korno:

„Nočem mrmrati, Gospod! Sprejel
bom, kar pošlješ. Če boš dopustil, da

ODISEJ IZ KOMENDE

„Rada ga imaš, da mu greš zdravja
prosit. Mlada si, vdovo bi te marsika-
teri vzela, če ti umrje. Še mlad bi te
vzel.“

„Morda bi me vzela!“

Smejali ste se. Vstopil je mlad voz-
nik, prisedel in se je zvečerilo. Žena,
ki je rekla, da gre romat za moža, je
bila še bolj vesela in je z iskrimi oč-
mi pogledovala vozniku v lice.

„Kaj boš pri Svetem Primožu,“ je
govoril, „tudi Mati božja na šmarni
gori nekaj more. Lej, zapeljem te do
Ljubljane. Noč je lepa, boč videla, ka-
ko grejo moji konji.“

Mlada žena se je nasmehnila. Obšla
jo je misel na onadva, ki ju je videla
ponoči voziti se iz Mengša.

oslepim, sprejel bom vdano. Naj bo za grehe, za napuh in lakomnost, ki smo je vsi polni, jaz in moje ovce in še celo patron moj, žlahtni vitez Peter Jakob. Kakor je božja volja, naj pa bo, sprejel bom vdano, Gospod Bog, moja luč, moja luč!“ Tako je pomislil in premagal slabost mesa in je spet mislil na svoje sanje. Z vedrým nasmehom je iskal brevirja in je mrmral:

„Lej, še je ozračje polno dima od sinočnjih kresov. Spet so noreli stari in mladi po poganski navadi in skakali čez polena. Sem res radoveden, koliko bo zato nevest in če je katera, ki bo nerada zibala. Neumni in vražasti ljudje! Če dekle ognja ne preskoči, da bi že morala posili zibati! Prav, privoščil bi jim, če bi greh ne bilo. Pa so že take ženske, da same iščejo priložnosti in jih zvodi zlomek s klafarsko pesmijo, medenim darilom in židanim trakom, ti meni Bog pomagaj, in da vse čenče rajši slišijo in vse norčije verujejo, le duhovnikove besede ne.“ — Sredi teh misli je zaklical skozi okno: „Hej, Jeras, že na nogah?“

Župnikov faran Jeras je vljudno pozdravil z brega gori.

„Kakor je prav, gospod, pa dobro jutro želim.“

Duhovnik je rekel domače:

„Za silo bi še mene najel. Ne vem, če boš spravil v suhem. Zamudil si pravo vreme. Lej, kako je nebo podgorelo. Jutranja zarja, moj ljubi!“

„Naj bo, kar Bog da,“ je dejal kmet. „Tako je včasih, kadar Bog bolezen pošlje.“

„Saj je menda mati Meta vendar že boljša?“

„Je, hvala Bogu. Žalost po otroku pa ji je še na srcu.“

„Kaj bo žalostna,“ je vzkliknil žup-

nik. „Boga naj hvali. Boljše dote mu ni mogla dati od te, da je šel gorak v nebesa.“

„Ne boste dopovedali ženi. Vse so enake,“ je odvrnil kmet. Duhovnik je vprašal:

„Kaj pa čebele? Ali dobro kažejo?“

„Bo, kar bo. Kdo bi zdaj sodil. Malo vem.“

„Jaz pa vem. Boš videl, da je moja reja dobra.“

„Poskušnja bo povedala,“ je odvrnil kmet.

„Vedno ženeš svojo,“ se je tedaj razgrel župnik, „tak si, kot ste vsi. Če ni po starem, pa ne marate. Zato pa je tako, da jeseni nimate ne sadja ne ajde ne orehov ne medu, kvečemu nekaj veder motnega mošta — fej! Tepci ste.“

„Gospod,“ je dejal kmet rahlo užaljeno, „saj Vas rad poslušam, pa zdaj se mi mudi. Ne zamerite.“

„Kaj bom zamerel,“ je dejal spet dobrohotno župnik. „Le pojdi, pošljem hlapca, da ti bo pomagal, ali pa deklo, da bo trosila.“

„Da ne boš mrmral, češ, da sem te zadržal. Srečno!“

„Srečno!“

„Župnik je gledal nekaj trenutkov molče za kmetom, ki je odhajal na koš njo, nato je zaklical za njim:

„Ti, Jeras! Kamilice so pa tudi za nič za moje oči. Res je, malo več.“

Kmet ni odgovoril. Župnik je mrmraje odprl brevir, se prekrižal ter pokleknil pred razpelo na klečalnik in je menil bridko: „Zdaj vidiš, Križani, kaj sem! Kmet sem, čebelar in čenča v prvi jutranji uri in še le potem mislim na Te in Tvojo sveto službo. Usmiljenje imej, Gospod, z menoj!“

Poglobil je glavo v roke in molil.

Patem je vstal in hodeč po sobi molil polglasno iz brevirja. Nekajkrat je poslušnil za zagonetnimi glasovi, ki jih je bilo čuti, in mislil pri sebi:

„Ali je mlado pse ali pa je otrok! Kdo neki mi pestuje okoli hiše?“

Šel je nejevoljen in zaprl okno. Potem je domolil in odprl knjigo, kamor je zapisoval maše, in je mrmral:

„Za Kocjana ni, za Uršo bo danes, Bog ji daj mir.“

Šel je iz spalnice in po stopnicah v pritličje ter stopil v kuhinjo ki je priletno dišala po mleku in masti. Hlapec in dekla sta sedela za mizo in zajemala iz velike skledе. Ko je župnik vstopil, sta se dvignila in voščila dobro jutro. Pri ognjišču je stala župnikova sestra, ki se je naglo obrnila in dejala rezko: „Tri kure so proč. Pa v eni sami noči.“

„Lisica ni,“ je menil hlepec.

„Ni ne,“ je rekla dekla.

„Če ni lisica, je pa dehor,“ je viknila kuharica. „Tri kure so proč. To je, kadar ima človek take pose.“

„No, no, no,“ je dejal pomirjevalno župnik. „Kar je, je. Kriv ni tu nihče. Bomo videli, kako si bomo pomagali, da vnaprej ne bo take morije.“

Stopil je iz kuhinje na dvorišče; hlapec, dekla in sestra kuharica so šli za njim.

„Tu se je splazila notri,“ je pokazal hlapec na luknjo v zidu. „Samo močnega skopca je treba, pa bo mir.“

„Bomo kupili skopec,“ je rekel župnik. V cerkvi je pozvonilo k maši. Takrat je rekla dekla:

„Bog nas varuj, čigav otrok pa joče?“

Ženi sta prisluhnila.

„Bog ve, da joče,“ je potrdila župnikova sestra.

„Le iščite ga, če ga najdete,“ je menil rahlo zbadljivo župnik, „saj to je vajin posel ne pa moj.“

Šel je skozi vežo proti vratom, ki so držala k cerkvi in mu je zopet prišlo v spomin, kako neumno je sanjal ponoči. Zdaj je odpahnil vrata in odprl. Na stopnici pred njim je ležalo dete vse zariplo v obraz od joka.

„Bog nazarenski,“ je vzkliknil župnik, „zdaj je pa res Izak tu.“ Bil je ta trenutek skrajno smešen v svoji osuplosti, nagibajoč se nazaj in roke stegujoč predse, kakor da se brani vsiljivca. Takrat ste prišli okoli hiše dekla in sestra.

„Otrok!“ je zavpila kuharica.

„Saj sem vedela,“ je rekla dekla mirno. „Pa iz vasi ni. To je izloženo dete.“

„Pa na našem pragu!“ je zavpila župnikova sestra in si šla s predpasnikom čez obraz.

Župnik se je zavedel iz svoje osuplosti in je rekel:

„V božjem imenu. Človek je le. Poberite ga! Saj se bo raztrgal od joka.“

Dekla se je pripognila in vzela dete v naročje. Izpod rute je zletej listič. Župnik se je sklonil ponj in bral:

„Krščen je za Petra Pavla, 2. maja leta 1721.“

Dekla je pozibavala otroka na rokah in je menila:

„Lačno je, revše, pa zebe ga. Ali naj ga nesem notri?“

„Kamor hočeš, notri ne,“ je viknila župnikova sestra.

Župnik je odločno zamahnil z roko in dejal:

„Tu sem jaz gospodar, ne ti, Marta. In notri ga bo nesla. Saj je človek in ne žival! Ogreje se in morda bo pil“

„Bo,“ je menila dekla. Župnikova sestra pa je osuplo stopila v stran.

Nato pa je zajokala in zalomila z rokami.

„Umria bom od sramu. V farovžu se bodo sušile plenice.“

„Ne vpij,“ je rekel župnik. „Ne bodo se sušile.“

Bog, ki mu je bil dal smešne sanje in to preizkušnjo v prvem jutru, mu je vdahnil dobro misel, da je rekel sestri:

„V cerkev moram. Ti pa stopi k Jerasovi materi. Pred tednom smo ji pokopali eno. Bo pa tega-le vzela, da ji po lastnem ne bo prehudu. Stopi k njej, naj pride k meni.“

„Pa on?“ je vprašala sestra.

„Kateri on?“

„Jeras vendar!“

„Jeras je v senožeti. Ko se vrne, bo že videl in zvedel.“

Sestra se je umirila, brat župnik je krenil v cerkev. Bil je zamišljen, ko se je oblačil za sveto daritev, in ni mislil, kaj moli, in je govoril kakor iz navade: „Opasaj me, Gospod, s pasom čistosti in ugasi v mojih ledjih občut požljivosti, da ostane v meni moč vzdržnosti in čistosti.“

Zavedel se je svoje raztresenosti, razvezal pas in si ga še enkrat nadel. Ko pa je oblačil plašč, je že popolnoma odmrj razburjenju prvega jutra in je govoril vneto in poln gorečnosti, naj mu Gospod Bog da nositi svoj sladki jarem, tako, da bo deležen božje milosti.

Po maši je vprašal pred cerkvijo svojega cerkovnika:

„Luka, ali si kaj slišal ponoči?“

„O, sem,“ je odvrnil mož. „Vso noč je lajal sosedov pes. Lisice so blizu.“

„Vem,“ je odvrnil župnik. „Ob tri kure sem. Pa sem mislil, ali nisi morda koga okoli hiše slišal hoditi.“

„Žive duše ne,“ je dejal cerkovnik in pogledal naglo vstran. Toda župnik je vendarle videl njegovo zadrego in dejal: „Po Tonetu, tvojem zetu, če bo,

nisem vprašal, če je kaj voglaril kroz tvojih oken, dasi to ni prav. Za mlade fante je še vedno bolje, da ga ponoči spalico po hrbtu napodiš; pa si tak, da se delaš, kakor bi spal, ko hodi hčeri na okni trkat. To sem ti hotel povedati.“

Poparjeno je odšel cerkovnik; župnik je stopil v župnišče. Našel je svojo sestro in Jerasovo mater. Jerasovka je držala otroka v naročju in ga dojila. Ko je vstopil župnik, je rekla mirno in vdano: „Dobro jutro, gospod! Lejte, kako je lep in zdrav otrok. Fantek je, pa čeden, nobene golazni nima.“

Župnik je prikimal. Ko je slišal ženske mirne besede in videl v njenem odbojezni in žalosti upalem licu nekaj nepojmljive zanosnosti, ki ji pravega imena ne vzroka ni vedel, je občutil prvič v življenju nekaj več, nego je bil dotodaj vajen čutiti ob pogledu v katerokoli žensko lice.

„Prav brez srca ni bila,“ je govorila žena. „Nekako pet tednov bo dete staro. Dojila ga je. Zdaj šele, ko bi se počasi navadil na kravje mleko, ga je odložila.“

Tedaj je župnik pristopil k njej in rekel:

„Jerasova mati! Saj sem Vas vedno spoštoval. Pa Vas zdaj še bolj. Bi ga torej hoteli rediti za svojega?“

„O, moj Bog,“ je vzdihnila, „redim ga lahko, a sito ne bo pri nas. Nista niti naša dva.“

„Bomo že naredili, da bo prav,“ je rekel župnik. Hotel je še več povedati, a je molčal zaradi sestre, ki je vedela o njej, da je varčena; njegova „leva roka“, kakor je menil včasih v šali.

„Ko bi le vedela, ali je krščen in kako mu je ime,“ je rekla Jerasovka.

„Peter Pavel je,“ je znil župnik.

„Peterček Pavelček!“ je ponovila žena topla. Nato se je še razgovorila:

„Zdi se mi, da bo kodrastih las. Oči pa bo imel črne, pa tak nos, kakor go-spoda. Bogve, morda je zelo visokega rodu.“

Župnik je ob ženi in sestri pogle-dal v vedro in mirno otrokovo lice in se mu je hotelo zazdeti, da je že videl nekje take ustnice in oči. A kje? A kdaj?

Odšel je in je bil ves dan nemiren in je iskal. A ko se je zvečerilo, še ni bil našel. Vstal je od večerje in stopil k Jerasovim. Pri oknu je pogledal v hišo in je videl sedeti Jerasovo mater ob peči. Z desnico je poganjala zibel. Štiriletni Jernejček in triletna Manica sta ji sedela ob strani. Jerasov oče pa je sedel za mizo pred odprto knjigo z naočniki na nosu. A gledal ni v knjiga, temveč preko naočnikov na ženo in družino.

Župnik je vstopil. „Spet v bukvah,“ je pozdravil.

„Berem,“ je zinil kmet, „in sem spet tegale mnenja, da bo šele skušnja povedala, kako bo z roji in čebelami.“

„Pusti čebele,“ je vzkliknil župnik. „Zaradi tistega-le tam v zibelki sem prišel. Ali ti je prav, da ga ziblje?“

„Sitnost je sitnost, je menil Jeras mirno in sedel k ženi, ko je vzel hčerko Manico v roke. Jerasova je stopila k omarj in položila pred župnika hleb kruha na mizo. Župnik je sedel, segel po nož in si odrezal. Nato je rekel z glavo kimaje:

„Dober kruh.“

„Da bi ga le ostajalo,“ je menil Jeras.

„Ostajati ne sme,“ je odvrnil župnik in zakašljal kakor v zadregi. Nato je naglo vstal in rekel:

„To sem hotel reči, Jeras, pa ne zameri in mati tudi lahko sliši. Tega-le otroka se premislil, ki sem ga na svo-jem pragu pobral in si ga ti v svojo hišo vzel. Lepo si naredil in nekaj ga bom tudi sam redil. Pa tisto tam je tvoj Jernejček, kaj? Lej, se mi zdi, da bo bister. Za pastirja ni treba, da ima človek glavo. Kakor si ti napravil temu-le tujemu, če mi Bog zdravje da, ti rečem, bom naredij tvojemu Jernejčku jaz. Zdaj več.“

„Nič kaj nisem razumel,“ je odvrnil Jeras.

„Tepci ste kmeti,“ se je razgrel župnik, „nič ne uganete. Da tepec ne bo, da bo kaj več, pojde Jernejček v šolo.“

„O-o-o!“ je zategnila hvaležno Je-rasovka in solze so jo polile...

III. POZEN OBISK

Župnik Rogelj se je vračal sam s seboj zadovoljen domov. Premišljal je dan, ki mu je bil napočil tako čudno nepričakovano in mu v večerni uri obu-dil ukrep, ki je imel obrniti eno člo-veko življenje po drugi poti, kakor bi bilo sicer teklo. Župnik je tisto uro čustvoval, kakor more mož, ki mu je pri srcu prirasla stanovska dolžnost: da misli o svojih ovčicah, jih ljubi v pre-gledni vrsti svojih matrik, kamor je za-pisoval dneve rojstva in ure bridke smrti njihove.

Argentina:

Dušnopastirska pisarna.
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Marija Mestnik,
C. Postal 7058,
Sao Paulo,
Brasil

U. S. A.:

Rev. Julij Slapšak,
1547 East 80th Street,
Cleveland, Ohio

Kanada:

Ivan Marn,
131 A Treeview Drive
Toronto 14
Ontario

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Plščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec.

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
500 pesov.

za ZDA in Kanado

5 dolarjev;

za Avstrijo 95 šillingov;

za Italijo 2.000 lir;

drugod

protivrednost dolarja.

O, predpust, ti čas presneti! 65

Tradicija in napredek 66

Zakrament prerojenja 70

Pregled vesoljnih cerkvenih zborov 76

Ali se je človek razvil iz opice 78

Brez brade in dolgih las 81

Nadškof Vovk po Vatikanskem radiu 82

Držimo se domačega izročila 84

Zakaj „plačujemo“ sv. mašo 90

Kristus pot, resnica in življenje 92

Pota do Boga 98

Pomen materinega jezika 100

Avdienca pri Gospodu Bogu 101

Quo vadis? 102

Odgovor na stare ugovore 107

Zakaj bomo molili v tem mesecu? 109

Zgodovina šolskih sester 110

Glas iz Rima 114

Cerkev v Jugoslaviji 116

Primorske vesti 117

Od doma 118

Med nami v Argentini 120

Odisej iz Komende 123

LETO XXX.

št. 2.

FEBRUAR 1963

**duhovno
življenje**
la vida espiritual

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (A. Orehar), urejujeta pa dr. Br. Rozman in dr. Al. Stare
Editor responsable: Antonio Orehar, Ramón Falcón
4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. No. 574.991
Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires

Zgoraj: Med značilnimi lepotami naše domovine so številna znamenja in križi, katere v februarju pokrije beli sneg.

Naslovna stran: Na svečnico sta Marija in Jožef nesla Jezusa v jeruzalemski tempelj. Starček Simeon je dete vzel v naročje in prerokoval, da je Jezus „luč v razsvetljenje poganom“ in v „znamenje, kateremu se bo nasprotovalo.“ (Lesorez: Ivan Bukovec)

